

Beheercheck Noord-Holland grondgebruik in het natuurnetwerk

Herman Agricola en Jaap van Os

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Beheercheck Noord-Holland grondgebruik in het natuurnetwerk

Herman Agricola en Jaap van Os

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Environmental Research en gesubsidieerd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, in het kader van het Beleidsondersteunend onderzoekthema 'Landelijk gebied' (projectnummer BO-43-122-009 KD-2022-089).

Wageningen Environmental Research
Wageningen, augustus 2024

Gereviewd door:

Ir. Edo Gies, Onderzoeker en adviseur Regionale ontwikkeling en Ruimtegebruik

Akkoord voor publicatie:

Ir. Bertram de Rooij, teamleider Regionale Ontwikkeling en Ruimtegebruik

Rapport 3364
ISSN 1566-7197

Om de natuurdoelen te behalen, is voor een deel van het agrarisch grondgebruik in de provincie Noord-Holland mogelijk extensivering gewenst of noodzakelijk. De rol en mogelijkheden van de veehouderij zijn sterk afhankelijk van het beoogde natuurbeheertype binnen het NatuurNetwerk Nederland. Dit rapport beschrijft in welke mate de huidige veebezetting van landbouwbedrijven in Noord-Holland past bij deze doelstellingen. Daartoe is een koppeling gemaakt van de beoogde beheergronden met begrazingsdoelstellingen en gegevens van de landbouwbedrijven vanuit de landbouwtelling en registratie van gewaspercelen. De resultaten zijn gepresenteerd voor vijftien deelgebieden. Het blijkt dat de meeste melkveebedrijven gemiddeld over het hele bedrijf nog steeds een hogere veebezetting hebben dan de beheerdoelen. Daarnaast blijkt dat de meeste schapenbedrijven een gemiddelde veebezetting hebben die vergelijkbaar is met de beheerdoelen. Hoewel de veehouderij in Noord-Holland gemiddeld extensiever is dan in de rest van Nederland, is er voor de meeste natuurbeheergronden, ook bij een verdergaande extensivering, nog voldoende vee voor het gewenste begrazingsbeheer.

Trefwoorden: extensivering, beheertype, weidevogelgrasland, veebezetting, Noord-Holland

Dit rapport is gratis te downloaden van <https://doi.org/10.18174/671475> of op www.wur.nl/environmental-research (ga naar 'Wageningen Environmental Research' in de grijze balk onderaan). Wageningen Environmental Research verstrekt *geen* gedrukte exemplaren van rapporten.

© 2024 Wageningen Environmental Research (instituut binnen de rechtspersoon Stichting Wageningen Research), Postbus 47, 6700 AA Wageningen, T 0317 48 07 00, www.wur.nl/environmental-research. Wageningen Environmental Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van deze uitgave is toegestaan mits met duidelijke bronvermelding.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor commerciële doeleinden en/of geldelijk gewin.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor die gedeelten van deze uitgave waarvan duidelijk is dat de auteursrechten liggen bij derden en/of zijn voorbehouden.

Wageningen Environmental Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Wageningen Environmental Research werkt sinds 2003 met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem.

In 2006 heeft Wageningen Environmental Research een milieuzorgsysteem geïmplementeerd, gecertificeerd volgens de norm ISO 14001.

Wageningen Environmental Research geeft via ISO 26000 invulling aan haar maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Inhoud

Verantwoording	5
1 Inleiding en reflectie	7
2 Natuurbeheertypen met begrazing	10
3 Deelgebieden	14
3.1 Texel	15
3.1.1 Grondgebruik	15
3.1.2 Natuurnetwerk (NNN) op Texel	15
3.1.3 Berekende veebezetting per beheertype	17
3.1.4 Kaartjes veebezetting	18
3.2 Weidse Polders	21
3.2.1 Grondgebruik	21
3.2.2 Natuurnetwerk (NNN) Weidse Polders	22
3.2.3 Berekende veebezetting per beheertype	23
3.2.4 Kaartjes veebezetting	24
3.3 Eilandspolder	26
3.3.1 Grondgebruik	26
3.3.2 Natuurnetwerk (NNN) Eilandspolder	27
3.3.3 Berekende veebezetting per beheertype	28
3.3.4 Kaartjes veebezetting	29
3.4 Polder Mijzen	32
3.4.1 Grondgebruik	32
3.4.2 Natuurnetwerk (NNN) Polder Mijzen	33
3.4.3 Berekende veebezetting per beheertype	33
3.4.4 Kaartjes veebezetting	35
3.5 Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder	37
3.5.1 Grondgebruik	37
3.5.2 Areaal Natuurbeheertypen	38
3.5.3 Berekende veebezetting per beheertype	39
3.5.4 Kaartjes veebezetting	40
3.6 Westzaan	43
3.6.1 Grondgebruik	43
3.6.2 Natuurnetwerk (NNN) Westzaan	44
3.6.3 Berekende veebezetting per beheertype	45
3.6.4 Kaartjes veebezetting	46
3.7 Oostzanerveld	49
3.7.1 Grondgebruik	49
3.7.2 Natuurnetwerk (NNN) Oostzanerveld	50
3.7.3 Berekende veebezetting per beheertype	51
3.7.4 Kaartjes veebezetting	52
3.8 't Twiske	55
3.8.1 Grondgebruik	55
3.8.2 Natuurnetwerk (NNN) 't Twiske	56
3.8.3 Berekende veebezetting per beheertype	57
3.8.4 Kaartjes veebezetting	58
3.9 Ilperveld	60
3.9.1 Grondgebruik	60
3.9.2 Natuurnetwerk (NNN) Ilperveld	61
3.9.3 Berekende veebezetting per beheertype	62
3.9.4 Kaartjes veebezetting	63

3.10	Varkensland	65
3.10.1	Grondgebruik	65
3.10.2	Natuurnetwerk (NNN) Varkensland	66
3.10.3	Berekende veebezetting per beheertype	67
3.10.4	Kaartjes veebezetting	68
3.11	Waterland-Oost	71
3.11.1	Grondgebruik	71
3.11.2	Natuurnetwerk (NNN) Waterland-Oost	72
3.11.3	Berekende veebezetting per beheertype	73
3.11.4	Kaartjes veebezetting	74
3.12	Zuid-Kennemerland	76
3.12.1	Grondgebruik	76
3.12.2	Natuurnetwerk (NNN) Zuid-Kennemerland	77
3.12.3	Berekende veebezetting per beheertype	78
3.12.4	Kaartjes veebezetting	79
3.13	Spaarnwoude	81
3.13.1	Grondgebruik	81
3.13.2	Natuurnetwerk (NNN) Spaarnwoude	82
3.13.3	Berekende veebezetting per beheertype	83
3.13.4	Kaartjes veebezetting	84
3.14	Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht	86
3.14.1	Grondgebruik	86
3.14.2	Natuurnetwerk (NNN) Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht	87
3.14.3	Berekende veebezetting per beheertype	88
3.14.4	Kaartjes veebezetting	89
3.15	Oostelijke Vechtplassen	92
3.15.1	Grondgebruik	92
3.15.2	Natuurnetwerk (NNN) Oostelijke Vechtplassen	93
3.15.3	Berekende veebezetting per beheertype	94
3.15.4	Kaartjes veebezetting	95
4	Samenvatting, synthese en conclusies	98
4.1	Samenvatting van analyse deelgebieden (H3)	98
4.2	Aanzet voor landbouwontwikkelingen richting NPLG-doelen	100
4.3	Conclusies en aanbevelingen	102
	Literatuur	104
Bijlage 1	BRP-areaal in het NNN per deelgebied	105

Verantwoording

Rapport: 3364

Projectnummer: 5200047962

Wageningen Environmental Research (WENR) hecht grote waarde aan de kwaliteit van zijn eindproducten. Een review van de rapporten op wetenschappelijke kwaliteit door een referent maakt standaard onderdeel uit van ons kwaliteitsbeleid.

Akkoord referent die het rapport heeft beoordeeld,

functie: Onderzoeker en adviseur Regionale ontwikkeling en Ruimtegebruik

naam: Edo Gies

datum: 5 juli 2024

Akkoord teamleider voor de inhoud,

naam: Bertram de Rooij

datum: 16 juli 2024

---

1 Inleiding en reflectie

In het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied gaan provincies aan de slag om voor deelgebieden informatie te verzamelen over de opgave die er ligt om te komen tot een duurzame inrichting. Provincie Noord-Holland werkt daarvoor samen met grondeigenaren, pachters, inwoners, natuurorganisaties en maatschappelijke partners via integrale gebiedsprocessen aan het versterken, beschermen en verbinden van de natuur. Binnen de gebiedsprocessen wordt in het eerste en tweede jaar gewerkt aan een verkennende fase, waarin ambities en begrenzingen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) worden gecheckt, en zo nodig nog nader onderzoek wordt gedaan naar mogelijke ontwikkeling van de natuur. In het Natuurbeheerplan staan voor de verschillende deelgebieden al de ambitietypen voor natuur, die als startpunt dienen voor een onderzoek naar hoe dit beheer samen met de agrarische sector duurzaam georganiseerd kan worden (Provincie Noord-Holland, 2023). LNV is benieuwd welke ervaringen en kennisvragen de uitwerking van het NPLG in gebiedsprocessen oplevert.

Provincie Noord-Holland heeft in deze verkennende fase een zogenaamde 'beheercheck' nodig: *Hoe is het huidige gebruik van de NNN-gebieden (door landbouwbedrijven) en kan een zodanige ontwikkeling van de landbouw worden ingezet om aan de stikstofdoelen te voldoen en ook de belangrijke functie van agrarisch landschapsbeheer/begrazing t.b.v. weidevogels in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te behouden?*

Voor het behalen van stikstofdoelen kan naast innovatie ook extensivering van de landbouw ingezet worden. Voor de veehouderij zou dat een mogelijke krimp van de veestapel betekenen. De vraag van de provincie is of er bij eventuele krimp van de veestapel nog voldoende vee aanwezig blijft om de natuurambities waarbij agrarisch beheer nodig is te behalen.

Een gebiedsaanpak is hiervoor cruciaal, omdat de huidige landbouwsituatie en de beheerdoelen per gebied sterk kunnen verschillen. In dit verband is het nodig om als eerste basis ruimtelijke data over veebezetting en mestbelasting op gebiedsniveau te verzamelen. Dit kan vervolgens vergeleken worden met het ecologisch benodigde beheer, waarvoor Noord-Holland met betrekking tot veebezetting al onderbouwde beheerplannen heeft liggen, in relatie met beheer van Natura 2000 gebieden (Kuiper, 2023). De volgende stap is om te verkennen hoe een ontwikkeling naar deze gewenste situatie kan worden ingezet. Dit onderzoek is een pilotproject dat niet alleen bruikbare resultaten kan opleveren voor Noord-Holland, maar ook kennis, werkwijzen en ervaringen kan opleveren voor gebiedsprocessen in andere provincies. Het betrekken van de gebieden zelf is geen onderdeel van dit onderzoek, dat gebeurt in gebiedsprocessen die door de provincie worden opgestart.

Aanpak

Voor dit onderzoek is een aanpak voorzien in drie stappen:

1. De eerste stap is het verzamelen van de relevante data en het ordenen daarvan (deelproduct 1). Het betreft in eerste instantie de kaart met te onderzoeken deelgebieden die door Provincie Noord-Holland is aangeleverd (zie figuur 1.1) en de natuurbeheerplannen die door de provincie zijn vastgesteld; dit betreft de begrensde situatie, het NNN in Noord-Holland is nog niet volledig gerealiseerd (<https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=3bf7c24fa65f49bab055654bdd01e130>). Vervolgens zijn voor deze gebieden de gegevens van de landbouwbedrijven verzameld; het betreft de gegevens van de jaarlijkse Landbouwtelling en die van de registratie van gewaspercelen (voor subsidie aanvraag en meststoffenwet, ook wel BRP genoemd). Daarnaast zijn de huidige agrarische natuurbeheerpakketten (ANLb) meegenomen om meer inzicht te krijgen in de huidige situatie per deelgebied. Voor het gebruik van de gewaspercelen en beheereenheden is daarbij de benodigde toestemming van RVO verkregen.

-
2. Tweede stap is het analyseren van de data en dit op een bruikbare ruimtelijke manier (GIS-kaart of anderszins) weergeven (deelproduct 2). We houden hierbij rekening met het feit dat bedrijven buiten deelgebieden gronden binnen deze gebieden in gebruik kunnen hebben en andersom. Hiermee komt de huidige landbouwsituatie in beeld voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de gekozen vijftien deelgebieden. Belangrijke kenmerken zijn: het grondgebruik, de gewassen, de veebezetting en de intensiteit van het grondgebruik (bemesting). Bij de veebezetting hebben we alleen naar graasdieren gekeken (rundvee en schapen); intensieve veehouderij en de daarbij behorende dieren (varkens, pluimvee, vleeskalveren en geiten) zijn buiten beschouwing gelaten. Dat geldt ook voor bemesting; dit is op landelijk niveau onderzocht door Gies et al. (2023), waarbij belangrijke resultaten per provincie zijn weergegeven. Aanvullend is ook gekeken naar de omvang van de bedrijven: de oppervlakte aan grond die de bedrijven in gebruik hebben. Ook hebben we gekeken naar het toekomstperspectief van de bedrijven op basis van de leeftijd van bedrijfshoofden en de aanwezigheid van verwachte opvolgers.
  3. Ten slotte als derde stap is het in samenwerking met de provincie Noord-Holland maken van een vergelijking en synthese van de analyse met de reeds beschikbare beheerplannen en tot een advies te komen over welke mogelijkheden er zijn om stikstofuitstoot te verminderen, en waar dit mogelijk knelt met huidig agrarisch gebiedsbeheer. Het gaat daarbij om het verkennen via welke veranderingen de landbouwtransitie naar het gewenste beheer kan plaatsvinden. Naast extensivering van bedrijven kunnen technische innovaties daarbij een rol spelen. Hiervoor gebruiken we bestaande studies en kennis over milieu maatregelen voor de landbouw (Gies et al., 2023; Van Os et al., 2023).

Uitvoering en reflectie

Bij de uitvoering van het project is gestart met een uitwerking van een voorbeeldgebied, die vervolgens is toegepast op alle onderscheiden deelgebieden in Noord-Holland (zie figuur 1.1). De analyse heeft geresulteerd in kaarten en tabellen die de begrazingsdruk en het agrarisch grondgebruik van het NNN per deelgebied inzichtelijk maken. De resultaten zijn vervolgens besproken met stakeholders op een werkoverleg met de provincie. Daar bleek dat onze cijfers soms een ander beeld laten zien dan procesmanagers ervaren. Belangrijkste oorzaak daarvan lijkt het tijdsverschil: de cijfers vanuit de landbouwtellingen en registratie van percelen zijn van 1-2 jaar geleden, terwijl het gesprek van de procesmanagers met mensen in het gebied meestal over de toekomst gaat: hoe is het komende jaar, en wie is er dan nog boer? En soms lijkt er ook verschil tussen de papieren werkelijkheid (opgave aan RVO) en de daadwerkelijke situatie: een afbouwende boer kan een perceel bijvoorbeeld nog steeds opgeven, terwijl een groot deel van het gebruik door anderen gebeurt. Daardoor komen vanuit de bestanden vaak meer boeren in beeld dan van iemand die het gebied intrekt en met de betrokkenen in gesprek gaat.

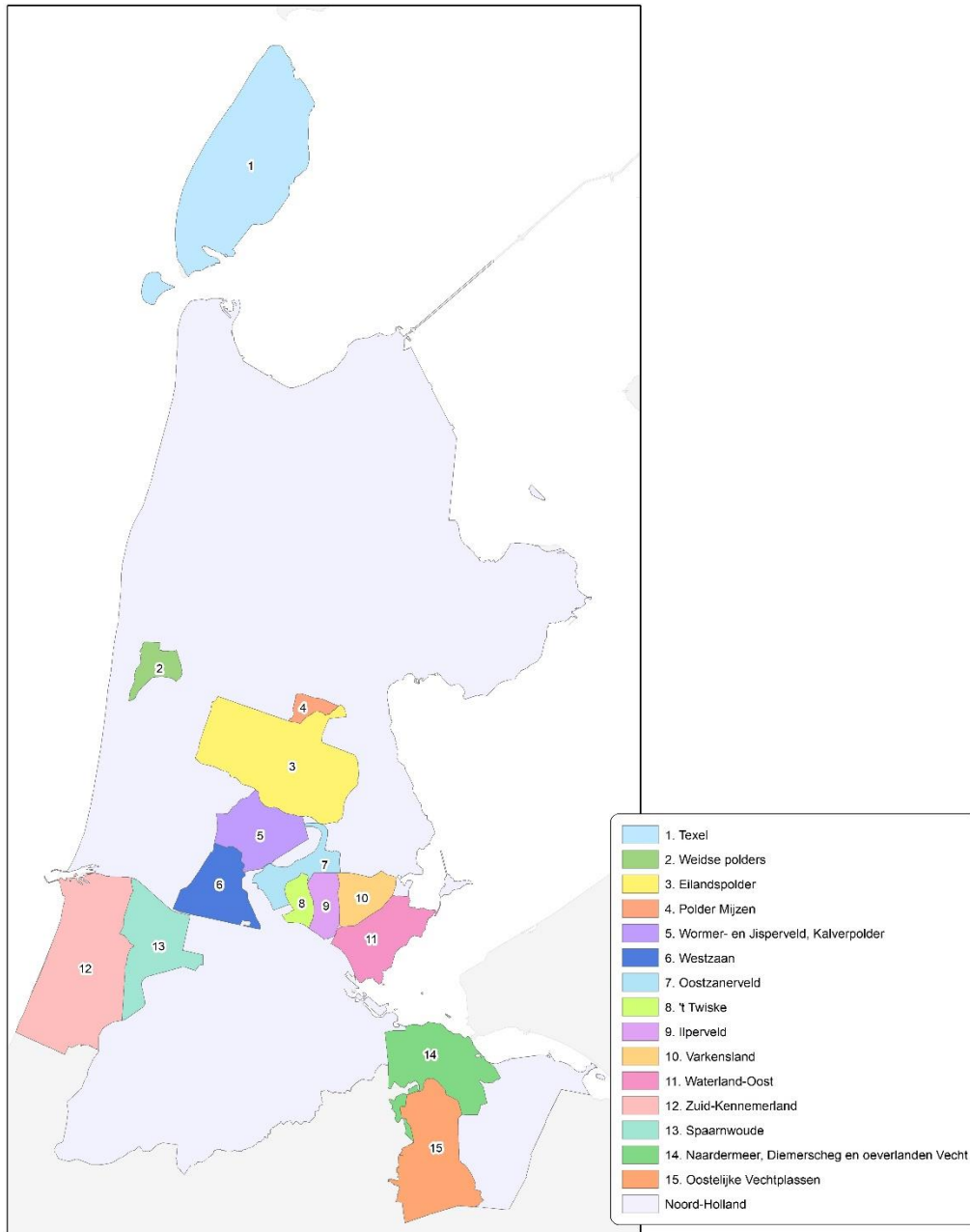
Ook bleek dat er toch andere kaartbeelden en tabellen nodig waren, waarin meer aandacht was voor de verhouding van boeren die met hun bedrijf binnen het gebied liggen en die erbuiten liggen. Dit leidt meestal tot een ander soort gebruik, namelijk slechts voor het inscharen van jongvee, er is dan vaak minder (sociale) verbinding met het gebied. Daarnaast is ook van belang om het agrarisch natuurbeheer dat buiten het NNN wordt uitgevoerd in beeld te brengen; dit geeft een indicatie van de betrokkenheid van boeren bij het natuurbeheer. Het is dus belangrijk om de ontwikkelde resultaten tijdig te bespreken met betrokkenen die ermee aan de slag gaan, zodat waar nodig nog aanvullingen en verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

Er bleek daarbij onvoldoende ruimte om tot een daadwerkelijk advies te komen over het oplossen van de knelpunten bij het huidige begrazings- en gebiedsbeheer. Mogelijk krijgt dit aandacht in een vervolg; de gegevens die binnen dit project beschikbaar waren, bevatten onvoldoende detail om de knelpunten precies in beeld te krijgen en zo nodig op te lossen. Daarmee was er ook onvoldoende duidelijkheid om met een verdere uitwerking van stikstofmaatregelen verder te gaan.

Kanttekening beschikbare gegevens

De rapportage geeft per gebied een beeld van de gewenste veebezetting vanuit natuurbeheer oogpunt, in combinatie met de aanwezige graasdierbezetting op de huidige landbouwbedrijven. Daarbij is een belangrijke kanttekening dat via de huidige gegevens alleen een gemiddelde veebezetting per bedrijf bepaald kan worden; het is niet bekend in welke mate veehouderijbedrijven bepaalde natuurpercelen extensiever gebruiken dan de reguliere percelen. De weergegeven veebezetting per perceel moet dus alleen als bedrijfsgemiddelde beschouwd worden; welk beheer en veebezetting daadwerkelijk op de NNN-percelen plaatsvindt, zal in

gesprekken met eigenaren/beheerders naar voren moeten komen. Daarvoor zijn ook de gebiedsprocessen ingericht. Als er sprake is van een beheerpakket, zal extensiever gebruik zeker aan de orde zijn, maar ook in andere gevallen kunnen bedrijven de verschillende percelen die tot hun beschikking staan, verschillend gebruiken en een extensiever beheer toepassen. De begrensde NNN-percelen en het daarbij gewenste beheertype vormen het uitgangspunt voor dit onderzoek. Hierin bevinden zich echter nog wel percelen die nog niet zijn omgevormd en momenteel nog een landbouwbestemming hebben, zonder beperkingen aan de veebezetting. Dit is nog een reden waarom percelen met een hogere veebezetting dan gewenst niet als 'fout' gezien mogen worden.

Figuur 1.1 Overzicht deelgebieden Noord-Holland met begrazingsbeheer die in deze studie zijn meegenomen (bron: provincie Noord-Holland).

Leeswijzer

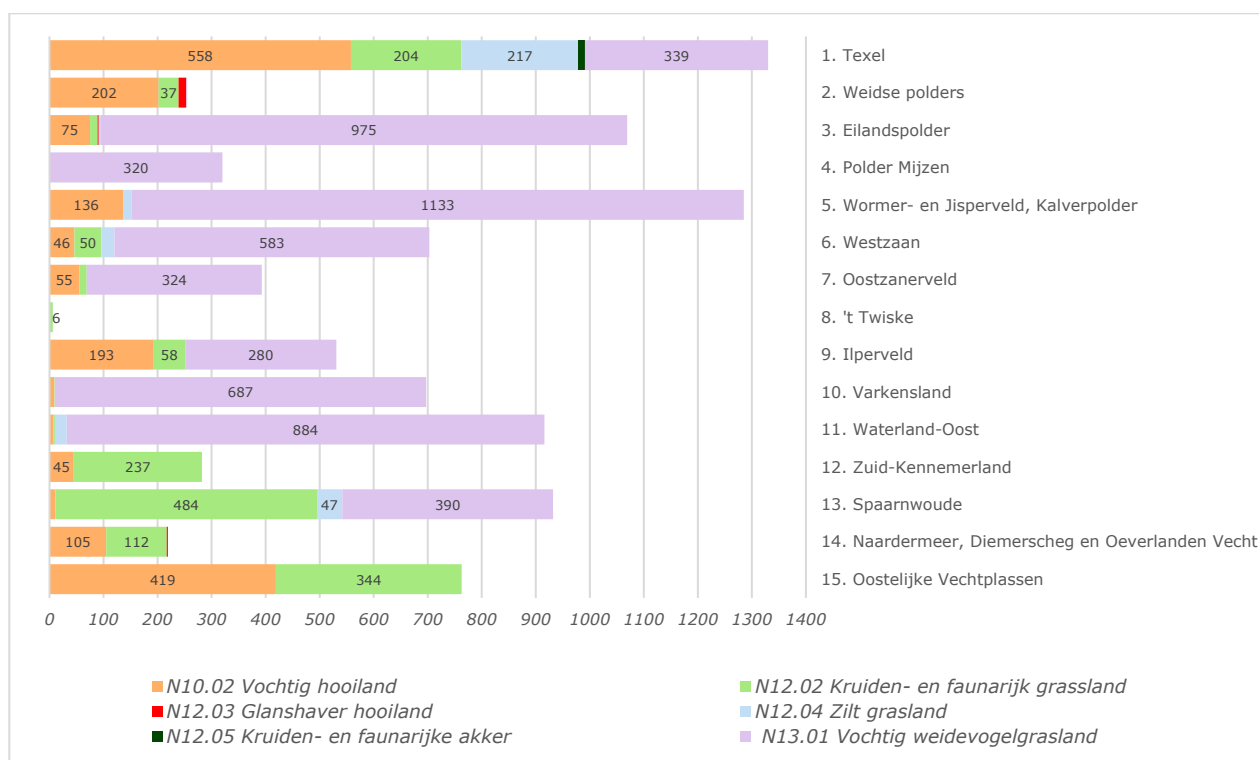
Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de arealen aan beheertypen (BHT) voor de verschillende deelgebieden in Noord-Holland naast elkaar. Vervolgens gaat hoofdstuk 3 in op de situatie van beheertypen en landbouwbedrijven die deze gronden beheren/in gebruik hebben voor de afzonderlijke deelgebieden. In hoofdstuk 4 volgen ten slotte enkele samenvattende tabellen met de belangrijkste resultaten.

2 Natuurbeheertypen met begrazing

Tabel 2.1 geeft voor de onderzochte deelgebieden samen en voor Noord-Holland als geheel de arealen weer van de natuurbeheertypen¹ (BHT) met een begrazingsdoelstelling binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in Noord-Holland (Kuiper, 2023). Het gaat hier om de begrensde NNN, die in 2023 nog niet volledig gerealiseerd was; dit betekent dat voor een deel van de percelen al beheertypen zijn bepaald, maar nog niet gerealiseerd. Kolom 3 en 4 in de tabel geven de minimale en maximale begrazingsdoelstelling die Noord-Holland hanteert, uitgedrukt in grootvee-eenheden (GVE) per ha. Figuur 2.1 geeft afzonderlijk per deelgebied het areaal (ha) NNN met een begrazingsdoelstelling naar afzonderlijke BHT's. Het onderzoek is beperkt tot de deelgebieden die provincie Noord-Holland heeft aangeleverd; het betreft een selectie van deelgebieden, waar NNN-percelen met begrazingsdoelstellingen het relevantst zijn.

Tabel 2.1 Areaal (ha) natuurbeheertypen en min/max veebezetting (GVE/ha) per beheertype Noord-Holland.

BHT-code	BHT-omschrijving	GVE/ha minimaal	GVE/ha maximaal	Areaal deelgebieden (ha)	Areaal NH totaal (ha)
N10.02	Vochtig hooiland	0.4	0.7	1.862	2.599
N12.02	Kruiden- en faunarijck grasland	0.8	1.2	1.566	3.824
N12.03	Glanshaver hooiland	0.8	1.2	18	100
N12.04	Zilt grasland	0.8	1.2	328	833
N12.05	Kruiden- en faunarijck akker	0.8	1.2	12	261
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	0.8	1.2	5.917	8.433
--	Totaal BHT met begrazing	--	--	9.703	16.068

Figuur 2.1 Areaal NNN (ha) met begrazingsbeheer per beheertype Noord-Holland.

¹ BHT Index natuur en landschap (<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/#onderdeel-natuurtypen/>).

In het staafdiagram is het aantal ha van een BHT aangegeven als het meer dan 25 ha is, bij lagere arealen is er in de figuur gewoon te weinig ruimte. Uit de figuur blijkt dat het areaal NNN met begrazingsdoel varieert van 6 ha (in 't Twiske) tot 1330 ha (op Texel). Van de afzonderlijke BHT's heeft Vochtig weidevogelgrasland (N13.01) het grootste areaal (komt voor in tien deelgebieden); gevolgd door Vochtig hooiland (N10.02, in dertien deelgebieden) en Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02, in elf deelgebieden). Zilt grasland (N12.04) is beperkt aanwezig in vier deelgebieden. Glanshaverhooiland (N12.03) en Kruiden- en faunarijke akker (N12.05) zijn zeldzaam en aanwezig in respectievelijk drie deelgebieden en één deelgebied. Tabel 2.2 geeft per deelgebied het totale oppervlak NNN, het deel daarbinnen met een begrazingdoelstelling van respectievelijk 0.4-0.7 GVE/ha en 0.8-1.2 GVE/ha en het totaal areaal NNN met en zonder begrazing.

Tabel 2.2 NNN-arealen (ha) met en zonder begrazing per deelgebied Noord-Holland.

	NNN Totaal (ha)	NNN begrazing 0.4-0.7 GVE/ha	NNN begrazing 0.8-1.2 GVE/ha	Totaal NNN met begrazing (ha)	NNN zonder begrazing (ha)
Texel	6.520	558	771	1.329	5.191
Weidse Polders	286	202	54	255	31
Eilandspolder	1.261	75	994	1.069	192
Polder Mijzen	326	0	320	320	6
Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder	1.786	136	1.149	1.285	500
Westzaan	1.016	46	657	704	313
Oostzanerveld	687	55	338	393	294
't Twiske	648	0	6	6	642
Ilperveld	722	193	338	531	191
Varkensland	787	9	688	697	90
Waterland-Oost	1.266	7	910	916	350
Zuid-Kennemerland	6.820	45	237	282	6.509
Spaarnwoude	2.014	11	921	932	1.082
Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht	1.473	105	114	219	1.254
Oostelijke Vechtplassen	4.821	419	344	764	4.058
Deelgebieden totaal	30.435	1.862	7.841	9.703	20.703
Noord-Holland totaal	56.683	2.599	13.468	16.068	40.556

Het NNN-areaal met begrazingsdoel blijkt voor de onderzochte deelgebieden in Noord-Holland in totaal bijna 10.000 ha te zijn. In de rest van de provincie is er nog eens ruim 6.000 ha, wat het totaalareaal NNN met een begrazingsdoelstelling in Noord-Holland op 16.000 ha brengt, dat is 28% van het totale NNN in Noord-Holland van bijna 57.000 ha.

Bij BHT's zonder begrazing gaat het vooral om beheertypen van Open Duin, Strand, Bos, Moerasgebied en Zoetwater plas; met een totale oppervlakte in Noord-Holland van ruim 40.000 ha, waarvan 20.000 ha binnen de onderzochte deelgebieden. Van belang om te noemen is dat de BHT 'N00.01: Nog om te vormen naar natuur' ook deel uitmaakt van het NNN zonder begrazingsdoel, omdat dit meestal gronden zijn die momenteel nog in gebruik zijn bij de reguliere landbouw en daardoor vaak een relatief hoge veebezetting hebben. Bij het bepalen van het natuurdoel kan uiteraard ook gekozen worden voor een type met begrazing. Voor de provincie als geheel gaat het bij de nog te realiseren natuur om een oppervlakte van ca. 1500 ha waarvan 600 ha binnen de deelgebieden. Voor de meeste deelgebieden is het aandeel 'N00.01: Nog om te vormen naar natuur' van het NNN zodanig laag dat er in H3 geen specifieke aandacht aan gegeven wordt. Het deelgebied Spaarnwoude vormt een uitzondering. In dit deelgebied bestaat 12% van het NNN uit 'N00.01: Nog om te vormen naar natuur'. Bij de beschrijving van dit deelgebied wordt om die reden wel ingegaan op de ligging van deze percelen binnen het gebied.

Tabel 2.3 geeft per deelgebied aan welk deel van het NNN met begrazing ruimtelijk overlapt met het bestand van de Basisregistratie Gewaspercelen (BRP) van RVO (*zie website RVO*). Dit is het deel van het NNN waarvan de grondgebruiker bekend is bij RVO en daarmee ook bedrijfsgegevens vanuit de Landbouwtelling

die kunnen worden geraadpleegd ten behoeve van dit onderzoek. De grondgebruikers van het NNN zijn overigens niet alleen particuliere landbouwbedrijven, ook het gebruik (of beheer) door terreinbeherende organisaties (TBO's) zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten is in het BRP opgenomen. Bedrijven en instanties die graasdieren houden, zijn bovendien verplicht dit te melden aan RVO (in het kader van I&R; en bij een meer dan hobbymatige omvang eveneens middels de gecombineerde opgave van Landbouwtelling) en deze gegevens worden in BRP opgenomen. Daardoor zijn nagenoeg alle percelen in Nederland waarop graasdieren worden gehouden in beeld.

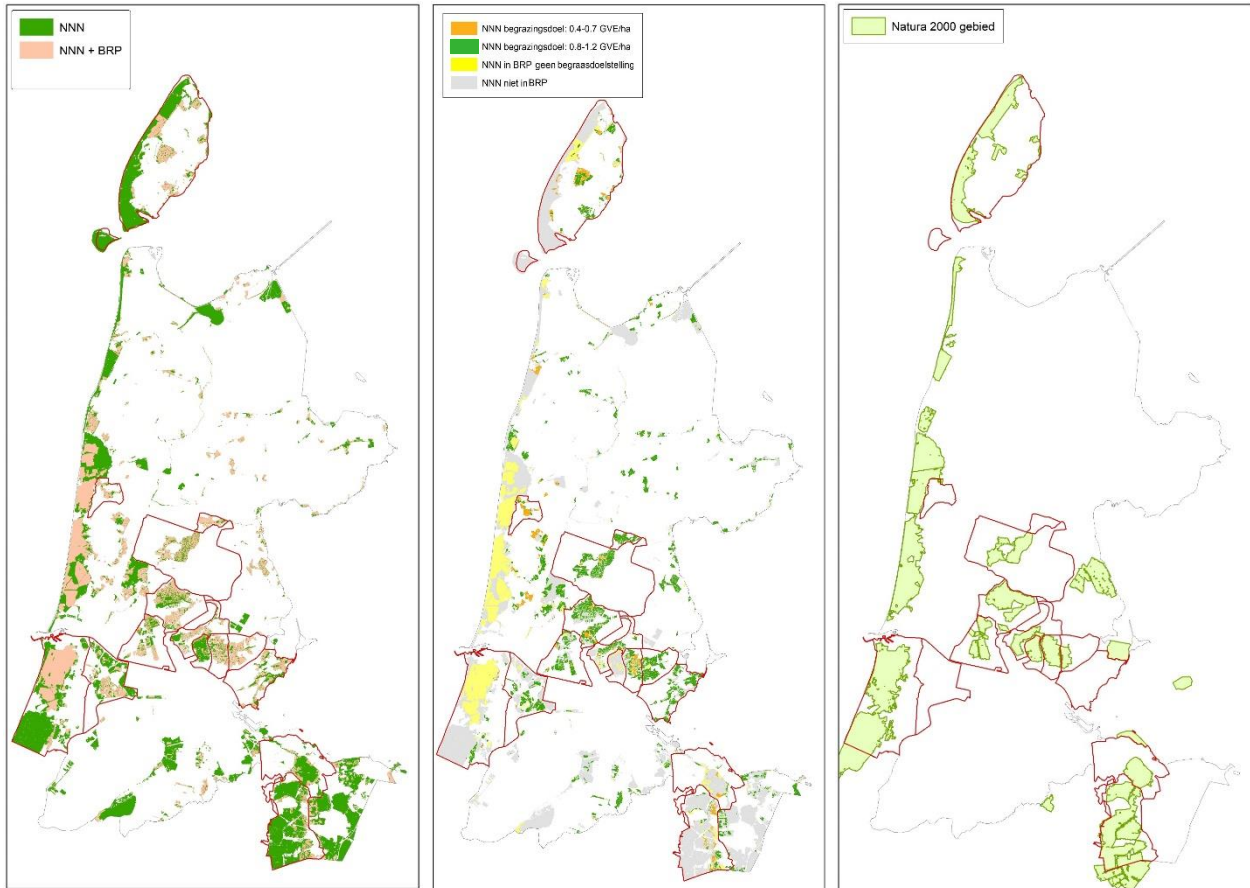
Tabel 2.3 Arealen NNN (ha) met begrazingsdoel dat in BRP is opgenomen in Noord-Holland.

	NNN met Begrazing (ha)	waarvan in BRP (ha)	% geregistreeerde landbouwgrond in de NNN
Texel	1.329	1.085	82%
Weidse Polders	255	206	81%
Eilandspolder	1.069	883	83%
Polder Mijzen	320	276	86%
Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder	1.285	1.078	84%
Westzaan	704	545	78%
Oostzanerveld	393	302	77%
't Twiske	6	1	17%
Ilperveld	531	443	83%
Varkensland	697	615	88%
Waterland-Oost	916	723	79%
Zuid-Kennemerland	282	230	82%
Spaarnwoude	932	609	65%
Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht	219	124	57%
Oostelijke Vechtplassen	763	482	63%
Totaal deelgebieden	9.703	7.604	78%
Noord-Holland totaal	16.068	12.498	78%

Uit de cijfers van tabel 2.3 komt naar voren dat – gemiddeld voor de onderzochte deelgebieden en voor Noord-Holland als geheel – 78% van het NNN met begrazingsdoel in BRP voorkomt, zodat daarvan de gebruiker bekend is. Het wil niet zeggen dat hierop ook altijd graasdieren worden gehouden. Staatsbosbeheer heeft bijvoorbeeld ook veel percelen in eigendom/beheer, zoals de duinen, waar geen begrazing plaatsvindt. Andersom: voor de overige 22% van het NNN met begrazingsdoel die niet in BRP is opgenomen en waarvan de gebruiker niet bekend is mag, gezien de meldingsplicht voor het houden van dieren, worden aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Voor de deelgebieden varieert het percentage NNN dat in BRP zit tussen 57% en 88%, met 't Twiske als uitzondering. Maar het NNN-areaal met begrazingsdoelstelling in dit deelgebied is zo laag dat het weinig representatief is. De analyse in H3 laat per deelgebied zien wat de aan de BRP-percelen gekoppelde bedrijfsgegevens (zoals bedrijfstype, bedrijfsgrootte, aantal graasdieren) opleveren voor de typering en duiding van het begrazingsbeheer in de afzonderlijke deelgebieden.

Figuur 2.2 geeft op de linkerkaart het NNN van Noord-Holland (bron: Provincie Noord Holland, 2023) en de overlap daarvan met het BRP, het deel van het NNN dus dat in gebruik/beheer is bij agrariërs of een TBO. Zoals eerder aangegeven, wordt voor het NNN dat niet met BRP overlapt, aangenomen dat hier geen beweiding of begrazing plaatsheeft. De middelste kaart geeft voor het overlappende gebied van NNN + BRP of en zo ja, welk begrazingsbeheer van toepassing is. Opvallend is dat vooral langs de kust (duingebieden) een groot deel van het NNN geen begrazingsdoel heeft, maar wel in gebruik of beheer is bij een TBO of een agrariër. Het gaat hier meestal om natuurterreinen inclusief heide. Dergelijke percelen worden meestal alleen gemeld als er sprake is van begrazing; hier is geen direct begrazingsdoel, maar vindt natuurbeheer plaats met behulp van grazers. De rechterkaart geeft aanvullend de ligging van Natura 2000-gebieden in Noord-Holland. Over het algemeen geldt dat Natura 2000-gebied ook deel uitmaakt van het NNN. Verder geldt dat alle N-gevoelige habitattypen en leefgebieden in de provincie Noord-Holland wat betreft

stikstofdepositie overbelast zijn. Bijna alle N2000-gebieden in Noord-Holland hebben N-gevoelige habitattypen of leefgebieden, behalve de gebieden Polder Zeevang en Abtskolk & De Putten (Noord-Holland, 2023). Los van Natura 2000 en NNN is een groot deel van het landbouwgebied in de provincie Noord-Holland aangemerkt als mogelijke plek voor het toepassen van agrarisch natuur en landschapsbeheer. Dat verloopt via collectieven van boeren, die via een gezamenlijke inspanning een voorstel voor beheerpakketten indienen (de zogenaamde agrarische collectieven). Bij de analyse per gebied worden deze zogenaamde ANLb-percelen ook in kaart gebracht.

Figuur 2.2 Links: NNN en overlap met BRP; midden: begrazings-doelstelling NNN + BRP gebied; rechts: Natura 2000-gebied in Noord-Holland (exclusief de gebieden op zee en binnenwater).

3 Deelgebieden

In dit hoofdstuk zijn per deelgebied steeds vier paragrafen uitgewerkt:

- Het **grondgebruik**; daarbij gaat het om vlakdekkende sommaties op basis van het Landelijk Grondgebruik Nederland (LGN 2021, WENR), waarin met behulp van satellietopnamen en andere bronnen (waaronder de registratie van gewaspercelen) een classificatie is gemaakt van het grondgebruik in Nederland in 2021 (<https://lgn.nl/>). Hierbij is ook een vergelijking van het deelgebied met de verdeling van het grondgebruik in de provincie en Nederland opgenomen. Voor de volledigheid zijn de gewasarealen per deelgebied nog opgenomen in bijlage 1.
- Vervolgens wordt het NNN-gebied met Natuurbeheertypen (BHT) uitgelicht en daarvan het grondgebruik gegeven. Ook is de ligging van stikstof overbelaste N2000-gebieden ten opzichte van het NNN aangegeven. Het blijkt dat het areaal en de begrenzing van het NNN niet overeenkomen met de natuurgebieden volgens het LGN-bestand. Dat komt doordat het NNN een beleidskaart is, terwijl LGN de huidige situatie weergeeft. Een groot deel van het NNN is reeds bestaande natuur, en een kleiner deel is weliswaar als natuur begrensd, maar wordt nog steeds door boeren beheerd. Daarbij geven boeren deze percelen vaak op als blijvend grasland, code 265 (mogelijk met een beheerovereenkomst), waardoor het in LGN tot landbouw wordt gerekend. Als boeren het zouden opgeven als natuurlijk grasland, met hoofdfunctie landbouw (code 331) of natuur (code 332), dan komt het binnen LGN wel onder natuur terecht (Hazeu et al., 2023).
- Daarna volgt een paragraaf waarin de veebezetting per BHT is berekend. Daarvoor is de ruimtelijke overlap van het BHT-bestand met de Bedrijfsregistratie Percelen (BRP) bepaald en zijn de gekoppelde bedrijfsgegevens uit het BRP-bestand gebruikt. Een eerste tabel geeft het **areaal BHT**, de berekening van het **aantal GVE** op basis van de **gemiddelde veebezetting** van de bedrijven die de BHT-gronden in gebruik hebben en een vergelijking met de gewenste veebezetting op basis van de normen die Provincie Noord-Holland daarvoor hanteert. Een tweede tabel geeft **bedrijfskenmerken** van de bedrijven die de BHT-gronden in gebruik hebben en de verdeling van het NNN-/BRP-areaal over verschillende **bedrijfstypen**.
- De laatste paragraaf geeft de resultaten **ruimtelijk** weer via vier kaartbeelden met achtereenvolgens: het NNN-/BRP-gebied en het begrazingsbeheer dat van toepassing is, de gemiddelde veebezetting van de landbouwbedrijven die de gronden in gebruik hebben en een vergelijking van de gewenste veebezetting met de normen (minimaal en maximaal).

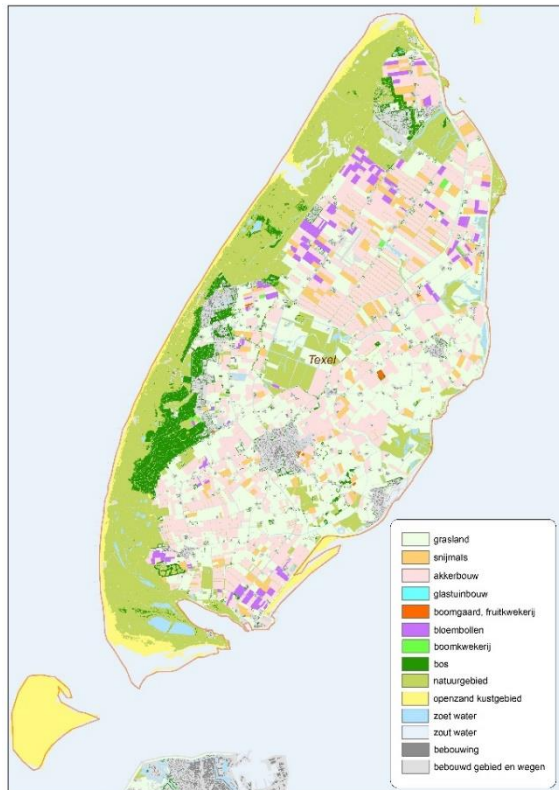
In dit kader staan de uitgangspunten opgenomen voor de berekening van de veebezetting van de BHT-gronden (het NNN-gebied)

1. De ruimtelijke overlap van BHT en BRP zijn Natuurbeheertype gronden die (mogelijk) begraasd of beweid worden.
2. De veebezetting van de BHT-BRP-percelen is bepaald op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de gronden in gebruik hebben. In feite is dus niet de veebezetting van het afzonderlijke perceel bepaald, maar de gemiddelde veebezetting van het bedrijf die het perceel in gebruik heeft; de bezetting per afzonderlijk perceel is niet bekend.
3. Bij het landbouwareaal per bedrijf (nodig om de gemiddelde veebezetting per bedrijf te berekenen) is alle grond meegeteld die boeren opgeven in de Gecombineerde Opgave, inclusief gronden met hoofdfunctie natuur, die door het bedrijf gebruikt worden. Bij het bepalen van de veebezetting nemen we bewust alle percelen mee, zodat duidelijk wordt in welke mate de structuur van het bedrijf mogelijkheden biedt voor het gewenste beheer; de natuurpercelen zijn daarbij van belang om ook te zien of boeren eigenlijk te weinig dieren hebben om zowel reguliere als natuurpercelen te begrazen.
4. Voor de GVE-berekening is gebruikgemaakt van de berekeningen die zijn vermeld in Agricola et al. (2021). Er is aanvullend onderscheid gemaakt in GVE Graasvee, waarin zijn opgenomen rundvee (behalve vleeskalveren), schapen, geiten, paarden en pony's en GVE Overig, dat betreft vleeskalveren, varkens en kippen. Deze norm is gebaseerd op de huidige N-excretie, waarbij 1 melkkoe met een gemiddelde melkproductie (8870 kg melk/jaar) als 1 GVE telt; jongvee voor de melkveehouderij telt als 0,23 of 0,49 GVE voor respectievelijk dieren van minder of meer dan 1 jaar, paarden als 0,53 GVE en schapen als 0,10 GVE.

3.1 Texel

3.1.1 Grondgebruik

Figuur 3.1 Grondgebruik Texel (LGN 2021).

Tabel 3.1 Grondgebruik Texel (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Texel		NH	NL
	ha	%	%	%
Agrarisch gebied	8.379	52%	47%	54%
Bos	656	4%	4%	9%
Natuurgebied en open zand	4.923	30%	9%	9%
Water, zoet	389	2%	8%	5%
Bebouwd gebied en wegen	1.867	12%	31%	23%
Totaal	16.214	100%	100%	100%

Agrarisch grondgebruik	Texel	NH	NL	Texel
	ha	%	%	ha.
Grasland ²	4.082	49%	57%	55%
Snijmaas	590	7%	3%	11%
Akkerbouw	3.296	39%	28%	29%
Bloembollen	375	4%	9%	2%
Fruitteel	12	0%	1%	1%
Boomkwekerijen	24	0%	0%	1%
Glastuinbouw	1	0%	1%	1%
Totaal agrarisch	100%	100%	100%	100%

- Texel heeft een oppervlakte van 162 km² (=16.214 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied op Texel (52%) ligt iets onder het landelijk gemiddelde (54%), maar boven het gemiddelde voor Noord-Holland (47%).
- Het aandeel natuurgebied (inclusief open zand kustgebied) is met 30% relatief hoog en het aandeel bebouwd gebied en wegen (12%) is voor Texel lager dan gemiddeld in Noord-Holland en Nederland.
- Circa de helft van de agrarisch grond op Texel is grasland, het aandeel bouwland is met 40% relatief hoog, een belangrijk deel van het bouwland is in gebruik voor bloembollen.

3.1.2 Natuurnetwerk (NNN) op Texel

Het NNN heeft op Texel een totale oppervlakte van 6.176 ha³ (=38% van het gebied). Het NNN bestaat overwegend uit natuurgebied, maar niet uitsluitend. Tabel 3.2 geeft de verdeling van het grondgebruik volgens het LGN-bestand.

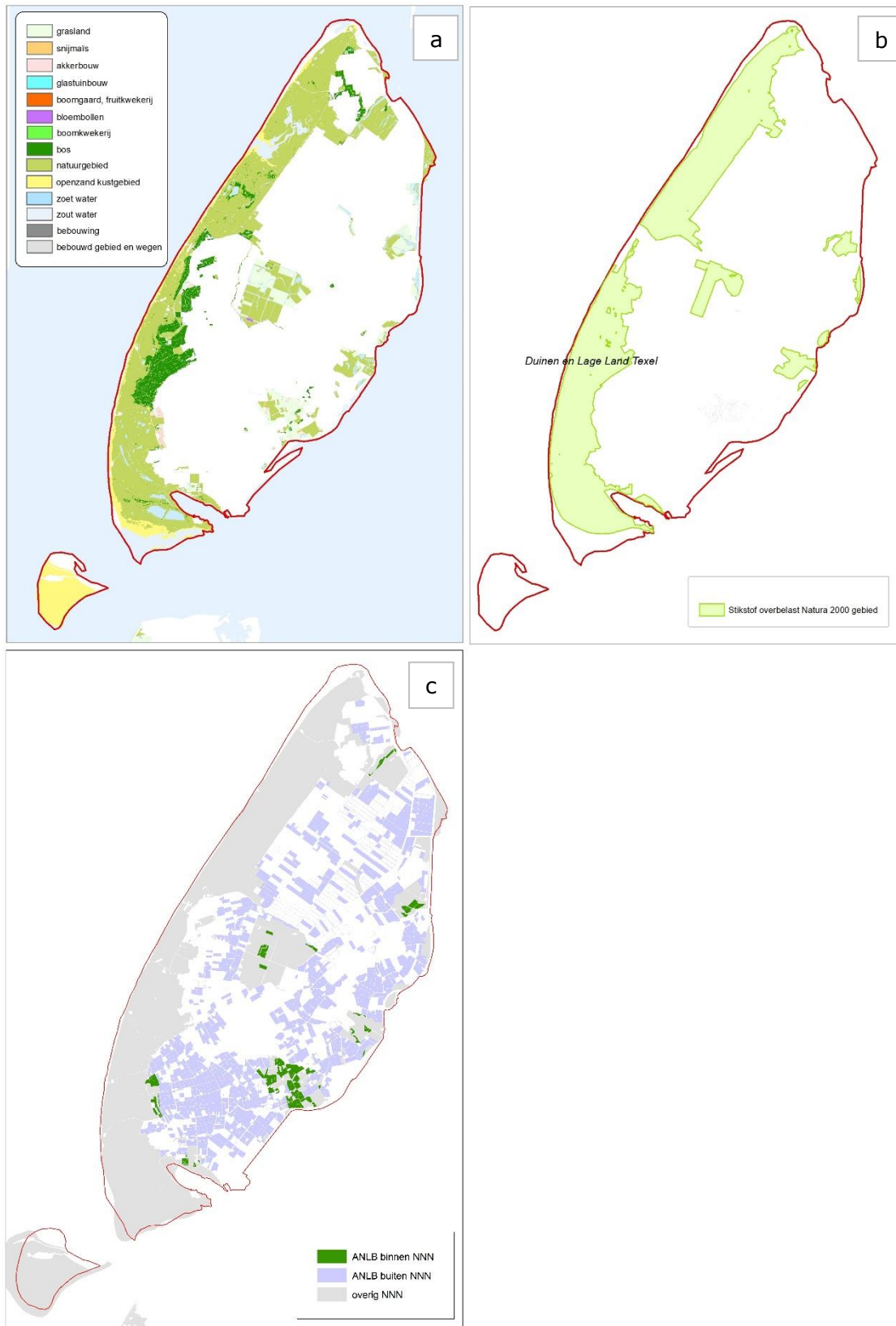
Tabel 3.2 Grondgebruik NNN gebied Texel (LGN 2021).

	Areaal (ha)	%
Agrarisch / grasland	529 / 479	9% / 8%
Natuurgebied	4.224	73%
Bos	579	10%
Water	704	11%
Bebouwd gebied en wegen	140	2%
Totaal	6.176	100%

² Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

³ (NB Een deel van het eiland Noorderhaaks (345 ha) valt buiten de gehanteerde begrenzing van het NNN en wordt hier buiten beschouwing gelaten, dit deel van NNN heeft geen begrazingsdoel).

Figuur 3.2 (kaart a) geeft het grondgebruik binnen het NNN overeenkomstig de arealen als weergegeven in tabel 3.2. Kaart b geeft de begrenzing van Natura 2000-gebied en kaart c de percelen die vallen onder de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer (ANLB-percelen).

Figuur 3.2 Grondgebruik NNN-gebied (a) Natura 2000-gebied (b) en ANLB-percelen Texel (c).

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het NNN op Texel grotendeels overlapt met het Natura 2000-gebied 'Duinen en Lage Land Texel'. Centraal op het eiland, in het noord- en zuidoosten, ligt NNN dat geen deel uitmaakt van Natura 2000-gebied. Kaart c geeft aan voor welke percelen in het gebied ANLB van toepassing is.

Tabel 3.3 geeft de arealen voor NNN en ANLB samen. Aanvullend op het NNN is voor bijna 3600 ha agrarisch gebied ANLB van toepassing. In totaal 224 ha van het NNN valt ook onder ANLB.

Tabel 3.3 Oppervlakte NNN en ANLB Texel.

	Areaal (ha)	%
Zowel NNN als ANLB	224	2%
Overig NNN	5952	61%
ANLB buiten NNN	3592	37%
NNN + ANLB	9768	100%

3.1.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap van NNN met BRP bedraagt op Texel 1636 ha, oftewel 26% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.4 geeft in kolom 3 het areaal van het NNN per beheertype (BHT) met een begrazingsdoelstelling en het areaal van het NNN zonder begrazingsdoel en de oppervlakte nieuwe/nog te realiseren natuur. Kolom 4 en 5 geven de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die de provincie Noord-Holland hanteert voor de betreffende BHT. Kolom 6 en 7 geven het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op het betreffende areaal gehouden kan worden. Kolom 8 geeft het aantal berekende GVE op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben. De twee laatste kolommen, 9 en 10, geven vervolgens het verschil met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7).

Tabel 3.4 Vergelijking gewenst en berekend aantal GVE per BHT van het NNN op Texel.

1 BHT	2 Omschrijving	3 Areaal (ha)	4 Norm GVE/ha Min	5 Norm GVE/ha Max	6 Totaal GVE Min	7 Totaal GVE Max	8 GVE totaal berekend	9 Verschil min (GVE)	10 Verschil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	450	0.4	0.7	180	315	255	+75	-60
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	168	0.8	1.2	134	201	152	+18	-49
N12.04	Zilt grasland	150	0.8	1.2	120	179	147	+28	-32
N12.05	Kruiden- en faunarijke akker	11	0.8	1.2	9	14	2	-7	-11
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	307	0.8	1.2	245	368	215	-30	-153
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	536	0.0	0.0	0	0	146	146	146
N00.01	nog te realiseren natuur	14	-	-	0	0	14	-	-
Totaal	NNN-BRP overlap	1636	-	-	688	1077	930	+230	-159

Voor de eerste drie BHT's in de tabel valt op dat het berekende aantal GVE de minimale begrazingsnorm overschrijdt, maar niet de maximale norm. Voor N12.05 en N13.01 wordt zelfs de minimale norm niet overschreden. Voor het NNN zonder begrazingsdoel (536 ha) levert de berekening (op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die deze grond in gebruik hebben) een waarde op van 146 GVE. Het is onduidelijk of deze gronden zonder begrazingsdoel in de praktijk worden begraasd en in welke mate. Op basis van de geraadpleegde gegevens kan alleen de gemiddelde situatie van een bedrijf worden bepaald en kan geen onderscheid worden gemaakt naar het gebruik van afzonderlijke percelen per bedrijf.

Tabel 3.5 geeft de kenmerken van de bedrijven die op Texel het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling naar verschillende bedrijfstypen.

Tabel 3.5 Kenmerken bedrijven en NNN-BRP naar bedrijfstype Texel.

	Melkvee Bedrijven	Schapen bedrijven	Overige graasdier- bedrijven	Overige bedrijfstypen	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	12	16	16	21	2	67
Gem. GVE/ha	1.52	0.88	0.19	0.06	-	0.65
Gem. ha /bedrijf (a)	80	47	591	54	-	184
Gem. ha NNN bedrijf (b)	19	26	51	7	-	24
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	24%	55%	9%	14%	-	13%
Totaal ha NNN met begrazingsdoel	226	334	394	119	13	1085
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	65	100	219	65	1	450
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	160	234	175	53	12	635
ha NNN - BRP z. begrazingsdoelstelling	2	72	423	39	0	536
ha nog te realiseren natuur	2	8	2	2	0	14
ha NNN - BRP totaal	230	414	819	160	13	1636

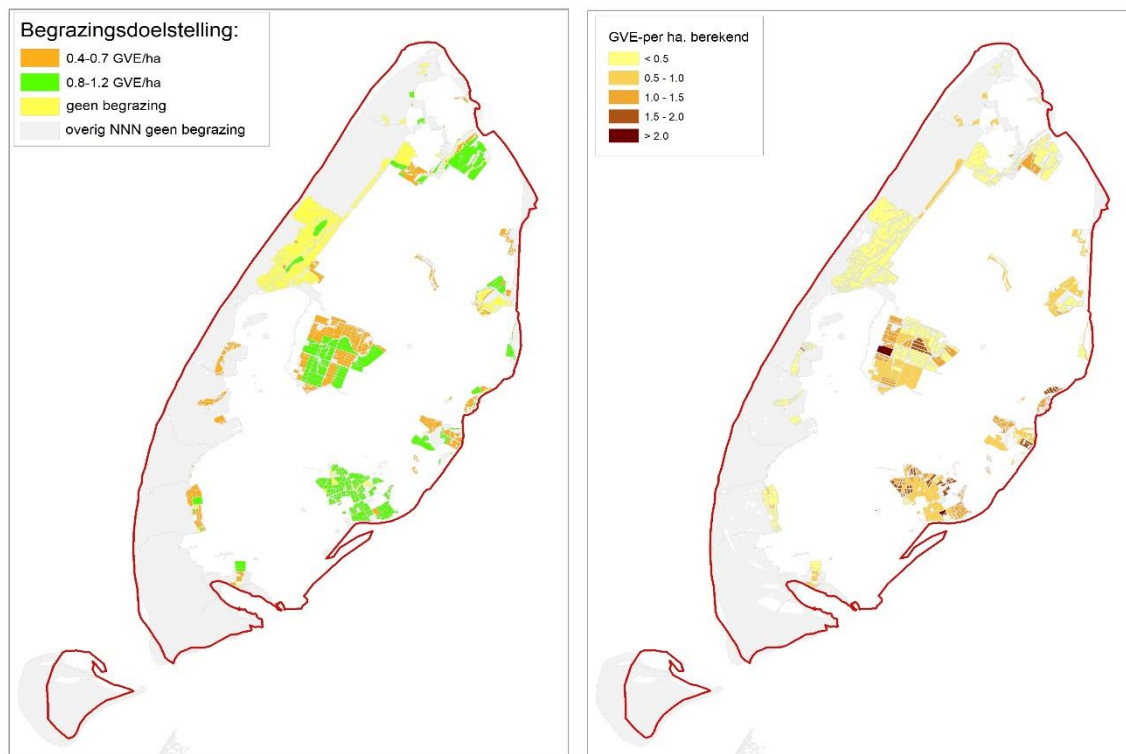
Volgens BRP is in dit deelgebied de 1636 ha NNN in gebruik bij in totaal 67 bedrijven. Opvallend voor Texel is een grote diversiteit aan bedrijfstypen die NNN in gebruik hebben of beheren. Meest talrijk zijn schapen- en overige graasdierbedrijven, deze hebben ook het grootste areaalaandeel. De intensiteit van grondgebruik uitgedrukt in GVE/ha is het hoogst bij de melkveebedrijven, gevolgd door de schapenbedrijven, overige graasdierbedrijven en overige bedrijfstypen. Wat bedrijfsgrootte betreft, valt het hoge gemiddelde op voor de overige graasdierbedrijven (591 ha/ bedrijf). Dit komt doordat hier ook 'bedrijven' als Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten tussen zitten; die hebben veel grond, die bovendien verspreid over heel Nederland ligt. Het gemiddelde areaal NNN per bedrijf bedraagt 24 ha en varieert enigszins voor de afzonderlijke bedrijfstypen. Het aandeel NNN ten opzichte van het totale bedrijfsareaal is voor de schapenbedrijven 55% en voor de melkveebedrijven 24%, dus een behoorlijk aandeel. Het relatief lage aandeel bij de overige graasdierbedrijven (9%) is vooral het gevolg van de genoemde grote TBO's. Wat daarbij opvalt, is dat deze categorie verreweg het grootste areaal NNN zonder begrazingsdoelstelling heeft. Dat past bij de TBO's, die als primaire doel natuurbeheer hebben en niet het houden van dieren zoals dat het geval is bij de melkvee- en schapenbedrijven.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in het deelgebied in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. In tegenstelling tot de andere deelgebieden (die geen eiland zijn) is voor Texel de agrarische grond in het NNN volledig in gebruik bij bedrijven die binnen het deelgebied/op het eiland liggen.

3.1.4 Kaartjes veebezetting

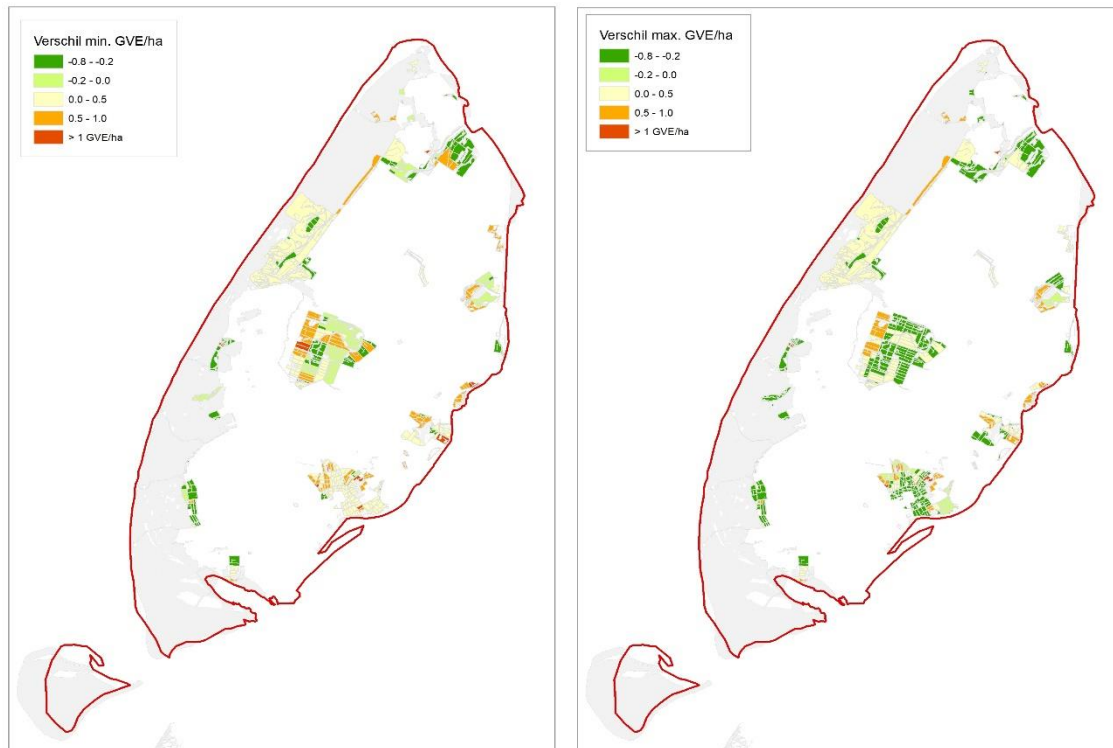
Figuur 3.3 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.4. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruikgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.3 (L) NNN met en zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Texel.

De linkerkaart van figuur 3.3 laat zien dat het NNN met begrazingsdoel (1085 ha) vooral landinwaarts ligt en minder langs de Noordzeekust. Het NNN langs de Noorzeekust heeft maar zelden een begrazingsdoelstelling; NNN totaal is 6176 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 450ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 635 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 1085 ha NNN met begrazingsdoel in totaal 93 ha (9%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief laag percentage: voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.4 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.3. De linkerkaart van figuur 3.4 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.4 en tabel 3.6 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Texel.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	541	50%	722	67%	-	-
0.0 - 0.5	283	26%	251	23%	460	84%
0.5 - 1.0	233	21%	110	10%	75	14%
> 1.0	28	3%	2	0%	15	3%
Totaal	1085	100%	1085	100%	550	100%

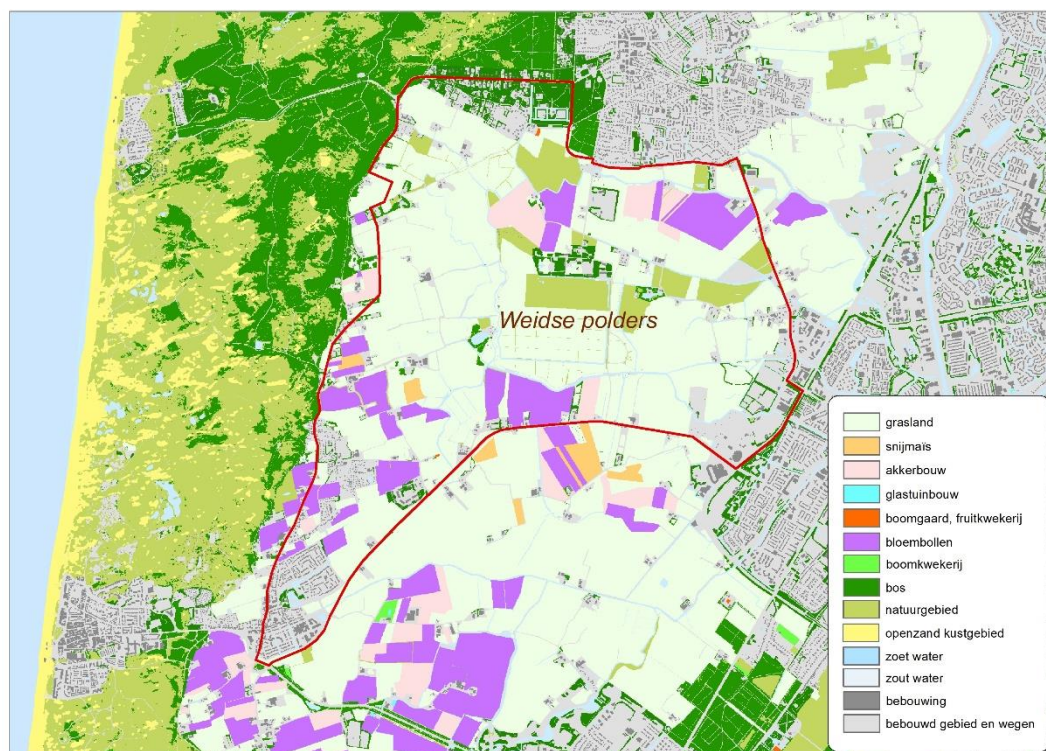
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 50% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <math><0.0</math> GVE/ha), bij de maximale norm neemt het toe tot 67%.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor (21%+3%=) 24% van het NNN met begrazingsdoel en voor 10% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is door het ontbreken van een begrazingsnorm geen verschil te bepalen. Voor deze gronden is op basis van de gebruiksgegevens wel de gemiddelde veebezetting bekend. Daaruit blijkt dat van de in totaal 550 ha NNN zonder begrazingsdoel op Texel 15 ha in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.2 Weidse Polders

3.2.1 Grondgebruik

Figuur 3.5 en tabel 3.7 Grondgebruik Weidse Polders (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Weidse Polders		NH	NL
	Areaal (ha)	%	%	%
Agrarisch gebied	903	65%	47%	54%
Bos	14	1%	4%	9%
Natuurgebied, incl. open zand	100	7%	9%	9%
Water, zoet	49	3%	8%	5%
Bebouwd gebied, wegen	325	23%	31%	23%
Totaal	1391	100%	100%	100%

Agrarisch grondgebruik	Areaal (ha)	%	%	%
Grasland ⁴	726	80%	57%	55%
Snijmais	6	1%	3%	11%
Akkerbouw	43	5%	28%	29%
Bloembollen	128	14%	9%	2%
Totaal agrarisch	903	100%	100%	100%

- Weidse Polders heeft een gebiedsoppervlakte van 14 km² (=1.391 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied (65%) is relatief hoog ten opzichte van het landelijk en provinciaal gemiddelde.
- Het aandeel natuurgebied is met 7% betrekkelijk laag; bebouwd gebied en wegen ligt met 23% gelijk aan het landelijk gemiddelde.
- Ruim 80% van het agrarisch grondgebruik van Weidse Polders bestaat uit grasland. Daarnaast is relatief veel landbouwgrond in gebruik voor bloembollen.

⁴ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

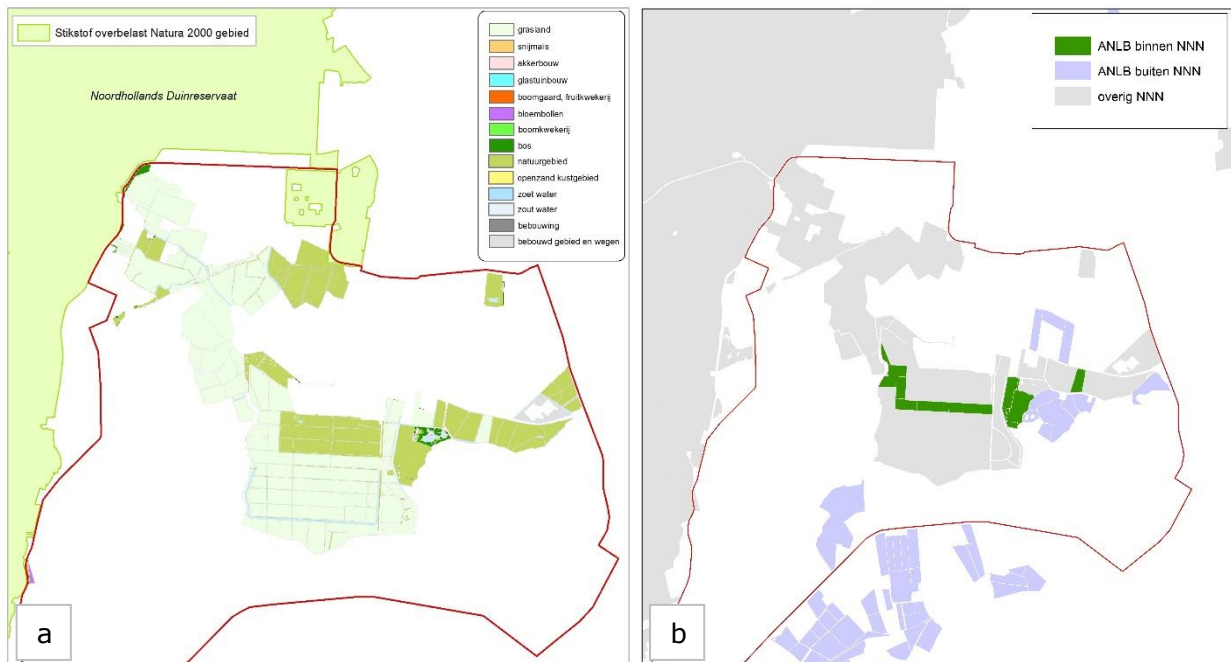
3.2.2 Natuurnetwerk (NNN) Weidse Polders

Het NNN heeft in Weidse Polders een oppervlakte van 286 ha (= 20% van het gebied). Op basis van LGN2021 bestaat het NNN er overigens vooral uit agrarisch gebied (grasland) en voor ca. een derde uit natuurgebied. Tabel 3.8 geeft de verdeling van het grondgebruik binnen het NNN.

Tabel 3.8 Grondgebruik NNN gebied Weidse Polders (LGN 2021).

	Areaal (ha)	%
Agrarisch / grasland	179	62%
Natuurgebied	91	32%
Bos	3	1%
Water	9	3%
Bebouwd gebied en wegen	5	2%
Totaal	286	100%

Figuur 3.6 geeft op het linkerkaartje (a) het LGN grondgebruik van het NNN en de ligging van Natura 2000-gebied. Kaart b geeft aanvullend op het NNN aan voor welke agrarische percelen de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer (ANLB-percelen) van toepassing is.

Figuur 3.6 Grondgebruik NNN-gebied (LGN 2021), Natura 2000-gebied (a) en ANLB-percelen Weidse Polders.

Het blijkt dat binnen Weidse Polders een klein stukje Natura 2000 ligt, het Noordhollands Duinreservaat aan de noordkant van het gebied. Opvallend genoeg maakt dit geen deel uit van het NNN (volgens de geraadpleegde bestanden). Het rechterkaartje geeft de ligging van ANLB-percelen binnen en buiten het NNN.

Tabel 3.9 geeft de arealen voor NNN en ANLB samen. Aanvullend op het NNN blijkt dat voor bijna 3600 ha van het agrarisch gebied ANLB van toepassing is. In totaal 224 ha van het NNN valt ook onder ANLB.

Tabel 3.9 Oppervlakte NNN en ANLB Weidse Polders.

	ha.	%
Zowel NNN als ANLB	23	7%
Overig NNN	264	79%
ANLB buiten NNN	48	14%
NNN + ANLB	334	100%

3.2.3 Berekenende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor Weidse Polders bedraagt 219 ha, oftewel 77% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.10 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal NNN met begrazing (per beheertype) en het areaal NNN zonder begrazingsdoel (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde geeft het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.10 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT van het NNN in Weidse Polders.

1 BHT	2 Omschrijving	3 Areaal (ha)	4 Norm GVE/ha Min	5 Norm GVE/ha Max	6 Totaal GVE Min	7 Totaal GVE Max	8 GVE totaal berekend	9 Verschil min (GVE)	10 Verschil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	164	0.4	0.7	66	115	145	+80	+30
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	27	0.8	1.2	21	32	27	+5	-5
N12.03	Glanshaverhooiland	13	0.8	1.2	11	16	12	+1	-4
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	2	0.8	1.2	1	2	1	-1	-1
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	13	0.0	0.0	0	0	8	+8	+8
Totaal	NNN-BRP overlap	219			0	0	193	+94	+28

Vochtig hooiland is het belangrijkste begrazingsbeheertype voor Weidse Polders. Het berekende aantal GVE (145) van de bedrijven die deze BHT in gebruik hebben, overschrijdt zowel de minimale (+80) als de maximale (+30) norm. Voor de overige BHT's met begrazingsdoel geldt alleen overschrijding van de minimale norm. Voor de BHT's zonder begrazing (13 ha) levert de berekende veebezetting (op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die deze gronden in gebruik hebben) een waarde op van 8 GVE.

Tabel 3.11 geeft de kenmerken van de bedrijven die in Weidse Polders het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.11 Kenmerken bedrijven en NNN-areaal naar bedrijfstype in Weidse Polders.

	Melkvee- bedrijven	Schapen- bedrijven	Ov. graasdier- bedrijven	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	8	1	3	12
Gem. GVE/ha	1.30	0.50	0.93	1.14
Gem. ha/bedrijf (a)	70	-	-	85
Gem. ha NNN/bedrijf (b)	13	-	-	18
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	18%	-	-	21%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	102	62	42	206
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	86	57	21	164
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	16	4	21	42
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	0	1	11	13
ha NNN - BRP totaal	102	63	54	219

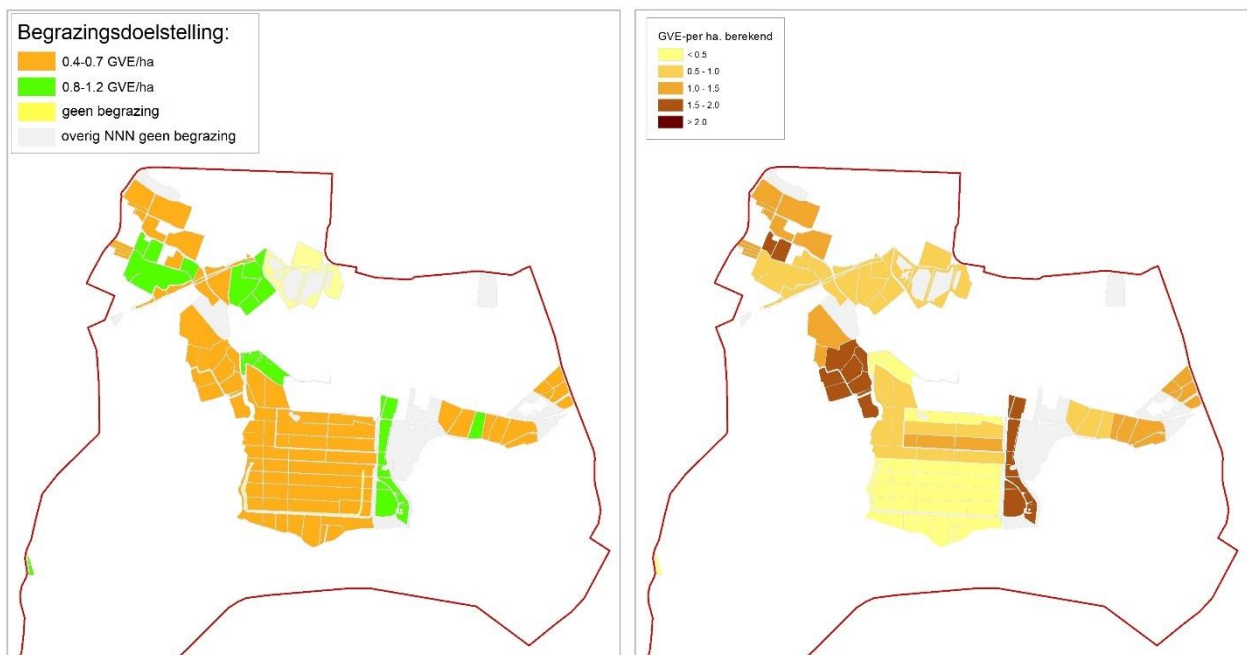
Volgens BRP is de 219 ha NNN in dit deelgebied in gebruik bij twaalf bedrijven; elf bedrijven, waarvan acht melkveebedrijven, samen zijn de melkveebedrijven verantwoordelijk voor ongeveer de helft van het NNN-areaal. In verband met privacywetgeving zijn geen bedrijfsgemiddelden te geven voor de schapen- en overige graasdierbedrijven (aantal < 5). De gemiddelde veebezetting van de melkveebedrijven (1.30 GVE/ha) is laag vergeleken met het landelijk gemiddelde (2.19 GVE/ha) en ligt ook onder het gemiddelde voor de melkveebedrijven in de gebieden die in deze studie zijn onderzocht (1.66 GVE/ha), maar wel hoger ten opzichte van de bedrijven van de andere bedrijfstypen. Het gemiddelde areaal NNN per bedrijf bedraagt 18 ha, maar is voor de melkveebedrijven lager (13 ha). Verder blijkt ook dat hier het areaal NNN zonder begrazingsdoelstelling vooral bij de overige graasdierbedrijven in gebruik is en is het de vraag of en hoeverre hier begrazing plaatsheeft.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokkers wordt verstaan welk deel van het NNN-areaal in Weidse Polders in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de twaalf bedrijven met agrarische grond in het NNN in Weidse Polders blijken zes ook binnen het gebied te liggen. Samen hebben deze bedrijven er ongeveer de helft van de NNN-gronden (102 ha); de andere helft (117 ha) is in gebruik bij in totaal zes bedrijven die buiten Weidse Polders zijn gevestigd (waarvan drie melkveebedrijven en één schapenbedrijf).

3.2.4 Kaartjes veebezetting

De linkerkaart van figuur 3.7 geeft het NNN-BRP-areaal (de gekleurde percelen) van Weidse Polders met het gewenste begrazingsregime. Van het grijze gebied zijn geen gegevens bekend (BHT overlapt hier niet met BRP); de veronderstelling is dat hier geen begrazing plaatsvindt. Het kaartje rechts geeft de berekende veebezetting per perceel, in feite de gemiddelde veebezetting van het bedrijf die het perceel in gebruik heeft.

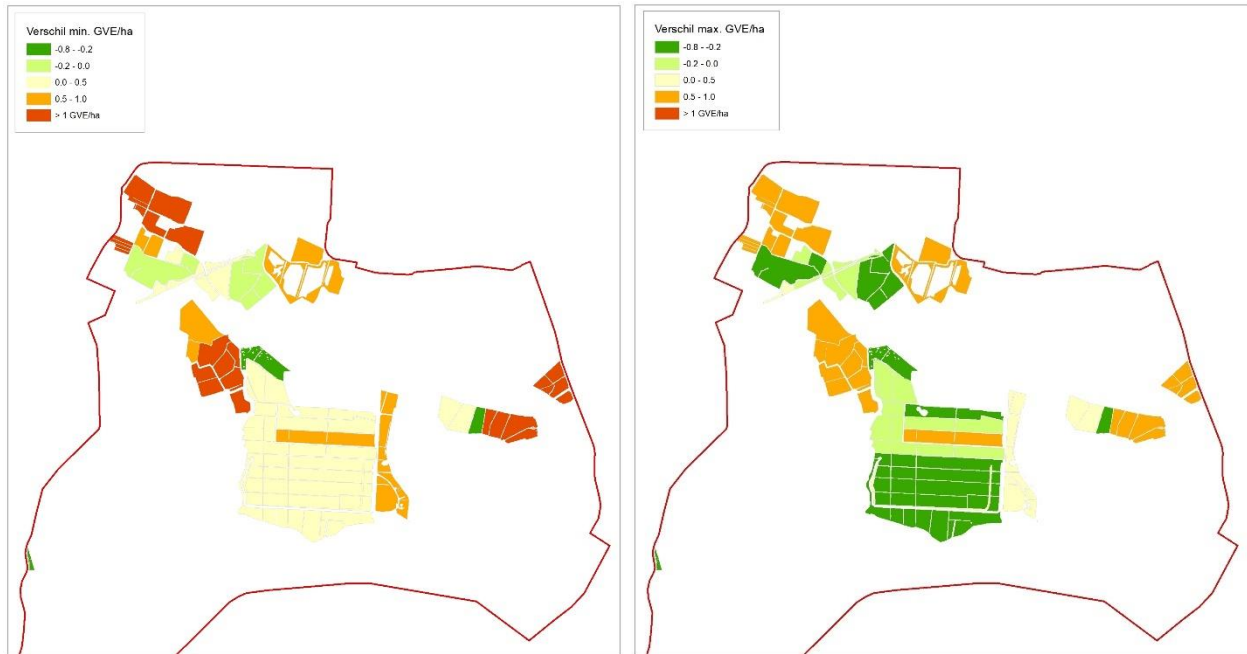

Figuur 3.7 (L) NNN met/zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN in Weidse Polders.

De linkerkaart laat zien dat het grootste deel van het NNN in Weidse Polders BHT's betreft met een begrazingsdoel; NNN totaal is 286 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 164 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 42 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 206 ha NNN met begrazingsdoel in Weidse polder in totaal 29 ha (14%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief laag percentage: voor Noord-

Holland totaal geldt dat 27% van het NNN areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.8 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.7. De linkerkaart van figuur 3.8 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.8 en tabel 3.12 Berekende mogelijke overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Weidse Polders.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	28	14%	124	60%		0%
0.0 - 0.5	102	50%	18	9%		0%
0.5 - 1.0	30	15%	64	31%	13	100%
> 1.0	46	22%	0	0%		0%
Totaal	206	100%	206	100%	13	2%

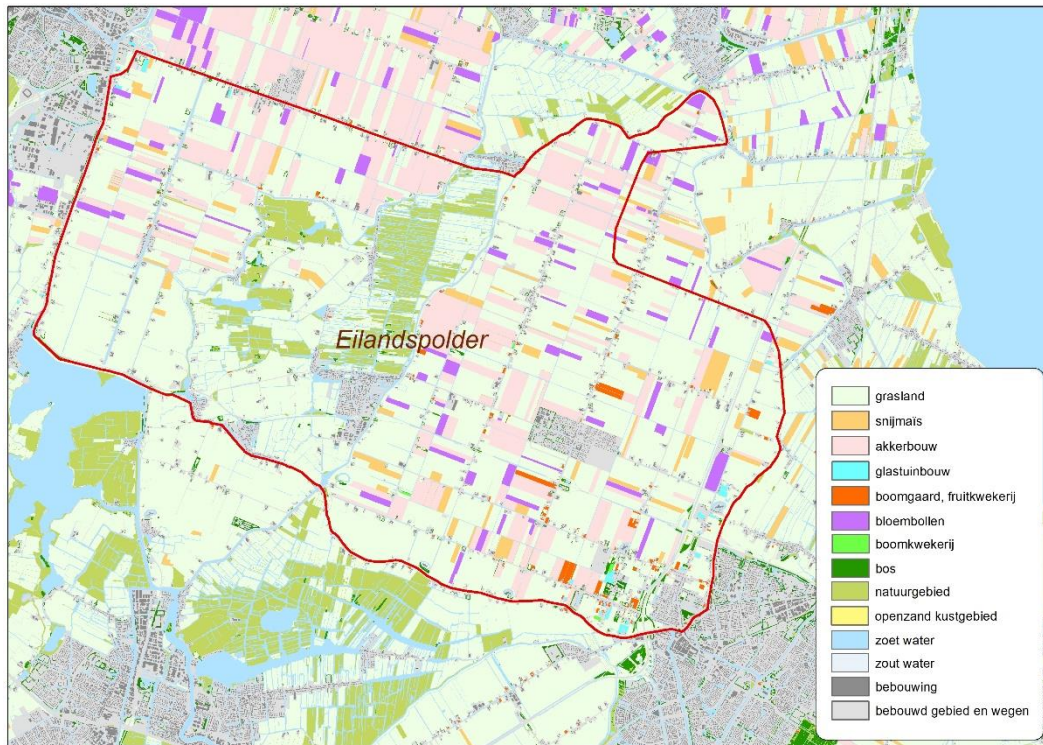
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 14% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil < 0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt dit toe tot 60%.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 47% van het NNN met begrazingsdoel en voor 31% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een norm (=0) geen verschil te bepalen. Wel is voor deze gronden op basis van gebruiksgegevens de gemiddelde veebezetting bekend. Van de in totaal 13 ha NNN zonder begrazingsdoel in Weidse Polders blijkt geen grond in gebruik bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.3 Eilandspolder

3.3.1 Grondgebruik

Figuur 3.9 en tabel 3.13 Grondgebruik Eilandspolder (LGN 2022).

Hoofdgrondgebruik	Eilandspolder		NH		NL
	Areaal (ha)	%	%	%	%
Agrarisch gebied	8993	77%	47%	54%	
Bos	58	0%	4%	9%	
Natuurgebied, open zand	572	5%	9%	9%	
Water, zoet	673	6%	8%	5%	
Bebouwd gebied, wegen	1369	12%	31%	23%	
Totaal	11665	100%	100%	100%	

Agrarisch grondgebruik	Areaal (ha)	%	%	%
Grasland ⁵	6738	75%	57%	55%
Snijmais	265	3%	3%	11%
Akkerbouw	1572	17%	28%	29%
Bloembollen	321	4%	9%	2%
Fruitteelt	69	1%	1%	1%
Boomkwekerijen	5	0%	0%	1%
Glastuinbouw	23	0%	1%	1%
Totaal agrarisch	8993	100%	100%	100%

- Eilandspolder heeft een oppervlakte van 117 km² (=11.665 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied is met 77% relatief hoog.
- Zowel het aandeel natuurgebied (5%) als bebouwd gebied en wegen (12%) ligt ruim onder het provinciaal en landelijk gemiddelde.
- Het agrarisch grondgebruik van de Eilandspolder bestaat voor 75% uit grasland. Daarnaast is ten opzichte van de andere deelgebieden vrij veel grond in gebruik voor akkerbouw en vooral voor bloembollen.

⁵ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

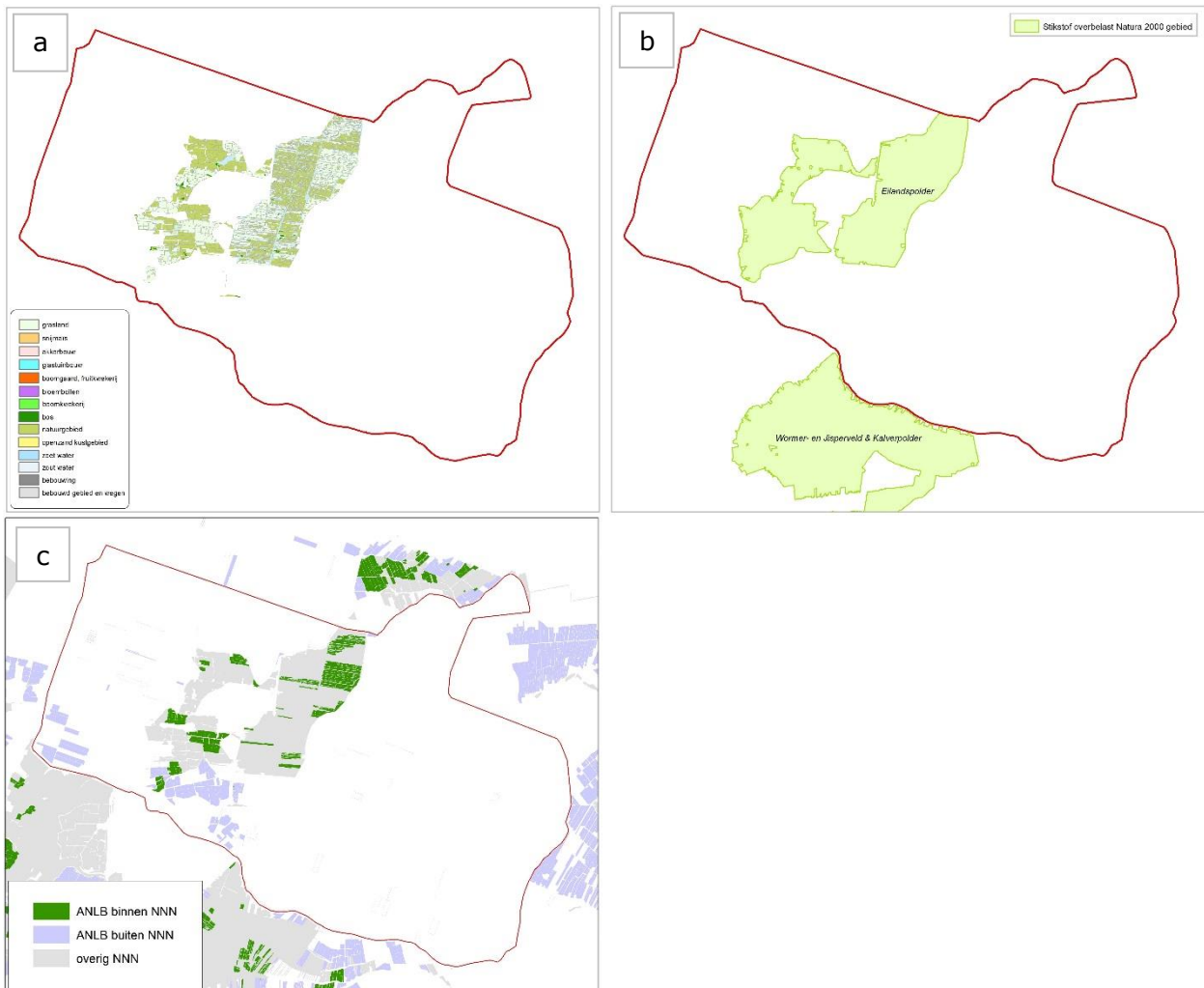
3.3.2 Natuurnetwerk (NNN) Eilandspolder

Het NNN heeft in Eilandspolder een totale oppervlakte van 1261 ha (=11% van het gebied). Het NNN bestaat overwegend uit natuurgebied, maar niet uitsluitend. Tabel 3.14 geeft de verdeling van het grondgebruik volgens het LGN-bestand.

Tabel 3.14 Grondgebruik NNN Eilandspolder (LGN 2022).

	Areaal (ha)	%
Agrarisch / grasland	489	39%
Natuurgebied	540	43%
Bos	12	1%
Water	210	17%
Bebouwd gebied en wegen	9	1%
Totaal	1261	100%

Figuur 3.10 (kaart a) geeft het grondgebruik binnen het NNN overeenkomstig de arealen als weergegeven in tabel 3.13. Kaart b geeft de begrenzing van Natura 2000-gebied en kaart c de percelen waarvoor de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer van toepassing is (ANLB-percelen).

Figuur 3.10 Grondgebruik NNN gebied (a) Natura 2000-gebied (b) en ANLB-percelen Eilandspolder (c).

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het NNN van Eilandspolder ook volledig N2000-gebied is. Kaart c toont aan dat aanvullend op het NNN voor een klein deel van het agrarisch gebied ANLB van toepassing is (paars). Tabel 3.15 geeft aan dat het gaat om een oppervlakte van 272 ha.

Tabel 3.15 Oppervlakte NNN en ANLB Eilandspolder.

	ha	%
Zowel NNN als ANLB	234	15%
Overig NNN	1027	67%
ANLB buiten NNN	272	18%
NNN + ANLB	1533	100%

3.3.3 Berekenende veebezetting per beheertype

De overlap NNN - BRP voor Eilandspolder bedraagt 896 ha, ofwel 71% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.16 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt, een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.16 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT van het NNN Eilandspolder.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BHT	Omschrijving	Areaal (ha.)	Norm GVE/ha Min	Norm GVE/ha Max	Totaal GVE Min	Totaal GVE Max	GVE totaal berekend	Verskil min (GVE)	Verskil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	59	0.4	0.7	24	42	82	+58	+40
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	10	0.8	1.2	8	12	8	0	-4
N12.03	Glanshaverhooiland	2	0.8	1.2	1	2	0	-1	-2
N12.04	Zilt grasland	3	0.8	1.2	2	3	4	2	0
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	810	0.8	1.2	648	972	848	+201	-123
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	13	0.0	0.0	0	0	15	+15	+15
Totaal	NNN-BRP overlap	896			0	0	957	274	-73

Vochtig weidevogelgrasland (N13.01) is voor Eilandspolder het belangrijkste begrazingsbeheertype. Het berekende aantal GVE van de bedrijven met dit BHT wordt overschreden bij de minimale begrazingsnorm (+201 GVE), maar niet bij de maximale norm (dan is er nog ruimte voor 123 GVE). Vochtig hooiland is daarna het belangrijkste BHT in Eilandspolder. Hier geldt overschrijding van zowel de minimale als de maximale norm.

Tabel 3.17 geeft de kenmerken van de bedrijven die op Eilandspolder het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.17 Kenmerken bedrijven en NNN-areaal naar bedrijfstype Eilandspolder.

	Melkvee- bedrijven	Schape- bedrijven	Ov. graasdier- bedrijven	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	18	5	4	1	28
Gem. GVE/ha	1.72	0.33	0.40	-	1.47
Gem. ha /bedrijf (a)	94	26	63	-	74
Gem. ha NNN bedrijf (b)	32	25	50	-	32
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	34%	93%	79%	-	43%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	563	121	198	2	883
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	47	0	12	0	59
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	515	121	186	2	824
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	10	2	1	0	13
ha NNN - BRP totaal	572	123	199	2	896

Volgens BRP is de 896 ha BHT grond in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 28 bedrijven. Het grootste deel daarvan zijn melkveebedrijven, die ongeveer 65% van het NNN in gebruik hebben. De veebezetting van de melkveebedrijven is gemiddeld een stuk hoger dan van de andere bedrijfstypen. Weliswaar ligt dit gemiddelde ruim onder het NL-gemiddelde van melkveebedrijven (2.19 GVE/ha), maar boven het gemiddelde van de melkveebedrijven in de gebieden die in deze studie zijn onderzocht (1.66 GVE/ha). Van de vijftien onderzochte gebieden neemt de melkveehouderij van Eilandspolder plek 3 in als het gaat om de gemiddelde intensiteit van de melkveebedrijven.

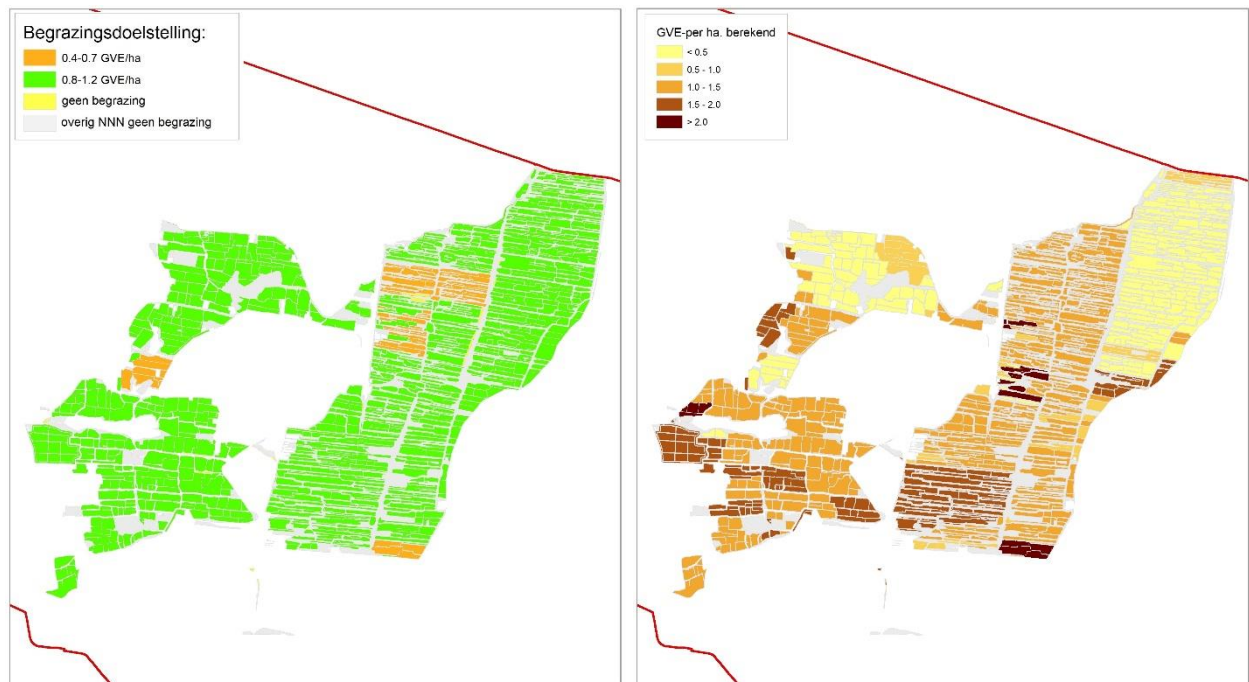
Het gemiddelde areaal NNN per bedrijf bedraagt 33 ha, zowel over alle sectoren als voor de melkveebedrijven. Voor de melkveebedrijven bepaalt het NNN gemiddeld een derde van de bedrijfsoppervlakte. Opvallend daarnaast is dat het grootste deel van het NNN hier een hoge begrazingsdoelstelling heeft.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt verstaan het deel van het NNN-areaal in Eilandspolder dat in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de 28 bedrijven met agrarische grond in het NNN in Weidse Polders blijken 22 bedrijven binnen het gebied te liggen. Samen hebben deze bedrijven het grootste deel van de NNN-gronden (780 ha); 4 bedrijven liggen buiten de polder (3 schapenbedrijven en 1 melkveebedrijf) en hebben samen 102 ha van het NNN in Eilandspolder in gebruik. De resterende 2 ha NNN van Eilandspolder is in gebruik bij een bedrijf waarvan de locatie onbekend is.

3.3.4 Kaartjes veebezetting

Figuur 3.11 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.16. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

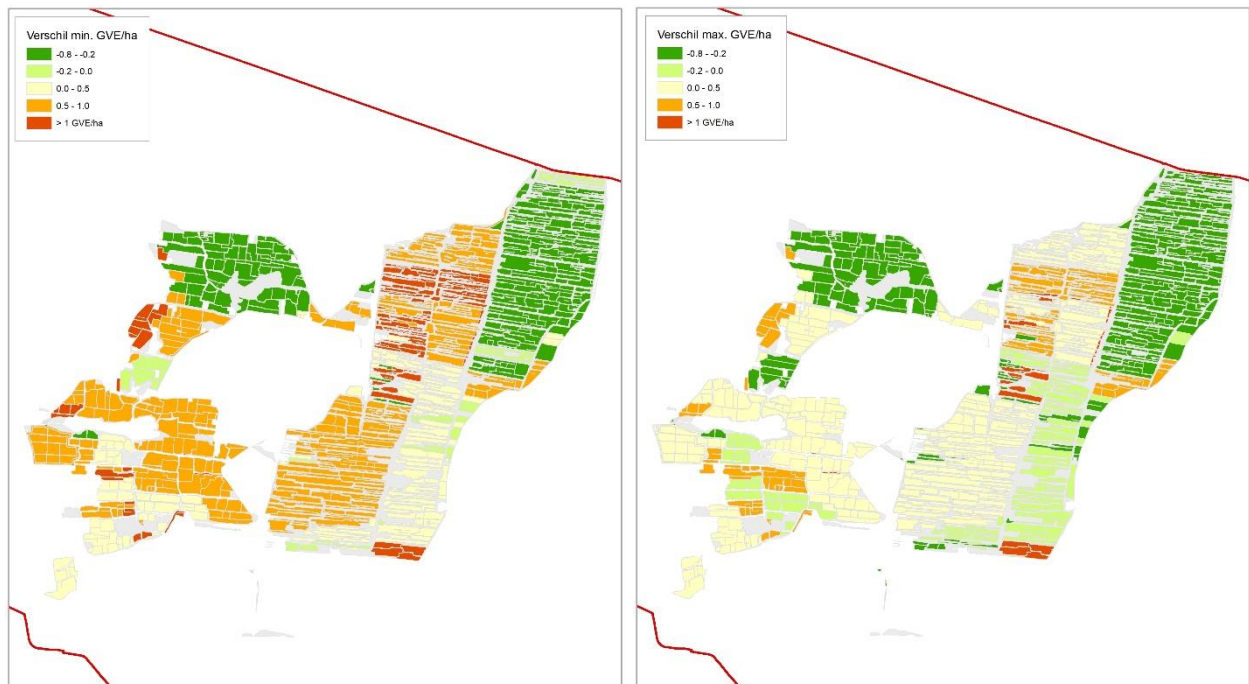
Figuur 3.11 (L) NNN met/ zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Eilandspolder.

De linkerkaart laat zien dat het grootste deel van het NNN in Eilandspolder BHT's betreft met een begrazingsdoel; het NNN totaal is 1261 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 59 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 824 ha.

Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 883 ha NNN met begrazingsdoel in Eilandspolder in totaal 162 ha (18%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief laag percentage: voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.18 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.7. De linkerkaart van figuur 3.8 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.12 en tabel 3.18 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Eilandspolder.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	289	33%	414	47%		0%
0.0 - 0.5	125	14%	358	41%	2	18%
0.5 - 1.0	389	44%	93	11%	1	6%
> 1.0	81	9%	18	2%	10	76%
Totaal	883	100%	883	100%	13	100%

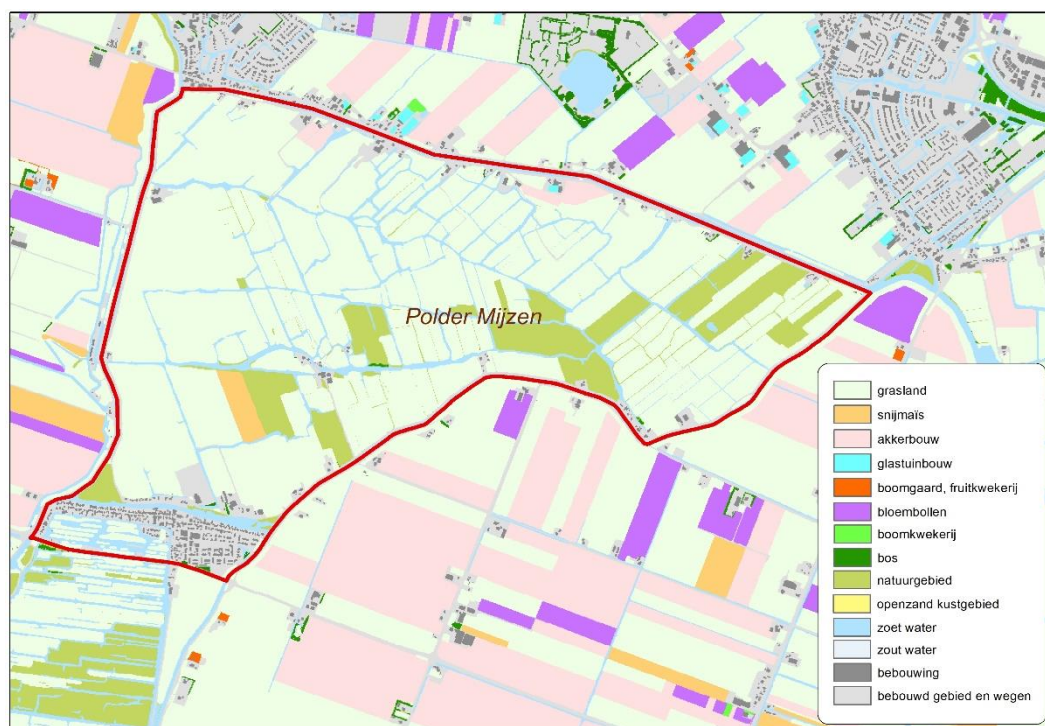
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 33% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt dit toe tot 47%.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 53% van het NNN met begrazingsdoel en voor 13% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een norm (=0) geen verschil te bepalen. Voor deze gronden is wel de gemiddelde veebezetting op basis van de gebruiksgegevens bekend. Van de in totaal 13 ha NNN zonder begrazingsdoel blijkt in Eilandspolder 10 ha in gebruik te zijn bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.4 Polder Mijzen

3.4.1 Grondgebruik

Figuur 3.13 en tabel 3.19 Grondgebruik Polder Mijzen (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Polder Mijzen		NH		NL	
	ha	%	%	%	%	
Agrarisch gebied	495	70%	47%	54%		
Bos	1	0%	4%	9%		
Natuurgebied	70	10%	9%	9%		
Water	76	11%	8%	5%		
Bebouwd gebied en wegen	61	9%	31%	23%		
Totaal	702	100%	100%	100%		

Agrarisch grondgebruik	ha	%	%	%
Grasland ⁶	483	98%	57%	55%
Snijmais	6	1%	3%	11%
Akkerbouw	6	1%	28%	29%
Totaal agrarisch	495	100%	100%	100%

- Polder Mijzen heeft een gebiedsoppervlakte van 7 km² (=702 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied (70%) is relatief hoog ten opzichte van het landelijk en provinciaal gemiddelde.
- Het aandeel natuurgebied is met 10% vrij gemiddeld voor Noord-Holland en Nederland, het aandeel bebouwd gebied en wegen is met 9% relatief laag.
- Het agrarisch grondgebruik van Polder Mijzen bestaat voor 98% uit grasland.

⁶ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

3.4.2 Natuurnetwerk (NNN) Polder Mijzen

Het NNN van Polder Mijzen heeft een totale oppervlakte van 326 ha (= 46% van het gebied). Het NNN bestaat overwegend uit natuurgebied, maar niet uitsluitend. Tabel 3.20 geeft voor het NNN de verdeling van het grondgebruik volgens het LGN-bestand. Figuur 3.14 geeft het bijbehorende kaartje (a) waarop ook de ligging van Natura 2000-gebied staat aangegeven. Kaart b geeft de ligging van ANLB-percelen ten opzichte van het NNN. Tabel 3.21 is de bijbehorende tabel met de arealen van NNN en ANLB.

Figuur 3.14 Grondgebruik NNN gebied, Natura 2000-gebied (a) en ANLB-percelen Polder Mijzen (c).

Tabel 3.20 Grondgebruik NNN Polder Mijzen (LGN 2021).

	ha	%
Agrarisch / grasland	253	77%
Natuurgebied	64	20%
Bos	0	0%
Water	8	3%
Bebouwd gebied en wegen	1	0%
Totaal	326	100%

Tabel 3.21 Oppervlakte (ha) NNN en ANLB Polder Mijzen.

	ha	%
Zowel NNN als ANLB	124	28%
Overig NNN	203	47%
ANLB buiten NNN	108	25%
NNN + ANLB	435	100%

Uit de kaarten blijkt dat binnen polder Mijzen zelf geen Natura 2000 ligt. Direct aangrenzend ligt wel zuidelijk van het gebied het Natura 2000-gebied Eilandspolder. Kaart b laat zien dat aanvullend op het NNN voor nog een behoorlijk deel van het agrarisch gebied de ANLB-regeling van toepassing is. Blijkens tabel 3.21 gaat het om een oppervlakte van in totaal 108 ha. Daarnaast is 12 ha zowel NNN als ANLB.

3.4.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap NNN - BRP voor Polder Mijzen bedraagt 277 ha, ofwel 85% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.22 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaal areaal BHT zonder begrazing (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat

minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaal aantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 – k6 en waarde k10 = k8 – k7). Een positieve waarde in de laatste kolommen geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde geeft het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.22 *Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT van het NNN Polder Mijzen.*

1 BHT	2 Omschrijving	3 Areaal (ha)	4 Norm GVE/ha Min	5 Norm GVE/ha Max	6 Totaal GVE Min	7 Totaal GVE Max	8 GVE totaal berekend	9 Verschil min (GVE)	10 Verschil max (GVE)
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	275	0.8	1.2	220	331	424	+204	+94
N00.01	nog te realiseren natuur	2	-	-	-	-	2	-	-
Totaal		277			220	331	427	+204	+94

Vochtig weidevogelgrasland (N13.01) is het enige begrazingsbeheertype voor Polder Mijzen. Daarnaast is er nog een klein areaal (2 ha) te realiseren natuur. De gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het NNN in gebruik hebben, overschrijdt zowel de minimale norm (+204 GVE) als de maximale (+94 GVE).

Tabel 3.23 geeft de kenmerken van de bedrijven van Polder Mijzen die het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.23 *Kenmerken bedrijven en NNN-areaal naar bedrijfstype voor Polder Mijzen.*

	Melkvee- bedrijven	Schape- bedrijven	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	11	1	12
Gem. GVE/ha	1.66	--	1.56
Gem. ha /bedrijf (a)	66	--	59
Gem. ha NNN bedrijf (b)	24	--	23
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	36%	--	36%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	261	14	276
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	0	0	0
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	261	14	276
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	2	0	2
ha NNN - BRP totaal	263	14	277

Volgens BRP is de 277 ha BHT grond in dit deelgebied in gebruik bij in totaal twaalf bedrijven, waarvan elf melkveebedrijven die samen 95% van het NNN in gebruik hebben. De melkveebedrijven hebben gemiddeld 24 ha NNN per bedrijf, wat 36% van hun bedrijfsareaal betreft. De gemiddelde veebezetting van de melkveebedrijven is met 1.66 GVE/ha exact gelijk aan het gemiddelde van de melkveebedrijven in de onderzochte deelgebieden en ruim onder het landelijk gemiddelde van de melkveebedrijven van 2.19 GVE/ha.

Gemiddeld hebben de melkveebedrijven een areaal van 24 ha NNN en ruim een derde van het totale bedrijfsareaal.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokkers wordt verstaan welk deel van het NNN-areaal in Polder Mijzen in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de twaalf bedrijven met agrarische grond in het NNN in Polder Mijzen blijken acht ook binnen het gebied te liggen. Samen hebben deze bedrijven de meeste NNN-gronden (233 ha); het overige deel (44 ha) is in gebruik bij vier (melkvee)bedrijven die buiten de polder liggen.

3.4.4 Kaartjes veebezetting

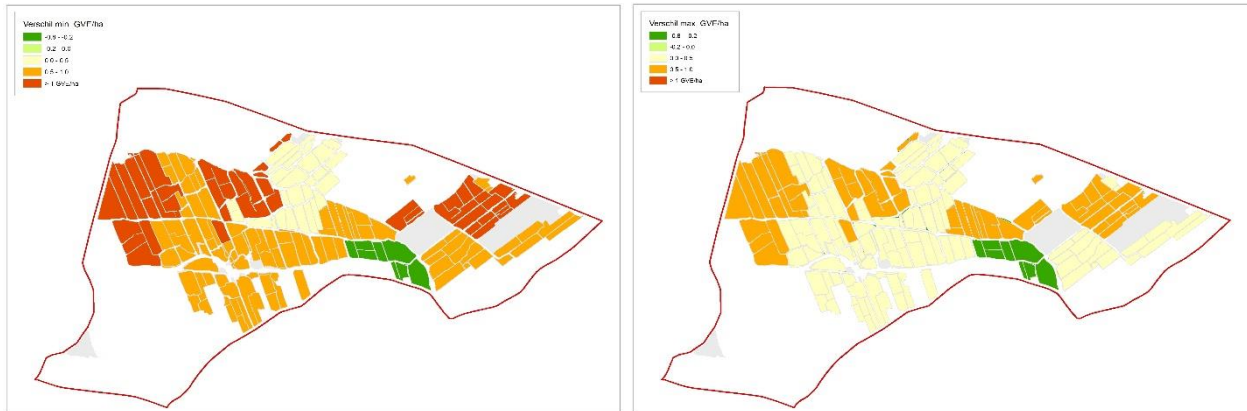
Figuur 3.15 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.22. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.15 (L) NNN met/zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Polder Mijzen.

De linkerkaart laat zien dat het grootste deel van het NNN in Polder Mijzen een begrazingsdoel heeft; NNN totaal is 286 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0,4-0,7 GVE/ha: 0 ha en 0,8-1,2 GVE/ha: 276 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 276 ha NNN met begrazingsdoel in totaal 146 ha (53%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting $> 1,5$ GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief hoog percentage, want voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting $> 1,5$ GVE/ha.

Figuur 3.16 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.15. De linkerkaart van figuur 3.16 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.16 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Polder Mijzen.

Tabel 3.24 geeft het overzicht van de arealen van de kaarten van figuur 3.16.

Tabel 3.24 Berekende mogelijk overschrijding van de veebezetting bij minimale en maximale begrazingsnorm Polder Mijzen.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	14	5%	14	5%		0%
0.0 - 0.5	37	13%	153	56%	0	1%
0.5 - 1.0	132	48%	108	39%	0	0%
> 1.0	93	34%	0	0%	2	99%
Totaal	276	100%	276	100%	2	100%

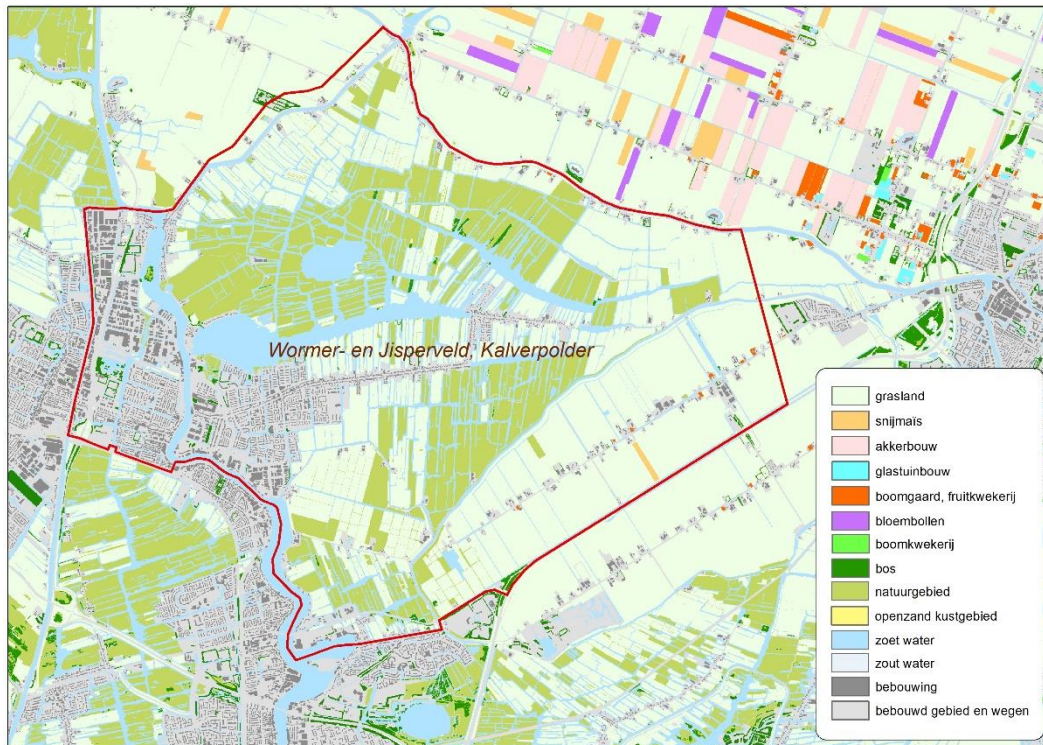
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 5% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm verandert het aandeel niet en blijft 5%.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor (48+34=) 82% van het NNN met begrazingsdoel en voor 39% van de oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een begrazingsnorm (=0) geen verschil te bepalen. Maar voor deze gronden is wel de gemiddelde veebezetting bekend op basis van de gebruiksgegevens. Daaruit blijkt dat de 2 ha NNN zonder begrazingsdoel in polder Mijzen in gebruik is bij een bedrijf met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.5 Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder

3.5.1 Grondgebruik

Figuur 3.17 en tabel 3.25 Grondgebruik Wormer, Jisperveld en Kalverpolder (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Wormer, Jisperveld en Kalverpolder		NH	NL
	ha	%	%	%
Agrarisch gebied	1610	40%	47%	54%
Bos	14	0%	4%	9%
Natuurgebied	832	21%	9%	9%
Water	802	20%	8%	5%
Bebouwd gebied, wegen	775	19%	31%	23%
Totaal	4032	100%	100%	100%

Agrarisch grondgebruik	ha	%	%	%
Grasland ⁷	1604	100%	57%	55%
Snijmais	4	0%	3%	11%
Fruitteelt	2	0%	1%	1%
Totaal agrarisch	1610	100%	100%	100%

- Wormer, Jisperveld en Kalverpolder hebben een gebiedsoppervlakte van 40 km² (= 4.023 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied (40%) is relatief laag, het aandeel natuurgebied (21%) en water (20%) relatief hoog.
- Het agrarisch grondgebruik van Wormer, Jisperveld en Kalverpolder bestaat nagenoeg volledig uit grasland.

⁷ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

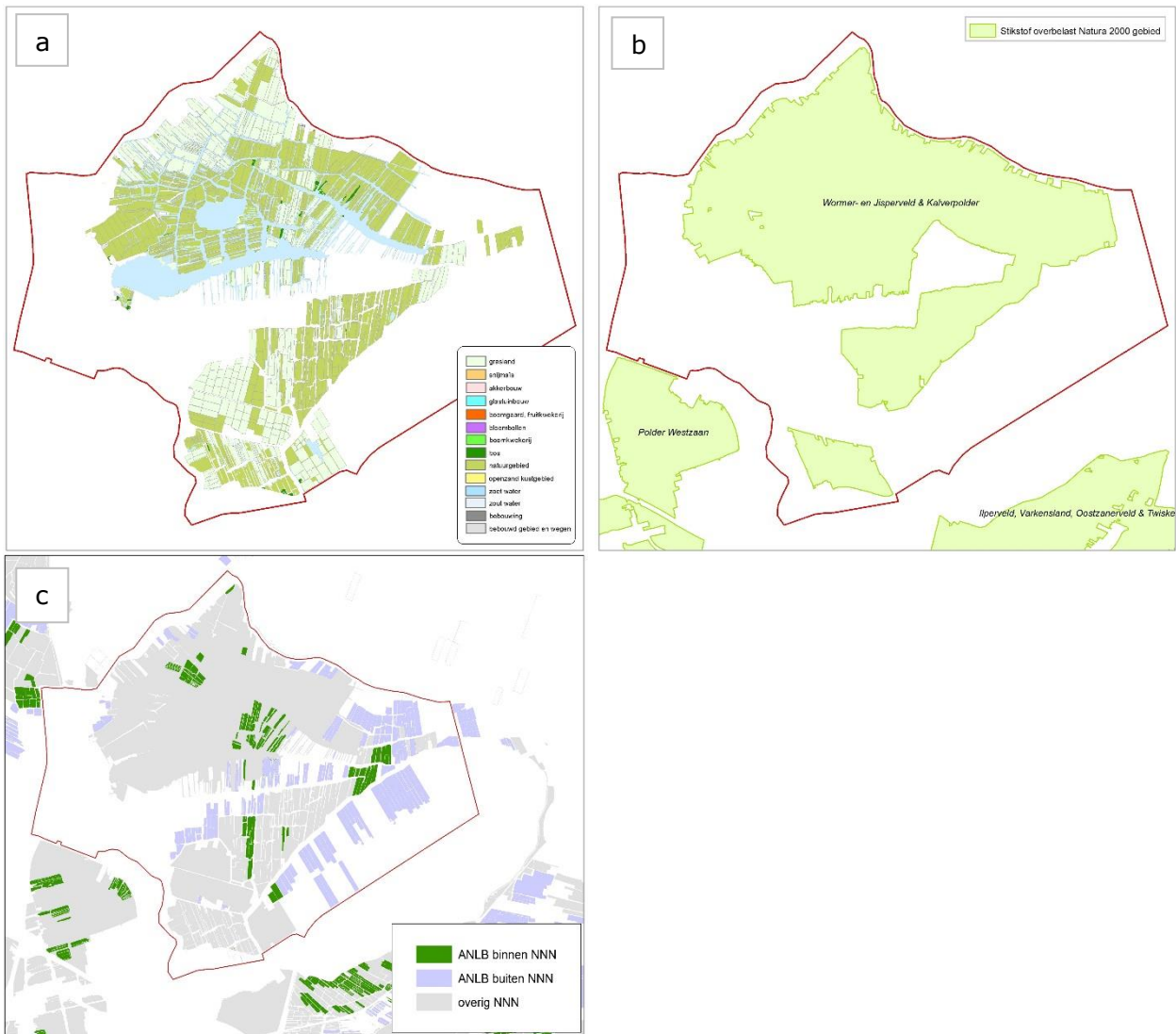
3.5.2 Areaal Natuurbeheertypen

Het NNN heeft van Wormer, Jisperveld en Kalverpolder heeft een totale oppervlakte van 1781 ha (= 44% van het gebied) en bestaat overwegend uit natuurgebied plus water, maar ook voor een belangrijk deel uit agrarisch gebied. Tabel 3.26 geeft de verdeling van het grondgebruik volgens het LGN-bestand.

Tabel 3.26 Grondgebruik NNN Wormer, Jisperveld en Kalverpolder.

	ha	%
Agrarisch / grasland	534	30%
Natuurgebied	797	45%
Bos	7	0%
Water	430	24%
Bebouwd gebied en wegen	13	1%
Totaal	1781	100%

Figuur 3.18 (kaart a) geeft het grondgebruik binnen het NNN overeenkomstig de arealen als weergegeven in tabel 3.26. Kaart b geeft de begrenzing van Natura 2000-gebied en kaart c de percelen waarvoor de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer van toepassing is (ANLB-percelen).

Figuur 3.18 Grondgebruik NNN (a) Natura 2000-gebied (b) en ANLB-percelen (c) Wormer, Jisperveld en Kalverpolder.

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het NNN hier grotendeels overlapt met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Naast het NNN is voor een deel van het agrarisch gebied ANLB van toepassing. Tabel 3.27 geeft de arealen voor NNN en ANLB samen. Buiten het NNN blijkt voor 380 ha agrarisch gebied ANLB van toepassing.

Tabel 3.27 Oppervlakte NNN en ANLB Wormer, Jisperveld en Kalverpolder.

	ha	%
Zowel NNN als ANLB	110	5%
Overig NNN	1671	77%
ANLB buiten NNN	380	18%
NNN + ANLB	2162	100%

3.5.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor Wormer, Jisperveld en Kalverpolder bedraagt 1131 ha, ofwel 64% van het totale BHT-areaal. Tabel 3.19 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaalaantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt, een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.28 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT Wormer, Jisperveld en Kalverpolder.

1 BHT	2 Omschrijving	3 Areaal (ha)	4 Norm GVE/ha Min	5 Norm GVE/ha Max	6 Totaal GVE Min	7 Totaal GVE Max	8 GVE totaal berekend	9 Verskil min (GVE)	10 Verskil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	114	0.4	0.7	46	80	47	+1	-33
N12.04	Zilt grasland	12	0.8	1.2	10	15	8	-2	-7
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	951	0.8	1.2	761	1141	799	+39	-341
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	53	0.0	0.0	0	0	33	+33	+33
Totaal		1131	-	-	816	1236	887	+71	-348

Vochtig weidevogelgrasland is het belangrijkste begrazingsbeheertype in Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder. Daarnaast is er een kleine oppervlakte Vochtig hooiland, Zilt Grasland en BHT zonder begrazing. Voor Vochtig weidevogelgrasland overschrijdt het berekende aantal GVE de minimale begrazingsnorm (+39 GVE), maar niet de maximale (-343 GVE). Voor de andere BHT's met begrazing is de overschrijding van het berekende aantal GVE nog lager. Voor het NNN zonder begrazing (53 ha.) levert de berekening (op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven) een waarde op van 32 GVE. Het is onduidelijk of deze gronden zonder begrazingsdoel in de praktijk worden begraaasd en in welke mate. Op basis van de geraadpleegde gegevens kan alleen de gemiddelde situatie van een bedrijf worden gegeven en kan geen onderscheid worden gemaakt naar het gebruik van afzonderlijke percelen per bedrijf.

Tabel 3.20 geeft de kenmerken van de bedrijven die in Wormer, Jisperveld en Kalverpolder het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.29 Kenmerken bedrijven en NNN-areaal naar bedrijfstype Wormer, Jisperveld en Kalverpolder.

	Melkvee- bedrijven	Schape- bedrijven	Ov. graasdier- bedrijven	Overige bedrijfstypen	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	15	4	11	4	11	45
Gem. GVE/ha	1.68	0.38	0.57	0.00	-	0.73
Gem. ha /bedrijf (a)	107	35	253	42	-	105
Gem. ha NNN bedrijf (b)	42	27	17	12	-	25
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	39%	76%	2%	28%	-	24%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	607	101	177	42	150	1078
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	25	3	24	3	60	114
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	582	98	154	39	91	963
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	28	6	14	4	1	53
ha NNN - BRP totaal	635	107	191	46	152	1131

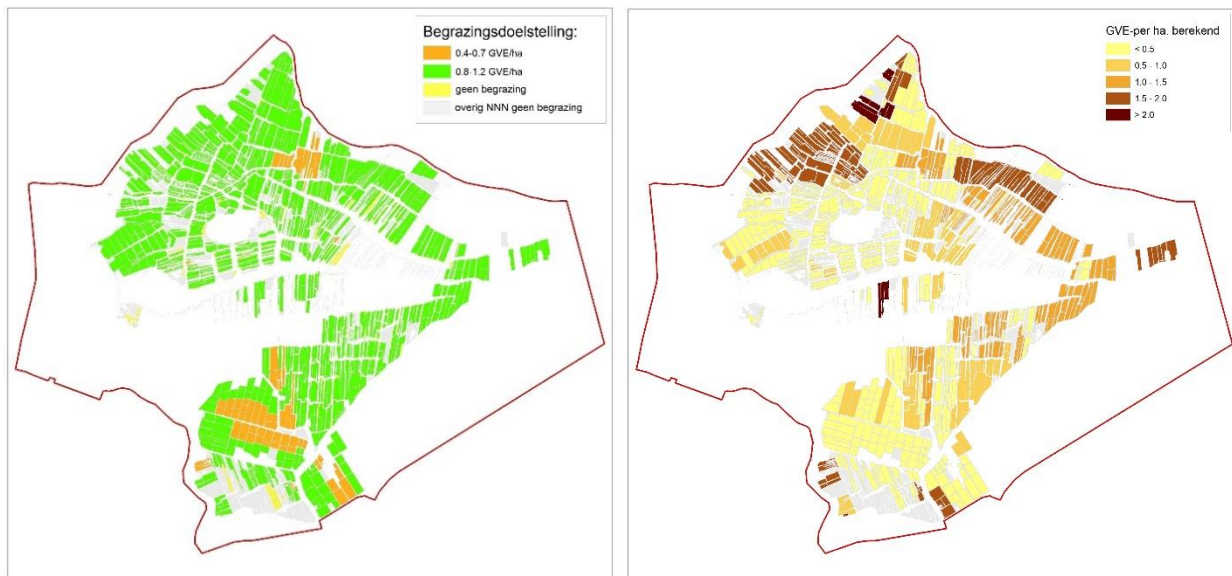
Volgens BRP is de 1131 ha NNN in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 45 bedrijven, waarvan 15 melkveebedrijven. De melkveebedrijven hebben ook het grootste deel van het NNN in gebruik. De gemiddelde veebezetting van de melkveebedrijven is met 1.68 GVE/ha voor dit deelgebied iets hoger dan het gemiddelde van de melkveebedrijven van de onderzochte deelgebieden (1.66 GVE/ha), maar ligt onder het landelijk gemiddelde van de melkveebedrijven (2.19 GVE/ha). De gemiddelde veebezetting van de andere bedrijfstypen is een stuk lager. Opvallend voor de categorie overige graasdierbedrijven is de hoge gemiddelde bedrijfsgrootte (253 ha/bedrijf), wat in belangrijke mate wordt veroorzaakt door de aanwezigheid een grote TBO. Het gemiddelde areaal NNN per bedrijf bedraagt 25 ha, maar is voor de melkveebedrijven hoger (42 ha), bovendien bepaalt het NNN gemiddeld 39% van het bedrijfsareaal van de melkveebedrijven. Ook voor de andere bedrijfstypen valt op dat NNN met een hoog begrazingsdoel het grootste aandeel heeft.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de 45 bedrijven met agrarische grond in het NNN in Wormer, Jisperveld en Kalverpolder blijken er 27 ook in het gebied gevestigd te zijn. Samen hebben deze bedrijven het grootste deel van het NNN (908 ha). In totaal 73 ha van het NNN in Wormer, Jisperveld en Kalverpolder is in gebruik bij 7 bedrijven die buiten de polder liggen, waarvan 5 melkveebedrijven. Van 11 bedrijven die samen 150 ha van het NNN in de polder in gebruik hebben, zijn geen gebruiksgegevens en daarmee geen locatie bekend.

3.5.4 Kaartjes veebezetting

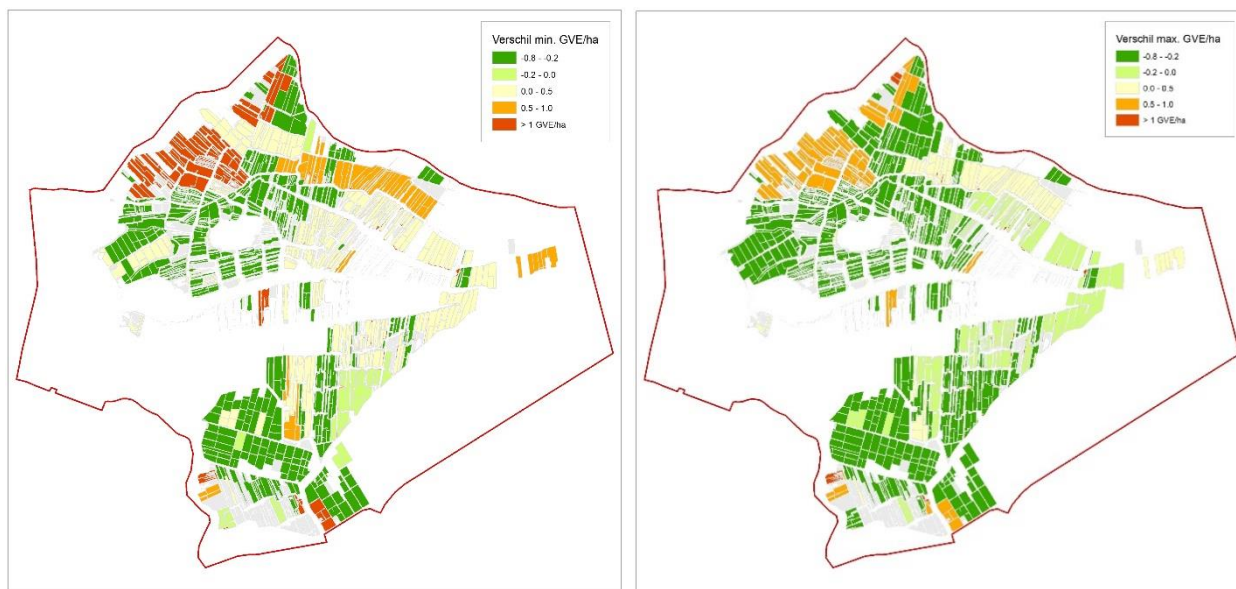
Figuur 3.19 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.28. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.19 (L) NNN met/zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Wormer, Jisperveld en Kalverpolder.

De linkerkaart laat zien dat het grootste deel van het NNN in BHT's betreft met een begrazingsdoel; NNN totaal is 1781 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 114 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 963 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 1078 ha NNN met begrazingsdoel in Wormer, Jisperveld en Kalverpolder in totaal 201 ha (19%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Dat percentage is relatief laag, voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.20 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.19. De linkerkaart van figuur 3.20 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.20 en tabel 3.30 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Wormer, Jisperveld en Kalverpolder.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	564	52%	844	78%		0%
0.0 - 0.5	280	26%	98	9%	33	61%
0.5 - 1.0	103	10%	129	12%	8	16%
> 1.0	131	12%	6	1%	12	23%
Totaal	1078	100%	1078	100%	53	100%

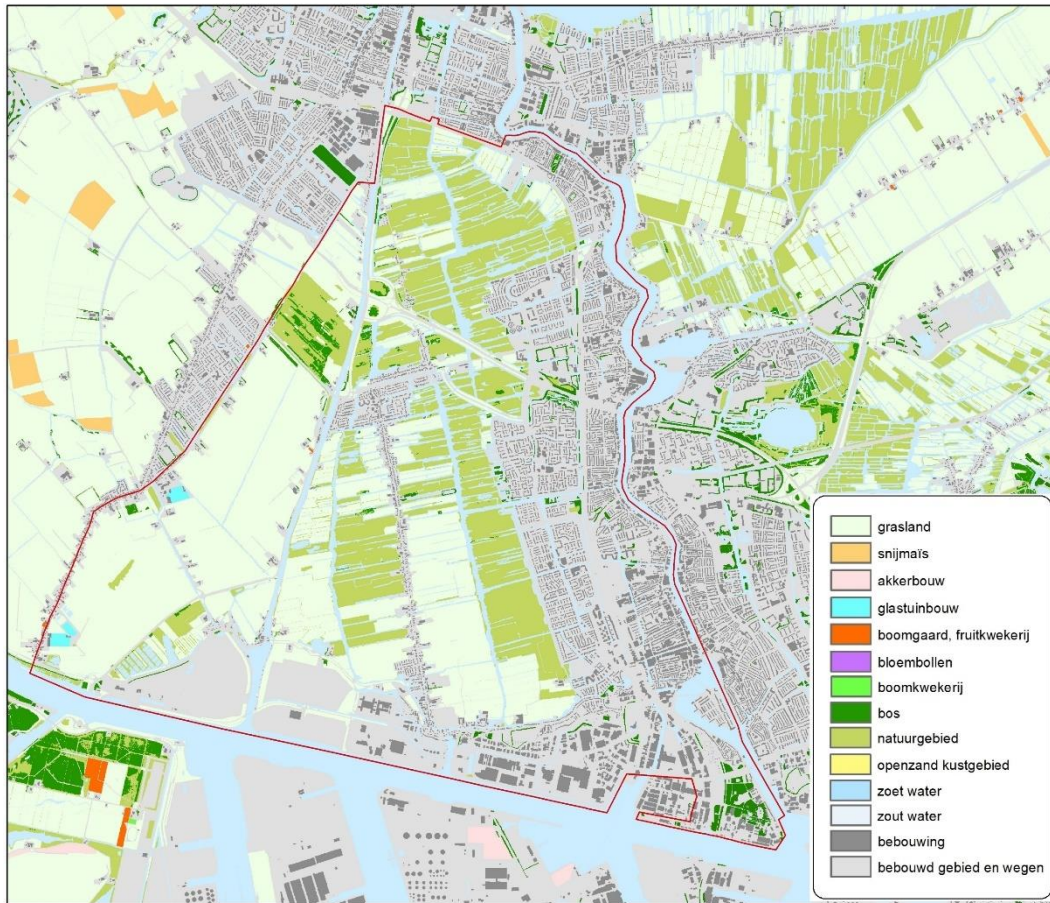
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 52% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt het toe tot 78%.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 22% van het NNN met begrazingsdoel en voor 13% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een begrazingsnorm (=0) geen verschil te bepalen. Maar voor deze gronden is wel de gemiddelde veebezetting bekend op basis van de gebruiksgegevens. Daaruit blijkt dat van 53 ha NNN zonder begrazingsdoel 12 ha in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.6 Westzaan

3.6.1 Grondgebruik

Figuur 3.21 en tabel 3.31 Grondgebruik Westzaan (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Westzaan		NH	NL
	ha	%	%	%
Agrarisch gebied	1064	28%	47%	54%
Bos	37	1%	4%	9%
Natuurgebied, incl. open zand	586	16%	9%	9%
Water, zoet	518	14%	8%	5%
Bebouwd gebied, wegen	1544	41%	31%	23%
Totaal	3749	100%	100%	100%

Agrarisch grondgebruik	ha	%	%	%
Grasland ⁸	1056	99%	57%	55%
Glastuinbouw	7	1%	1%	1%
Totaal agrarisch	1064	100%	100%	100%

- Westzaan heeft een gebiedsoppervlakte van 37 km² (= 3.749 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied (28%) is laag ten opzichte van het landelijk en provinciaal gemiddelde.
- Het aandeel natuurgebied is met 16% relatief hoog; het aandeel bebouwd gebied en wegen ligt met 41% ruim boven het landelijk en provinciaal gemiddelde.
- Het agrarisch grondgebruik bestaat voor 99% uit grasland en voor 1% glastuinbouw (op twee locaties).

⁸ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

3.6.2 Natuurnetwerk (NNN) Westzaan

Het NNN heeft in Westzaan een oppervlakte van 1015 ha (= 27% van het gebied) en bestaat overwegend uit natuurgebied plus water, maar ook voor een belangrijk deel uit agrarisch gebied. Tabel 3.32 geeft de verdeling van het grondgebruik binnen het NNN.

Tabel 3.32 Grondgebruik NNN gebied Westzaan (LGN 2021).

	ha	%
Agrarisch / grasland	283	28%
Natuurgebied	542	53%
Bos	25	2%
Water	153	15%
Bebouwd gebied en wegen	13	1%
Totaal	1015	100%

Figuur 3.22 (kaart a) geeft het grondgebruik binnen het NNN overeenkomstig de arealen als weergegeven in tabel 3.32. Kaart b geeft de begrenzing van Natura 2000-gebied en kaart c de percelen waarvoor de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer van toepassing is (ANLB-percelen).

Figuur 3.22 Grondgebruik NNN (a) Natura 2000-gebied (b) en ANLB-percelen (c) Westzaan.

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het NNN er grotendeels overlapt met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Naast het NNN valt een deel van de agrarisch gebied onder ANLB. Tabel 3.33 geeft de arealen voor NNN en ANLB samen. Aanvullend op het NNN is voor 120 ha. agrarisch gebied ANLB van toepassing.

Tabel 3.33 Oppervlakte NNN en ANLB Westzaan.

	ha	%
Zowel NNN als ANLB	91	8%
Overig NNN	924	81%
ANLB buiten NNN	120	11%
NNN + ANLB	1135	100%

3.6.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap van NNN met BRP bedraagt voor Westzaan 587 ha, oftewel 58% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.34 geeft in kolom 3 het areaal van het NNN per beheertype (BHT) met een begrazingsdoelstelling en het areaal van het NNN zonder. Kolom 4 en 5 geven respectievelijk de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die door provincie Noord-Holland wordt gehanteerd voor de betreffende BHT. Kolom 6 en 7 geven het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op het betreffende areaal gehouden kan worden. Kolom 8 geeft het totaalaantal berekende GVE op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben. De twee laatste kolommen, 9 en 10, geven vervolgens het verschil met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.34 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT van het NNN Westzaan.

1 BHT	2 Omschrijving	3 Areaal (ha)	4 Norm GVE/ha Min	5 Norm GVE/ha Max	6 Totaal GVE Min	7 Totaal GVE Max	8 GVE totaal berekend	9 Verschil min (GVE)	10 Verschil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	35	0.4	0.7	14	24	53	+39	+29
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	30	0.8	1.2	24	36	45	+21	+9
N12.04	Zilt grasland	16	0.8	1.2	13	19	12	-1	-8
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	465	0.8	1.2	372	558	511	+140	-46
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	42	0.0	0.0	0	0	41	+41	+41
Totaal	NNN-BRP overlap	587			0	0	662	+240	+25

Vochtig weidevogelgrasland is het belangrijkste begrazingsbeheertype voor Westzaan. Het berekende aantal GVE van de bedrijven die deze BHT in gebruik hebben, overschrijdt de minimale norm (met +140 GVE), maar niet de maximale norm (nog ruimte voor 46 GVE). Voor vochtig hooiland en Kruiden- en faunarijk grasland geldt overschrijding van zowel de minimale als de maximale norm op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die deze gronden in gebruik hebben. Voor de BHT's zonder begrazingsdoel (42 ha) levert de berekening (op basis van de veebezetting van de bedrijven die deze grond in gebruik hebben) een waarde op van 41 GVE.

Tabel 3.35 geeft de kenmerken van de bedrijven die in Westzaan het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.35 Kenmerken bedrijven en NNN areaal naar bedrijfstype Westzaan.

	Melkvee- bedrijven	Ov. graasdier- bedrijven	Overige bedrijfstypen	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	22	10	2	2	36
Gem. GVE/ha	1.61	0.57	0.67	-	1.17
Gem. ha /bedrijf (a)	98	39	180	-	81
Gem. ha NNN bedrijf (b)	21	11	5	-	16
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	21%	27%	3%	-	20%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	426	107	10	3	546
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	32	3	0	0	35
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	394	104	10	3	511
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	29	2	0	10	41
ha NNN - BRP totaal	455	109	10	13	587

Volgens BRP is in dit deelgebied de 587 ha NNN in gebruik bij 36 bedrijven, waarvan 22 melkveebedrijven. De melkveebedrijven hebben het grootste deel van het NNN in gebruik (ca. 80%). De gemiddelde veebezetting van deze sector is met 1.61 GVE/ha, voor dit deelgebied net onder het gemiddelde van de melkveebedrijven van de onderzochte deelgebieden (1.66 GVE/ha) en ruim onder het landelijk gemiddelde van de melkveebedrijven (2.19 GVE/ha). De gemiddelde veebezetting van de andere bedrijfstypen is ook hier een stuk lager. Gemiddeld genomen bepaalt het NNN 20% van het bedrijfsareaal.

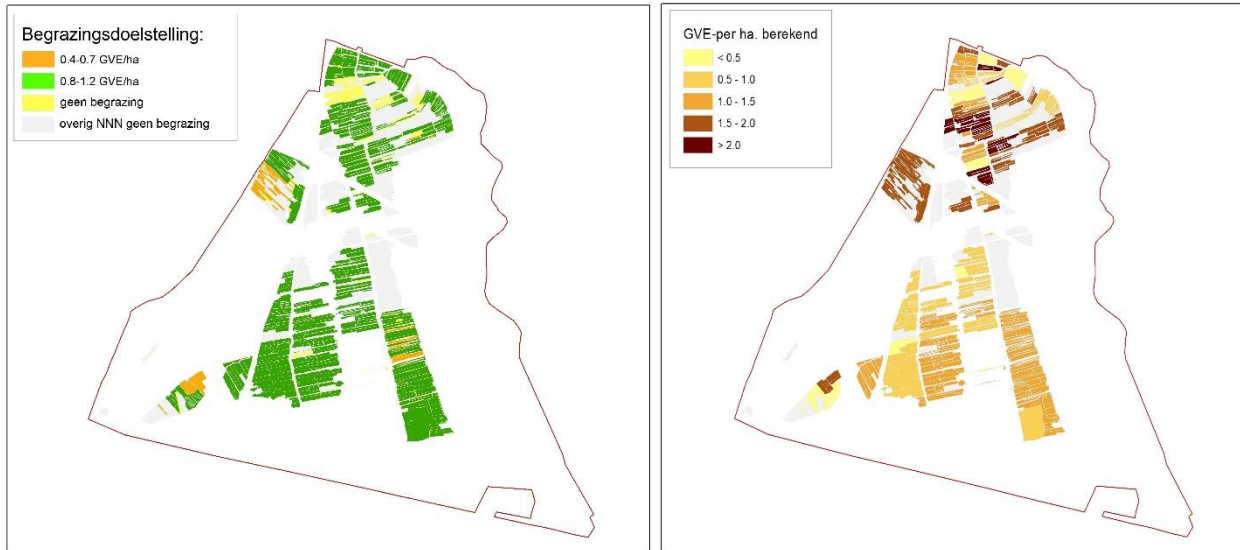
Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de 36 bedrijven met agrarische grond in het NNN in Westzaan liggen er 12 ook in het gebied. Samen hebben deze bedrijven het grootste deel van het NNN (365 ha). In totaal 210 ha van het NNN in Weidse Polders is in gebruik bij 22 bedrijven die buiten de polder liggen, 16 daarvan zijn melkveebedrijven. Van 2 bedrijven die samen 12 ha NNN in de polder hebben, zijn gebruiksgegevens en locatie niet bekend.

3.6.4 Kaartjes veebezetting

Figuur 3.23 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.34. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

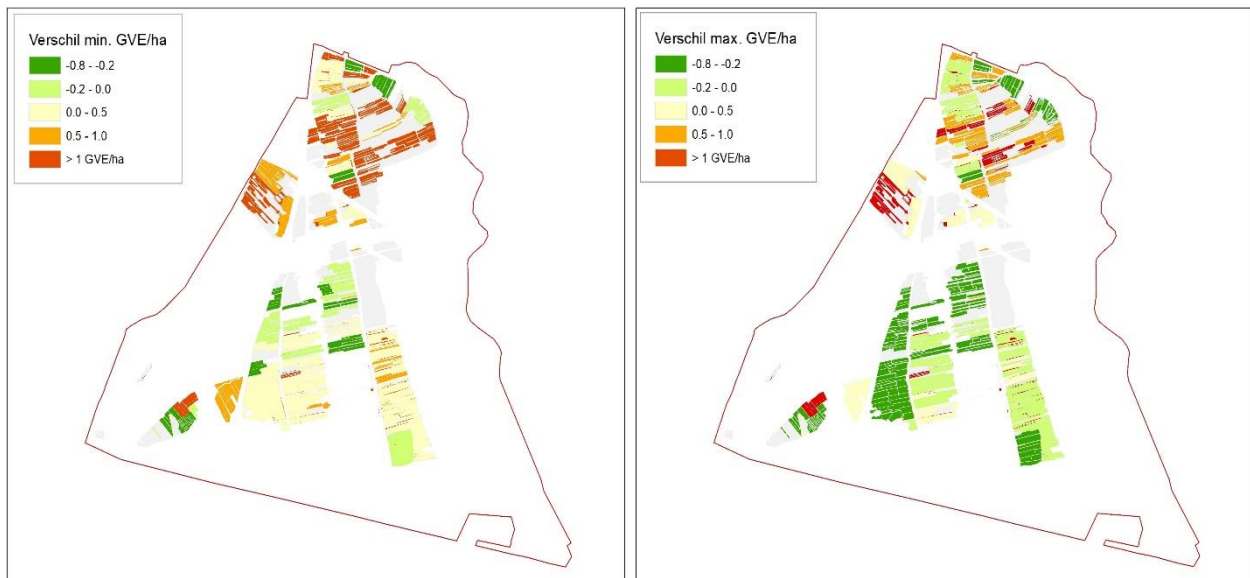

Figuur 3.23 (L) Overzicht NNN met en zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde NNN veebezetting Westzaan.

De linkerkaart laat zien dat het grootste deel van het NNN in Westzaan BHT's betreft met een begrazingsdoel; NNN totaal is 1015 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 35 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 511 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 545 ha NNN met begrazingsdoel in Westzaan in totaal 229 ha (24%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1,5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Dat is een vrij gemiddeld percentage, voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1,5 GVE/ha.

Figuur 3.24 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.23. De linkerkaart van figuur 3.24 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.24 en tabel 3.36 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Westzaan.

Verskil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	142	26%	286	52%		0%
0.0 - 0.5	243	45%	161	29%	11	26%
0.5 - 1.0	62	11%	63	12%	9	22%
> 1.0	98	18%	35	7%	22	52%
Totaal	545	100%	545	100%	42	100%

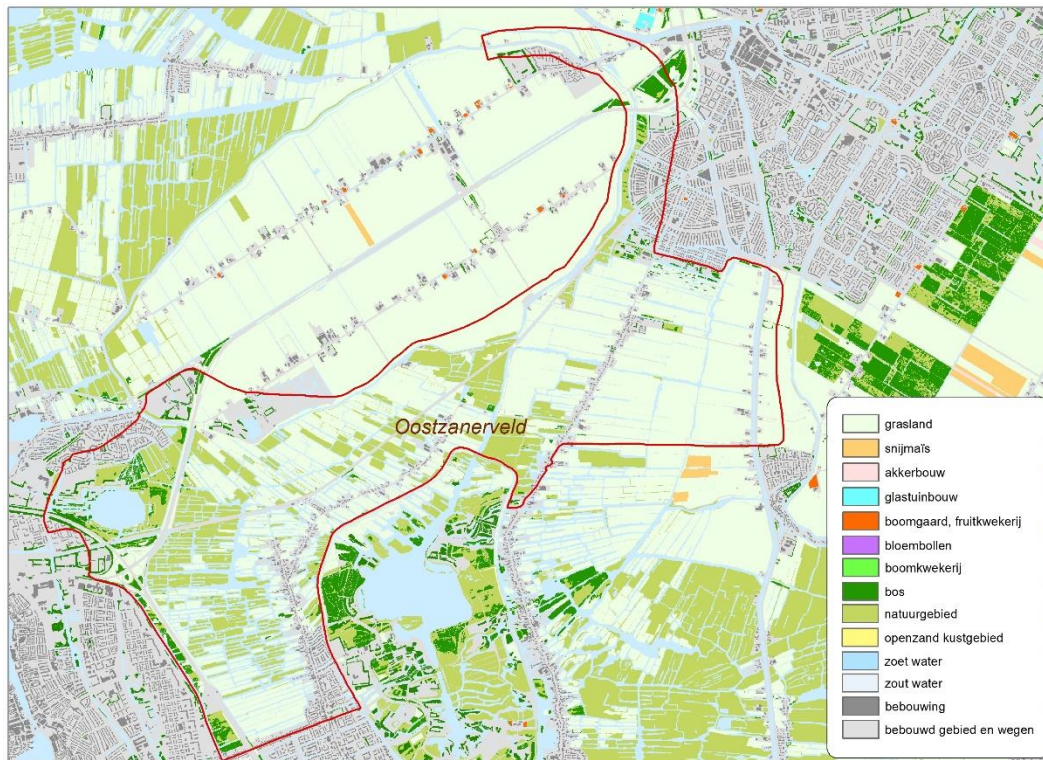
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 26% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt het toe tot 52%.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor (11%+18%=) 29% van het NNN met begrazingsdoel en voor 19% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een begrazingsnorm (=0) geen verschil te bepalen. Maar voor deze gronden is wel de gemiddelde veebezetting bekend op basis van de gebruiksgegevens. Daaruit blijkt dat van 42 ha NNN zonder begrazingsdoel 22 ha in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.7 Oostzanerveld

3.7.1 Grondgebruik

Figuur 3.25 en tabel 3.37 Grondgebruik Oostzanerveld (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Oostzanerveld		NH		NL	
	ha	%	%	%	%	
Agrarisch gebied	968	45%	47%	54%		
Bos	56	3%	4%	9%		
Natuurgebied	301	14%	9%	9%		
Water	388	18%	8%	5%		
Bebouwd gebied, wegen	449	21%	31%	23%		
Totaal	2162	100%	100%	100%		

Agrarisch grondgebruik	ha.	%	%	%
Grasland ⁹	968	100%	57%	55%
Totaal agrarisch	968	100%	100%	100%

- Oostzanerveld heeft een gebiedsoppervlakte van 22 km² (=2.162 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied (45%) ligt iets onder het provinciale en het landelijke gemiddelde.
- Het aandeel natuurgebied is met 14% relatief hoog, het aandeel bebouwd gebied en wegen ligt met 21% maar net onder het landelijk gemiddelde.
- Het agrarisch grondgebruik van Oostzanerveld bestaat voor 100% uit grasland.

⁹ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

3.7.2 Natuurnetwerk (NNN) Oostzanerveld

Het NNN van Oostzanerveld heeft een oppervlakte van 686 ha (= 32% van het gebied) en bestaat voor ongeveer de helft uit natuurgebied plus water en voor 40% uit agrarisch gebied. Tabel 3.38 geeft de verdeling van het grondgebruik binnen het NNN.

Tabel 3.38 Grondgebruik NNN Oostzanerveld (LGN 2021).

	ha	%
Agrarisch / grasland	275	40%
Natuurgebied	268	39%
Bos	28	4%
Water	83	12%
Bebouwd gebied en wegen	31	5%
Totaal	686	100%

Figuur 3.26 (kaart a) geeft het grondgebruik binnen het NNN overeenkomstig de arealen als weergegeven in tabel 3.38. Kaart b geeft de begrenzing van Natura 2000-gebied en kaart c de percelen waarvoor de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer van toepassing is (ANLB-percelen).

Figuur 3.26 Grondgebruik NNN (a) Natura 2000-gebied (b) en ANLB-percelen (c) Oostzanerveld.

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het NNN deels overlapt met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Naast het NNN geldt ANLB voor een deel van het agrarisch gebied. Tabel 3.33 geeft de arealen voor NNN en ANLB samen. Aanvullend op het NNN is voor 227 ha agrarisch gebied ANLB van toepassing.

Tabel 3.39 Oppervlakte NNN en ANLB Oostzanerveld.

	ha	%
Zowel NNN als ANLB	108	12%
Overig NNN	578	63%
ANLB buiten NNN	227	25%
NNN + ANLB	913	100%

3.7.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor Oostzanerveld bedraagt 399 ha, ofwel 58% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.40 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaal aantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.40 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT van het NNN Oostzanerveld.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BHT	Omschrijving	Areaal (ha)	Norm GVE/ha Min	Norm GVE/ha Max	Totaal GVE Min	Totaal GVE Max	GVE totaal berekend	Verskil min (GVE)	Verskil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	29	0.4	0.7	11	20	14	+2	-6
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	5	0.8	1.2	4	6	5	+1	-2
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	268	0.8	1.2	215	322	218	+3	-104
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	97	0	0	0	0	69	+69	+69
Totaal	NNN - BRP	399			230	348	306	+75	-43

Vochtig weidevogelgrasland is het belangrijkste begrazingsbeheertype voor Oostzanerveld. Het berekende aantal GVE overschrijdt de minimale begrazingsnorm (+3 GVE), maar blijft ruim onder de maximale norm (-104 GVE). Ook voor de andere BHT geldt een lichte overschrijding van de minimale norm, terwijl de berekende veebezetting onder de maximale begrazingsnorm blijft. Voor de BHT's zonder begrazing (97 ha) levert de berekening (op basis van de veebezetting van de bedrijven die deze grond in gebruik hebben) een waarde op van 69 GVE. Het is onduidelijk of deze gronden zonder begrazingsdoel in de praktijk worden begraasd en in welke mate. Op basis van de geraadpleegde gegevens kan alleen de gemiddelde situatie van een bedrijf worden gegeven en geen onderscheid worden gemaakt naar het gebruik van afzonderlijke percelen per bedrijf.

Tabel 3.41 geeft de kenmerken van de bedrijven die in Oostzanerveld het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.41 Kenmerken bedrijven en NNN-areaal naar bedrijfstype Oostzanerveld.

	Melkvee- bedrijven	Schapen- bedrijven	Ov. Graasdier- bedrijven	Overige bedrijfstypen	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	5	9	8	2	4	28
Gem. GVE/ha	1.99	0.73	0.59	0.00	-	0.76
Gem. ha /bedrijf (a)	182	14	754	32	-	255
Gem. ha NNN bedrijf (b)	15	9	27	6	-	14
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	8%	63%	4%	19%	-	6%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	61	56	160	12	13	302
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	0	4	25	0	0	29
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	61	52	135	12	13	273
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	12	22	52	0	10	97
ha NNN - BRP totaal	73	78	212	12	23	399

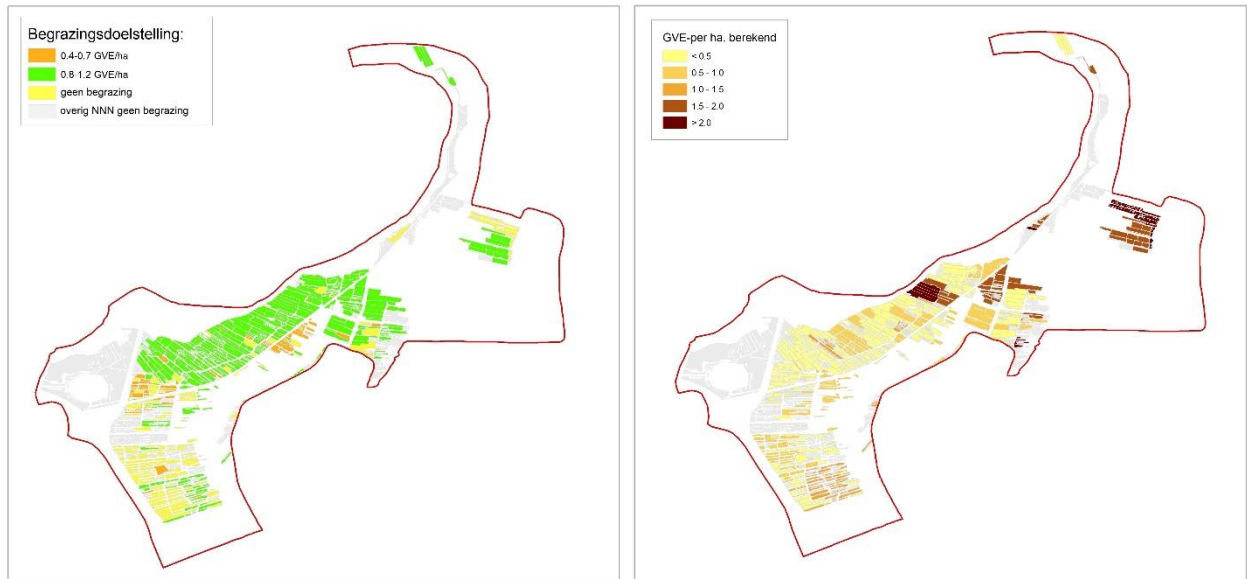
Volgens BRP is de 399 ha BHT grond in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 28 bedrijven, waarvan 5 melkveebedrijven; in tegenstelling tot veel andere deelgebieden, waarbij het grootste deel van het NNN in gebruik is bij melkveebedrijven, is het grootste deel van het NNN hier in gebruik bij schapen- en overige graasdierbedrijven. De gemiddelde veebezetting van de melkveebedrijven is met 1.99 GVE/ha vrij hoog. Het gemiddelde van de melkveebedrijven in de onderzochte deelgebieden is 1.66 GVE/ha en landelijk is de gemiddelde veebezetting van de melkveebedrijven 2.19 GVE/ha. De melkveebedrijven zijn met een gemiddelde van 182 ha/bedrijf behoorlijk groot. Dat geldt overigens nog sterker voor de overige graasdierbedrijven (gemiddeld 754 ha/bedrijf). Dit wordt in belangrijke mate bepaald door de aanwezigheid van een grote TBO die onder deze categorie valt. Opvallend voor de schapenbedrijven is dat een relatief hoog aandeel van hun bedrijfsareaal (635) bestaat uit NNN in Oostzanerveld. Voor de bedrijven van de andere bedrijfstypen is dit aandeel veel lager.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de 28 bedrijven met agrarische grond in het NNN in Oostzanerveld liggen er 17 ook in het gebied, waaronder de 9 schapenbedrijven. Samen hebben deze bedrijven er het grootste deel van het NNN in gebruik: 324 ha. Voor 52 ha van het NNN in Oostzanerveld geldt dat het in gebruik is bij 7 bedrijven die buiten de polder liggen, waarvan 4 melkveebedrijven. Van 23 ha NNN in gebruik bij 4 bedrijven zijn gebruiksgegevens en locatie niet bekend.

3.7.4 Kaartjes veebezetting

Figuur 3.27 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.23. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.27 (L) NNN met/zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Oostzanerveld.

De linkerkaart laat zien dat ongeveer de helft van het NNN in Oostzanerveld een begrazingsdoelstelling heeft; NNN totaal is 686ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0,4-0,7 GVE/ha: 29 ha en 0,8-1,2 GVE/ha: 273 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 302 ha NNN met begrazingsdoel in Oostzanerveld in totaal 62 ha (21%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief laag percentage, voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.28 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.27. De linkerkaart van figuur 3.28 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.28 en tabel 3.42 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Oostzanerveld.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	144	48%	236	78%		0%
0.0 - 0.5	95	32%	47	15%	56	58%
0.5 - 1.0	43	14%	9	3%	18	18%
> 1.0	20	7%	11	4%	23	24%
Totaal	302	100%	302	100%	97	100%

Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 48% van het NNN areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt het toe tot 78%.

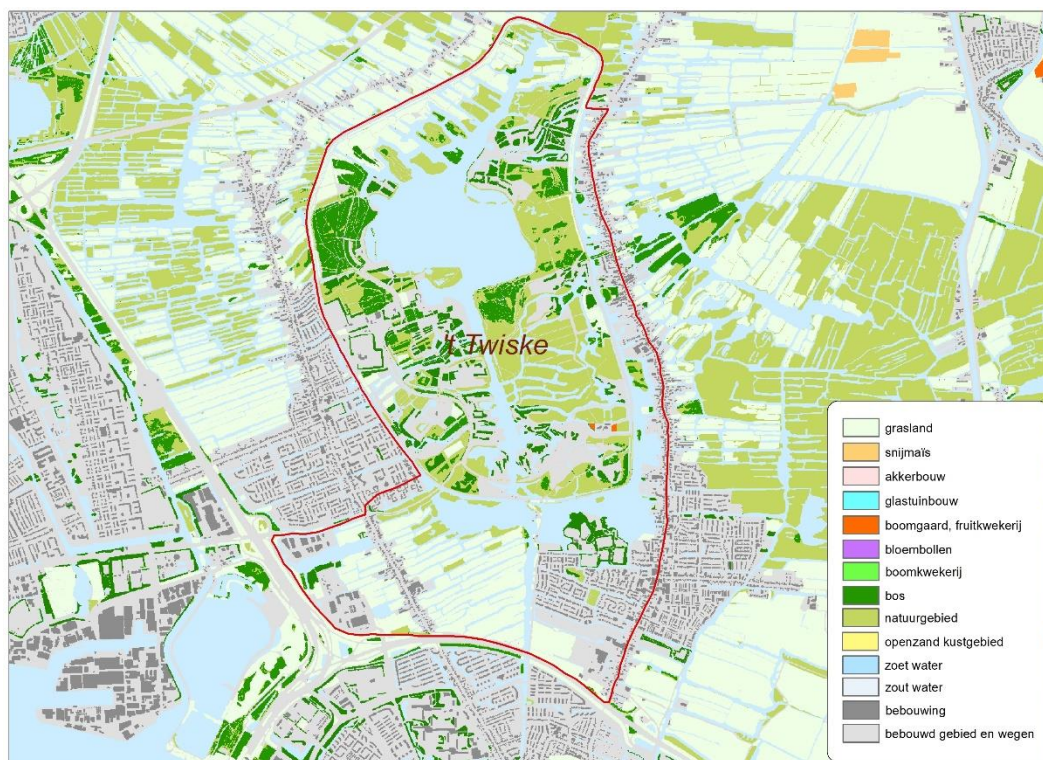
Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor (14+7=) 21% van het NNN met begrazingsdoel en voor 7% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een begrazingsnorm (=0) geen verschil te bepalen. Maar voor deze gronden is wel de gemiddelde veebezetting bekend op basis van de gebruiksgegevens. Daaruit blijkt dat van 97 ha NNN zonder begrazingsdoel 23 ha in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.8 't Twiske

3.8.1 Grondgebruik

Figuur 3.29 en tabel 3.43 Grondgebruik 't Twiske (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	't Twiske		NH	NL
	ha	%	%	%
Agrarisch gebied	139	13%	47%	54%
Bos	73	7%	4%	9%
Natuurgebied, open zand	152	15%	9%	9%
Water, zoet	311	30%	8%	5%
Bebouwd gebied, wegen	370	35%	31%	23%
Totaal	1045	100%	100%	100%

Agrarisch grondgebruik	ha.	%	%	%
Grasland ¹⁰	139	100%	57%	55%
Totaal agrarisch	139	100%	100%	100%

- 't Twiske heeft een gebiedsoppervlakte van 10 km² (=1.045 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied (13%) ligt ruim onder het provinciale en landelijke gemiddelde.
- Het aandeel natuurgebied is met 15% relatief hoog, ook het aandeel bebouwd gebied en wegen ligt in 't Twiske met een aandeel van 35% boven het provinciaal en landelijk gemiddelde.
- Het agrarisch grondgebruik van 't Twiske bestaat voor 100% uit grasland.

¹⁰ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

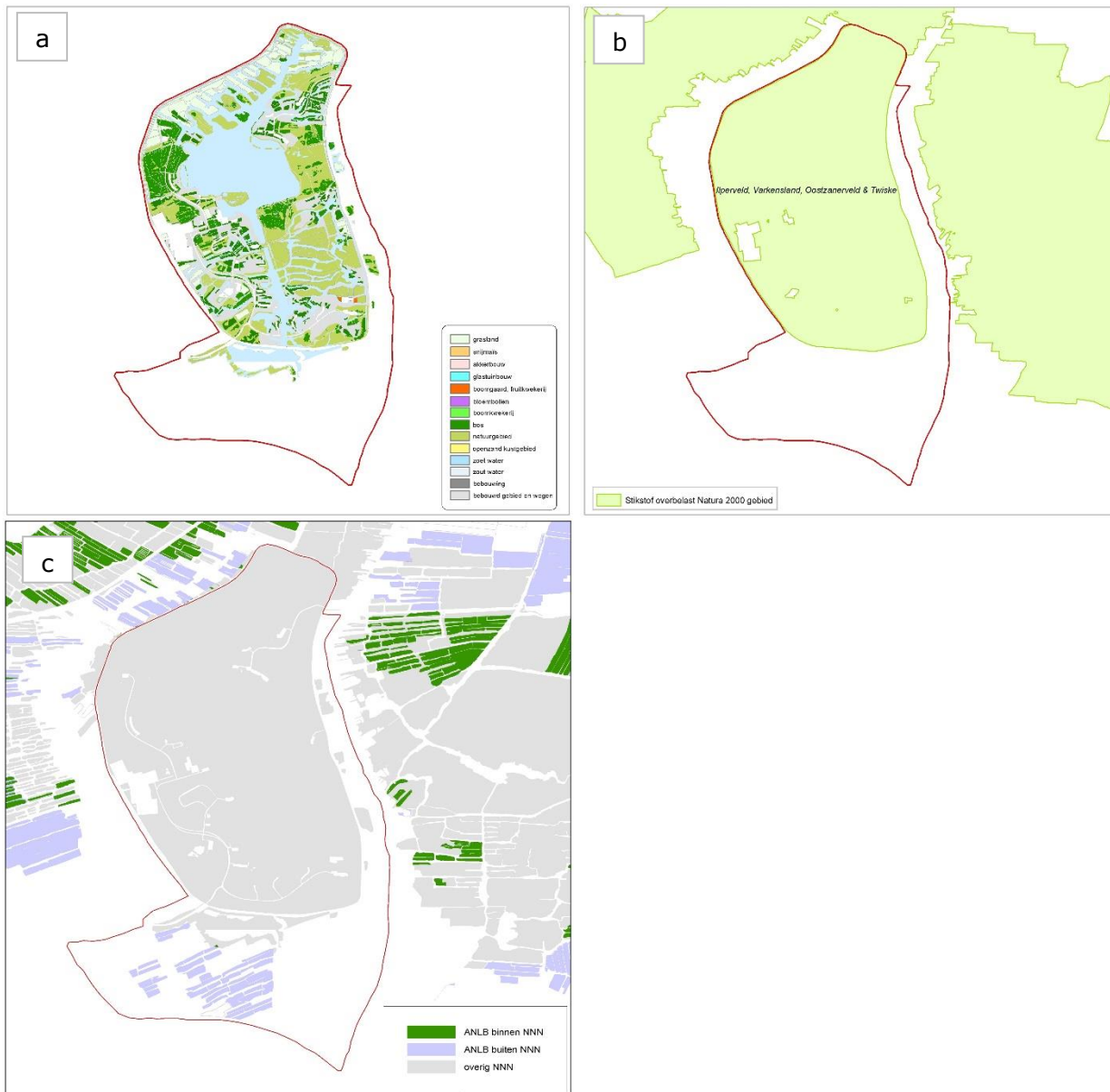
3.8.2 Natuurnetwerk (NNN) 't Twiske

Het NNN van 't Twiske heeft een totale oppervlakte van 648 ha (= 62% van het gebied). Het bestaat vooral uit natuurgebied (inclusief bos en water), maar ook voor een belangrijk deel uit stedelijk gebied en wegen en een klein deel agrarisch gebied. Tabel 3.44 geeft de verdeling van het grondgebruik volgens het LGN-bestand.

Tabel 3.44 Grondgebruik NNN 't Twiske.

	Areaal (ha)	%
Agrarisch / grasland	51/50	8%
Natuurgebied	143	22%
Bos	72	11%
Water	212	33%
Bebouwd gebied en wegen	171	26%
Totaal	648	100%

Figuur 3.30 (kaart a) geeft het grondgebruik binnen het NNN overeenkomstig de arealen als weergegeven in tabel 3.44. Kaart b geeft de begrenzing van Natura 2000-gebied en kaart c percelen waarvoor de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer van toepassing is (ANLB-percelen).

Figuur 3.30 Grondgebruik NNN (a) Natura 2000-gebied (b) en ANLB-percelen (c) 't Twiske.

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het NNN nagenoeg overlapt met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Naast het NNN geldt voor een deel van het agrarisch gebied ANLB. Tabel 3.45 geeft de arealen voor NNN en ANLB samen. Aanvullend op het NNN is voor 36 ha agrarisch gebied ANLB van toepassing.

Tabel 3.45 Grondgebruik NNN gebied 't Twiske (LGN 2021).

	ha	%
Zowel NNN als ANLB	0	0
Overig NNN	648	95%
ANLB buiten NNN	36	5%
NNN + ANLB	684	100%

3.8.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor 't Twiske bedraagt 124 ha, ofwel 19% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.46 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaal areaal BHT zonder begrazing (kolom 3); de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaalaantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.46 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT met begrazingsbeheer 't Twiske.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BHT	Omschrijving	Areaal (ha)	Norm GVE/ha Min	Norm GVE/ha Max	Totaal GVE Min	Totaal GVE Max	GVE totaal berekend	Verskil min (GVE)	Verskil max (GVE)
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	1	0.8	1.2	1	1	1	0	0
Overig	NNN z. begrazingsdoelstelling	123	0	0	0	0	84	+84	+84
Totaal	NNN - BRP	124			1	1	84	+84	+84

't Twiske heeft slechts 1 ha BHT begrazing, het betreft Kruiden- en faunarijk grasland. Daarnaast heeft de polder wel een aanmerkelijk areaal BHT zonder begrazingsdoelstelling. De GVE-berekening van de veebezetting van de bedrijven die deze grond beheren, levert een waarde van 84 GVE. Het is onduidelijk of deze gronden zonder begrazingsdoel in de praktijk worden begrast en in welke mate. De bedrijven van deze gronden hebben over het algemeen namelijk ook gronden buiten het NNN en mogelijk lopen dieren die ze hebben alleen daar. Op basis van de geraadpleegde gegevens kan alleen de gemiddelde situatie van een bedrijf worden gegeven en geen onderscheid worden gemaakt naar het gebruik van afzonderlijke percelen per bedrijf.

Tabel 3.47 geeft de kenmerken van de bedrijven die in 't Twiske het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.47 Kenmerken bedrijven en NNN-areaal naar bedrijfstype 't Twiske.

	Melkvee-bedrijven	Overige graasdier-bedrijven	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	1	4	5
Gem. GVE/ha	--	0.54	0.70
Gem. ha /bedrijf (a)	--	1071	879
Gem. ha NNN bedrijf (b)	--	26	25
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	--	2%	3%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	0	1	1
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	0	0	0
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	0	1	1
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	21	102	123
ha NNN - BRP totaal	21	103	124

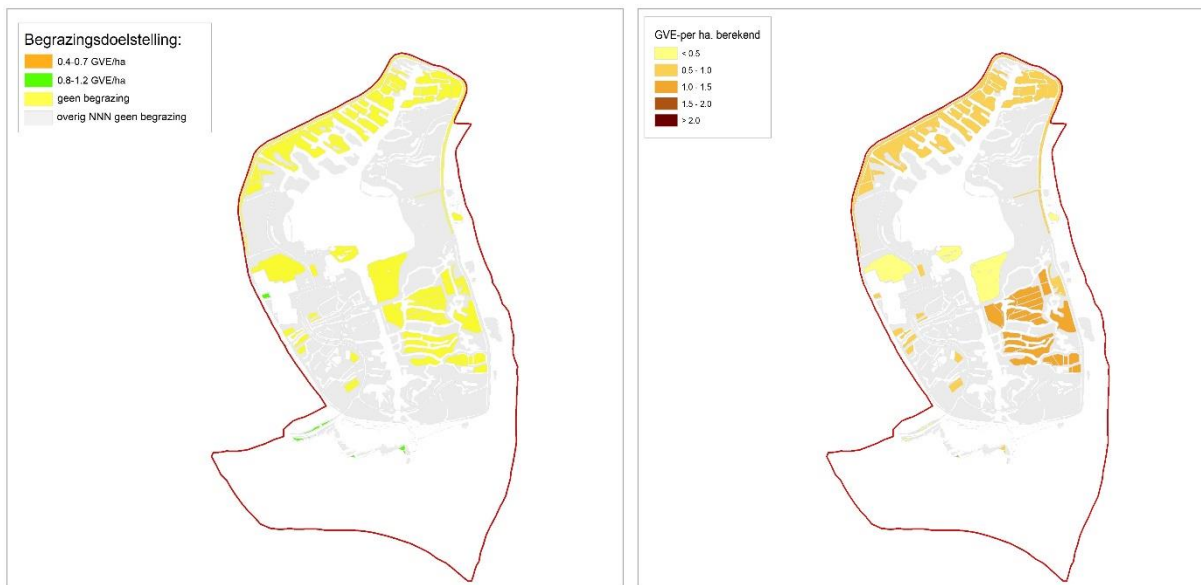
Volgens BRP is de 124 ha BHT grond in dit deelgebied in gebruik bij in totaal vijf bedrijven, echter zoals aangegeven, heeft slecht 1 ha van het NNN hier een begrazingsdoelstelling. Het grootste deel van het NNN is in gebruik bij 'overige graasdierbedrijven', de hoge gemiddelde bedrijfsgrootte is een aanwijzing dat het om TBO's gaat. In kwestie zijn er twee grote TBO's die in dit gebied gronden in beheer hebben. Omdat deze veel gronden buiten dit deelgebied hebben, maakt het NNN van 't Twiske slecht 3% uit van het totale bedrijfsareaal.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. De vijf bedrijven met agrarische grond in het NNN in 't Twiske liggen allemaal buiten het deelgebied.

3.8.4 Kaartjes veebezetting

Figuur 3.31 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.46. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruikgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.31 (L) NNN met/zonder begrazingsdoelstelling (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN 't Twiske.

Het linkerkaartje laat zien dat er nauwelijks NNN met een begrazingsdoelstelling is en dat een groot deel van het NNN niet met BRP overlapt (het grijze gebied); NNN totaal is 648 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 0 ha. en 0.8-1.2 GVE/ha: 1 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 1 ha NNN met begrazingsdoel, de gemiddelde veebezetting < 1.5 GVE/ha is. Ondanks dat het overgrote deel geen begrazingsdoel heeft, is deze grond wel in gebruik/beheer bij bedrijven met vee.

Figuur 3.32 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.31 De linkerkaart van figuur 3.4 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.32 en tabel 3.48 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm 't Twiske.

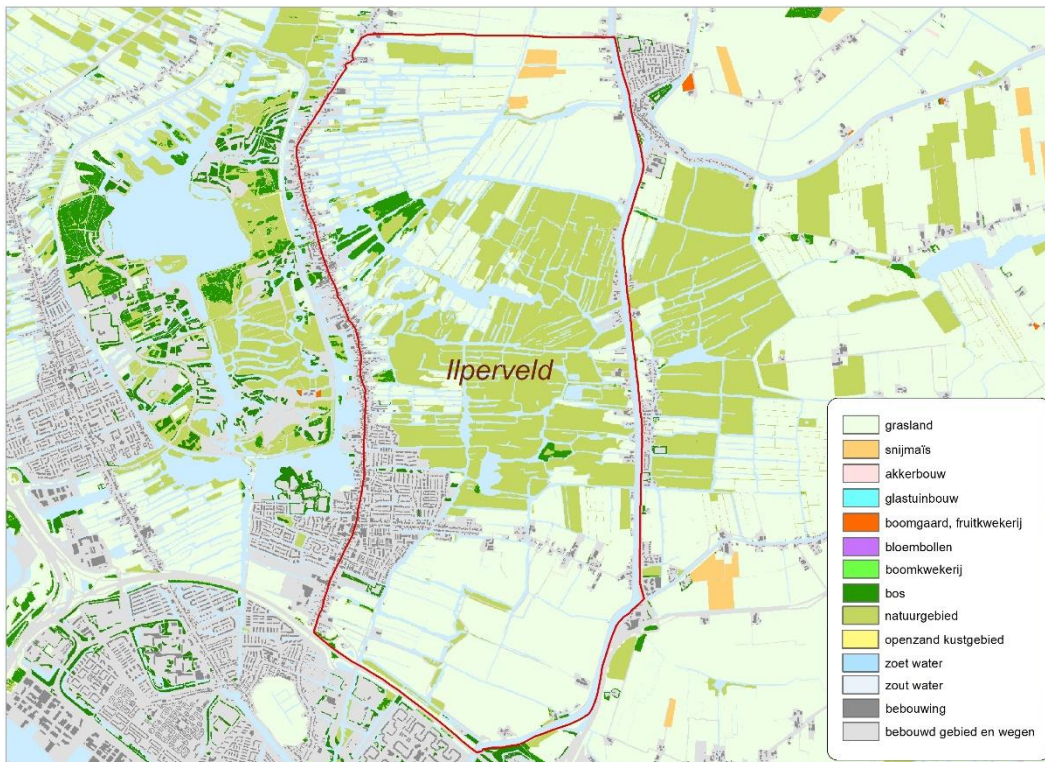
Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		ha.	%
	ha	%	ha.	%		
< 0.0	1	100%	1	100%		
0.0 - 0.5	0	0%	0	0%	25	20%
0.5 - 1.0	0	0%	0	0%	63	51%
> 1.0	0	0%	0	0%	35	29%
Totaal	1	100%	1	100%	123	100%

De gemiddelde veebezetting van de enige ha NNN met begrazingsdoel blijft onder of is nagenoeg gelijk aan zowel de maximale als minimale norm. Opvallender is dat het gebied in feite alleen NNN heeft zonder begraasdoelstelling. Omdat de begrazingsnorm van deze gronden gelijk is aan nul, is er geen verschil met de berekende GVE/ha te bepalen. Uit de cijfers blijkt dat van de in totaal 123 ha NNN zonder begrazingsdoel, 35 ha (29%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha. In de praktijk zal eventuele overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

NB Dit deelgebied is atypisch ten opzichte van de andere. In feite is er geen NNN met een begrazingsdoel en zijn er ook geen bedrijven gevestigd. Een deel van de gronden is wel in gebruik/beheer bij bedrijven met graasdieren. Onduidelijk is echter of deze dieren hier worden ingezet. Ook al omdat een groot deel van het NNN hier in beheer is bij TBO's.

3.9 Ilperveld

3.9.1 Grondgebruik

Figuur 3.33 en tabel 3.49 Grondgebruik Ilperveld (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Ilperveld		NH	NL
	ha	%	%	%
Agrarisch gebied	703	44%	47%	54%
Bos	22	1%	4%	9%
Natuurgebied, open zand	388	24%	9%	9%
Water, zoet	292	18%	8%	5%
Bebouwd gebied, wegen	194	12%	31%	23%
Totaal	1599	100%	100%	100%

Agrarisch grondgebruik	ha.	%	%	%
Grasland ¹¹	694	99%	57%	55%
Snijmais	9	1%	3%	11%
Totaal agrarisch	703	44%	100%	100%

- Ilperveld heeft een gebiedsoppervlakte van 16 km² (=1.599 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied (44%) ligt iets onder het provinciale en landelijk gemiddelde.
- Het aandeel natuurgebied is met 24% relatief hoog, ook het aandeel bebouwd gebied en wegen ligt met 35% boven het provinciaal en landelijk gemiddelde.
- Het agrarisch grondgebruik van Ilperveld bestaat voor 99% uit grasland.

¹¹ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

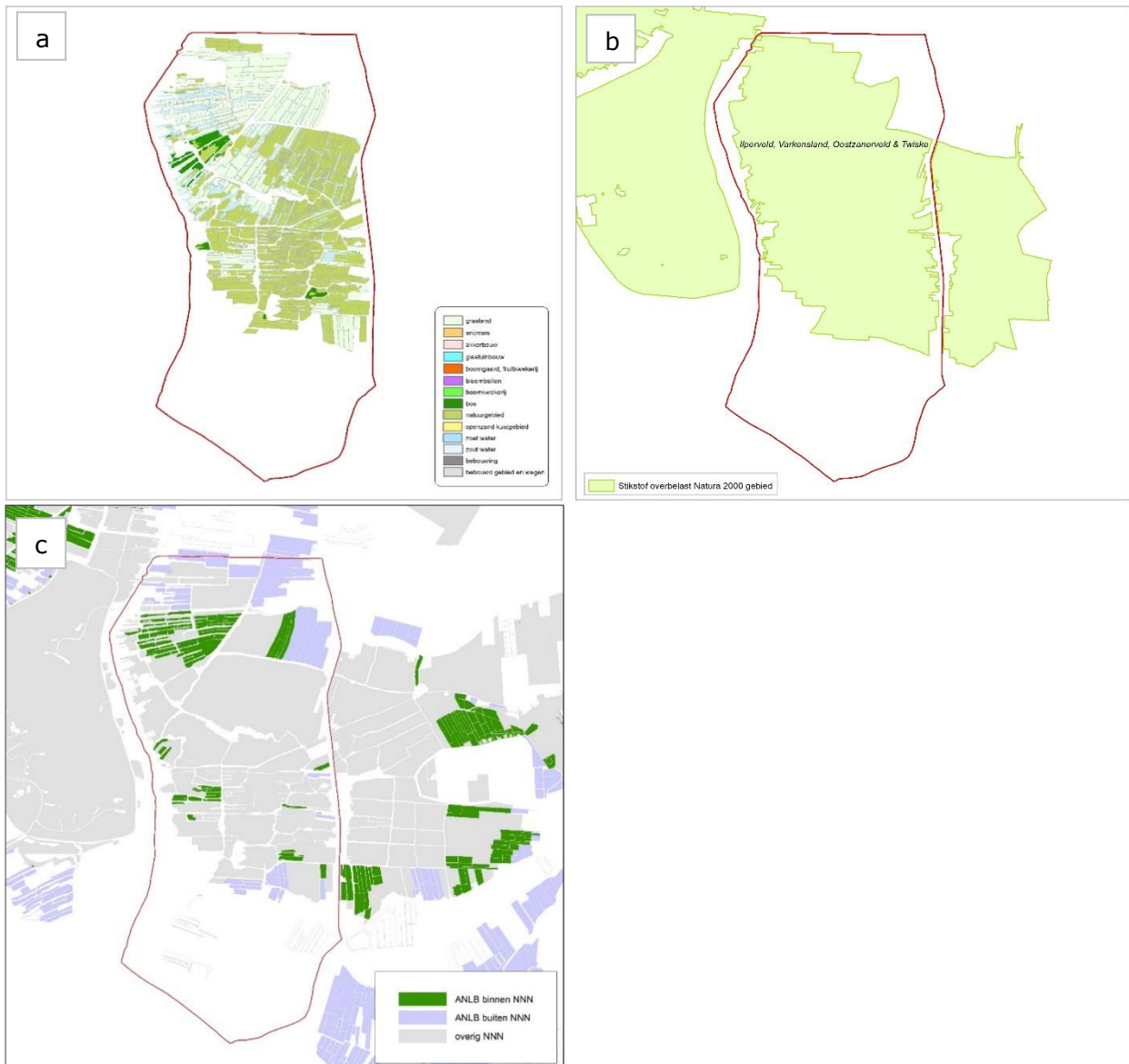
3.9.2 Natuurnetwerk (NNN) IJperveld

Het NNN van IJperveld heeft een totale oppervlakte van 722 ha (=45% van het gebied). Het NNN bestaat overwegend uit natuurgebied (inclusief bos en water), maar ook uit agrarisch gebied. Tabel 3.50 geeft de verdeling van het grondgebruik volgens het LGN-bestand.

Tabel 3.50 Grondgebruik NNN IJperveld (LGN 2021).

	ha	%
Agrarisch / grasland	227	31%
Natuurgebied	372	52%
Bos	21	3%
Water	100	14%
Bebouwd gebied en wegen	3	0%
Totaal	722	100%

Figuur 3.34 (kaart a) geeft het grondgebruik binnen het NNN overeenkomstig de arealen als weergegeven in tabel 3.50. Kaart b geeft de begrenzing van Natura 2000-gebied en kaart c percelen waarvoor de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer van toepassing is (ANLB-percelen).

Figuur 3.34 Grondgebruik NNN gebied (a) Natura 2000-gebied (b) en ANLB-percelen (c) IJperveld.

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het NNN volledig overlapt met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Naast het NNN geldt voor een deel van het agrarisch gebied ANLB. Tabel 3.51 geeft de arealen voor NNN en ANLB samen. Aanvullend op het NNN is voor 227 ha agrarisch gebied ANLB van toepassing.

Tabel 3.51 Oppervlakte NNN en ANLB IJperveld.

	ha	%
Zowel NNN als ANLB	68	8%
Overig NNN	654	78%
ANLB buiten NNN	113	14%
NNN + ANLB	835	100%

3.9.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor IJperveld bedraagt 497 ha, ofwel 69% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.52 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3); de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaal aantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.52 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT met begrazingsbeheer IJperveld.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BHT	Omschrijving	Areaal (ha)	Norm GVE/ha Min	Norm GVE/ha Max	Totaal GVE Min	Totaal GVE Max	GVE totaal berekend	Verskil min (GVE)	Verskil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	165	0.4	0.7	66	115	171	+105	+56
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	44	0.8	1.2	35	53	25	-10	-28
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	234	0.8	1.2	187	281	203	+16	-78
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	54	0	0	0	0	41	+41	+41
Totaal	NNN - BRP	497			289	450	440	+152	-9

Vochtig weidevogelgrasland en Vochtig hooiland zijn de belangrijkste begrazingsbeheertypen in IJperveld. Het berekende aantal GVE overschrijdt voor Vochtig weidevogelgrasland de minimale begrazingsnorm (+16 GVE), maar blijft onder de maximale norm (-78 GVE), bij Vochtig hooiland wordt zowel de minimale (+105 GVE) als de maximale norm (+56 GVE) overschreden en bij Kruiden- en faunarijk grasland ten slotte blijft de berekende veebezetting onder zowel de minimale als maximale begrazingsnorm. Voor de BHT's zonder begrazing (54 ha) levert de berekening op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die deze gronden beheren een waarde op van 41 GVE. Het is onduidelijk of deze gronden zonder begrazingsdoel in de praktijk worden begraasd en in welke mate. Op basis van de geraadpleegde gegevens kan alleen de gemiddelde situatie van een bedrijf worden gegeven en geen onderscheid worden gemaakt naar het gebruik van afzonderlijke percelen per bedrijf.

Tabel 3.53 geeft de kenmerken van de bedrijven die in IJperveld het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.53 Kenmerken bedrijven en BHT-areaal naar bedrijfstype IJperveld.

	Melkvee- bedrijven	Schape- bedrijven	Ov. graas- dier- bedrijven	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	7	1	6	14
Gem. GVE/ha	1.57	--	0.52	1.03
Gem. ha /bedrijf (a)	110	--	54	79
Gem. ha NNN bedrijf (b)	28	--	48	36
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	26%	--	89%	45%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	184	10	249	443
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	90	0	75	165
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	94	10	174	278
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	15	0	39	54
ha NNN - BRP totaal	199	10	288	497

Volgens BRP is de 497 ha NNN in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 14 bedrijven, waarvan 7 melkveebedrijven. Het grootste deel van het NNN is in gebruik bij de overige graasdierbedrijven, die ten opzichte van de melkveebedrijven aanzienlijk extensiever zijn. Gemiddeld hebben de bedrijven 36 ha NNN in IJperveld. Voor de melkveebedrijven is dat 28 ha en dat is 26% van het totale bedrijfsareaal. Voor de overige graasdierbedrijven bepaalt het NNN van IJperveld zelfs 89% van het totale bedrijfsareaal.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de veertien bedrijven met agrarische grond in het NNN in IJperveld liggen er dertien ook in het gebied en deze bedrijven het grootste deel van het NNN in gebruik: 438 ha (88%). Het overige deel, 59 ha, is in gebruik bij een (melkvee)bedrijf dat buiten de polder ligt.

3.9.4 Kaartjes veebezetting

Figuur 3.35 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.52. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.35 (L) NNN met en zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN IJperveld.

De linkerkaart laat zien dat het grootste deel van het NNN in IJperveld een begrazingsdoelstelling heeft; NNN totaal is 722ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 165 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 278 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 443 ha NNN met begrazingsdoel in totaal 146 ha (33%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1,5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief hoog percentage, want voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1,5 GVE/ha.

Figuur 3.36 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.35. De linkerkaart van figuur 3.36 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.36 en tabel 3.54 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm IJperveld.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		ha	%
	ha	%	ha	%		
< 0.0	178	40%	250	56%		0%
0.0 - 0.5	88	20%	75	17%	36	66%
0.5 - 1.0	77	17%	118	27%	3	6%
> 1.0	102	23%	0	0%	15	28%
Totaal	443	100%	443	100%	54	100%

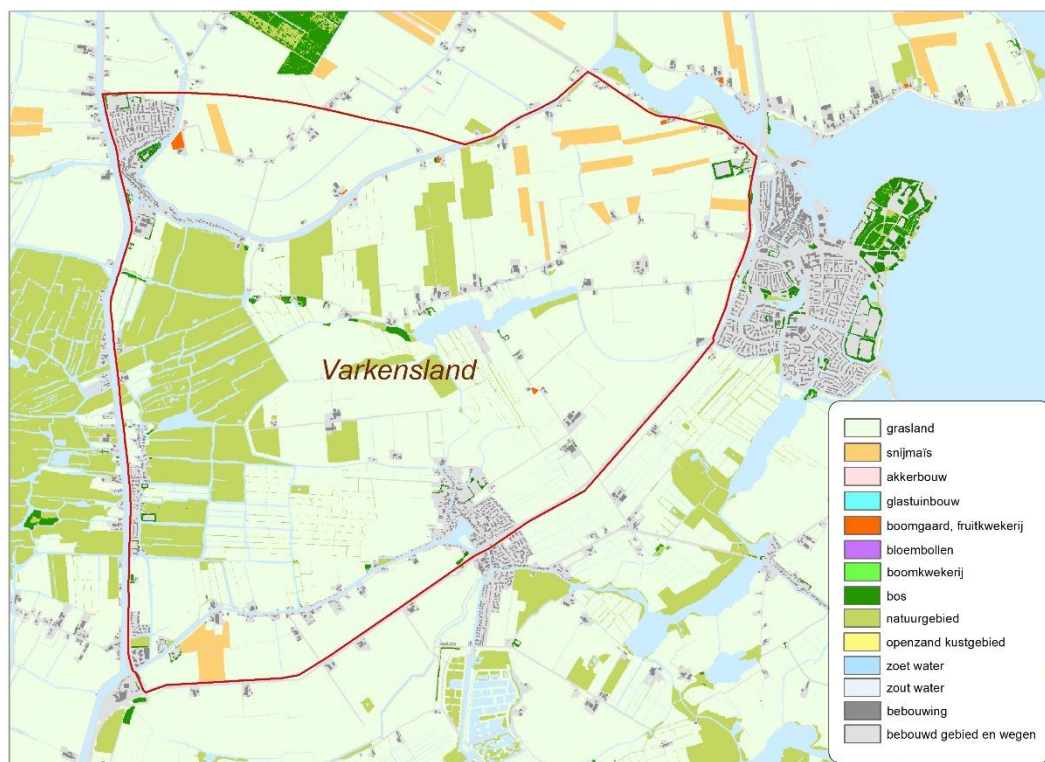
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 40% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt dit toe tot 56% van het areaal.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 40% van het NNN met begrazingsdoel en voor 27% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een begrazingsnorm (=0) geen verschil te bepalen. Maar voor deze gronden is wel de gemiddelde veebezetting bekend op basis van de gebruiksgegevens. Daaruit blijkt dat van 54 ha NNN zonder begrazingsdoel 15 ha in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.10 Varkensland

3.10.1 Grondgebruik

Figuur 3.37 en tabel 3.55 Grondgebruik Varkensland (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Varkensland		NH		NL	
	ha	%	ha	%	ha	%
Agrarisch gebied	1461	68%		47%		54%
Bos	7	0%		4%		9%
Natuurgebied, open zand	328	15%		9%		9%
Water, zoet	130	6%		8%		5%
Bebouwd gebied, wegen	222	10%		31%		23%
Totaal	2149	100%		100%		100%

Agrarisch grondgebruik	ha	%	ha	%
Grasland ¹²	1410	97%		57%
Snijmais	49	3%		3%
Fruitteelt	2	0%		1%
Totaal agrarisch	1461	68%		100%

- Varkensland heeft een oppervlakte van 212 km² (=2.149 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied (68%) ligt ruim boven het provinciale en landelijke gemiddelde.
- Ook het aandeel natuurgebied in Varkensland is met 15% relatief hoog; het aandeel bebouwd gebied en wegen is er met 10% juist relatief laag.
- Het agrarisch grondgebruik van Varkensland bestaat voor 99% uit grasland.

¹² Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

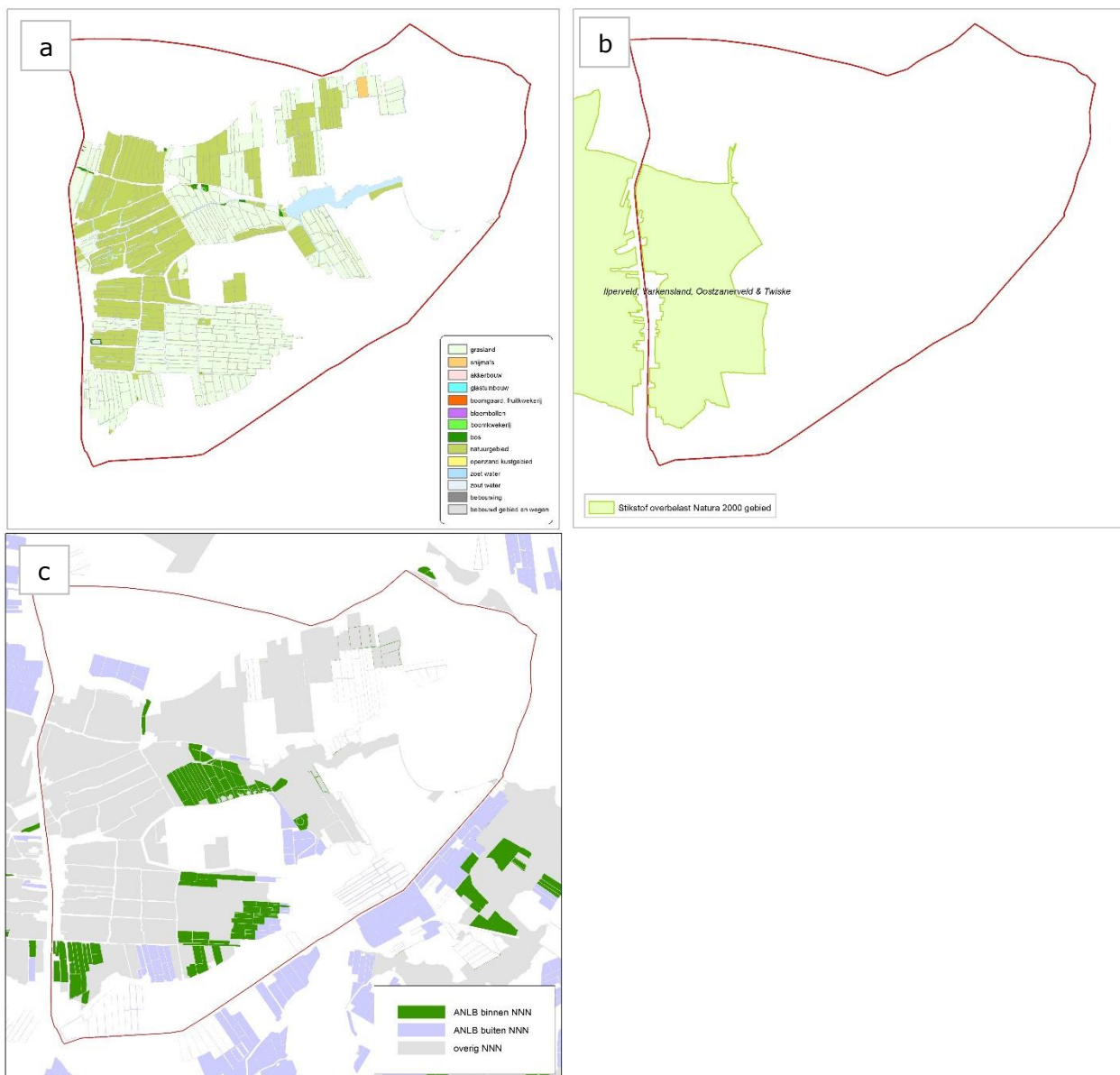
3.10.2 Natuurnetwerk (NNN) Varkensland

Het NNN heeft in Varkensland een oppervlakte van 787 ha (= 27% van het gebied) en bestaat voor een groot deel uit natuurgebied plus water, maar voor meer dan de helft uit agrarisch gebied. Tabel 3.56 geeft de verdeling van het grondgebruik binnen het NNN.

Tabel 3.56 Grondgebruik NNN Varkensland (LGN 2021).

	Areaal (ha)	%
Agrarisch	411/408	52%
Natuurgebied	322	41%
Bos	3	0%
Water	47	6%
Bebouwd gebied en wegen	4	1%
Totaal	787	100%

Figuur 3.38 (kaart a) geeft het grondgebruik binnen het NNN overeenkomstig de arealen als weergegeven in tabel 3.56. Kaart b geeft de begrenzing van Natura 2000-gebied en kaart c percelen waarvoor de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer van toepassing is (ANLB-percelen).

Figuur 3.38 Grondgebruik NNN (a) Natura 2000-gebied (b) en ANLB-percelen (c) Varkensland.

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het NNN voor een deel overlapt met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Naast het NNN geldt voor een deel van het agrarisch gebied ANLB. Tabel 3.57 geeft de arealen voor NNN en ANLB samen. Aanvullend op het NNN is ANLB van toepassing voor 65 ha agrarisch gebied.

Tabel 3.57 Oppervlakte NNN en ANLB Varkensland.

	Areaal (ha)	%
Zowel NNN als ANLB	102	12%
Overig NNN	685	80%
ANLB buiten NNN	65	8%
NNN + ANLB	852	100%

3.10.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor Varkensland bedraagt 649 ha, ofwel 82% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.58 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaalaantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.58 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT met begrazingsbeheer Varkensland.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BHT	Omschrijving	Areaal (ha)	Norm GVE/ha Min	Norm GVE/ha Max	Totaal GVE Min	Totaal GVE Max	GVE totaal berekend	Verskil min (GVE)	Verskil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	8	0.4	0.7	3	6	8	+4	+2
N12.02	Kruiden- en faunairijk grasland	1	0.8	1.2	1	1	0	-1	-1
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	606	0.8	1.2	485	727	632	+147	-95
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	34	0	0	0	0	22	+22	+22
Totaal	NNN - BRP	649			489	734	661	+173	-72

Vochtig weidevogelgrasland is het belangrijkste begrazingsbeheertype in Varkensland. Het berekende aantal GVE voor deze BHT overschrijdt de minimale begrazingsnorm (+147 GVE%), maar blijft onder de maximale norm (ruimte voor 95 GVE) Voor het areaal vochtig hooiland geldt een overschrijding van beide normen. Voor de BHT's zonder begrazing (34 ha) levert de berekening op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die deze grond gebruiken, een waarde op van 22 GVE. Het is onduidelijk of deze gronden zonder begrazingsdoel in de praktijk worden begraasd en in welke mate. Op basis van de geraadpleegde gegevens kan alleen de gemiddelde situatie van een bedrijf worden gegeven en geen onderscheid worden gemaakt naar het gebruik van afzonderlijke percelen per bedrijf.

Tabel 3.59 geeft de kenmerken van de bedrijven die in Varkensland het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.59 Kenmerken bedrijven en NNN areaal naar bedrijfstype Varkensland.

	Melkvee- bedrijven	Schape- bedrijven	Ov. graasdier- bedrijven	Overige bedrijfstypen	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	9	1	8	2	4	24
Gem. GVE/ha	1.62	--	0.66	--	-	0.85
Gem. ha /bedrijf (a)	105	--	744	--	-	289
Gem. ha NNN bedrijf (b)	33	--	34	14	-	27
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	32%	--	5%	99%	-	9%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	298	24	236	27	31	614
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	8	0	0	0	0	8
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	289	24	236	27	31	606
ha NNN - BRP z. begrazingsdoelstelling	0	0	33	1	0	34
ha NNN - BRP totaal	298	24	269	27	31	649

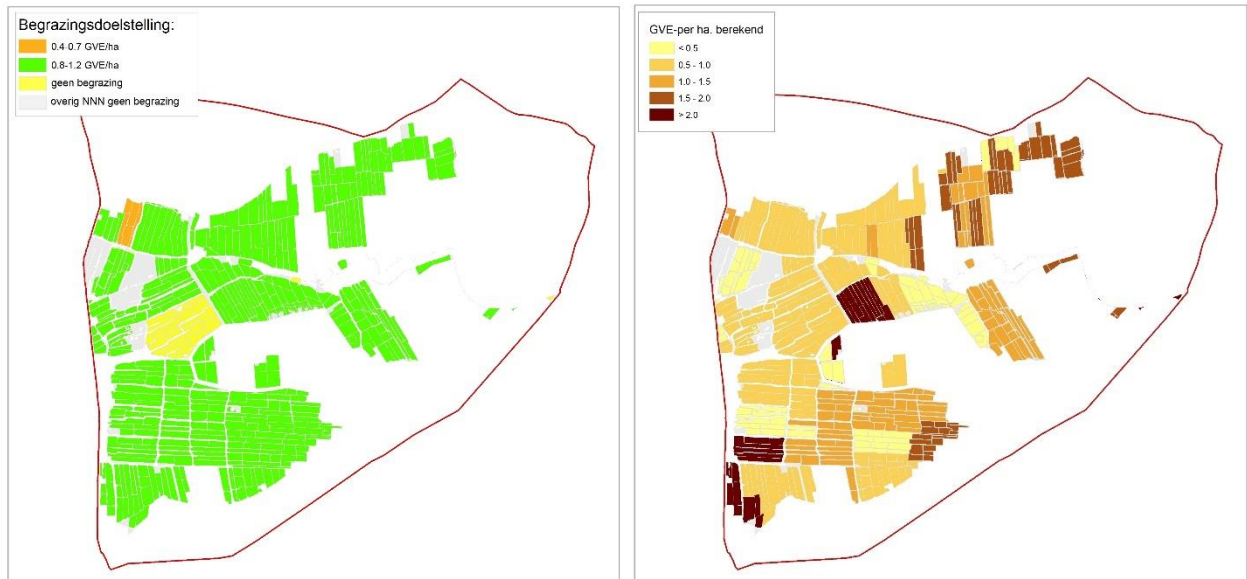
Volgens BRP is de 649 ha BHT grond in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 24 bedrijven, waarvan 9 melkveebedrijven, die er ca. de helft van het NNN in gebruik hebben. Daarnaast is een groot deel ervan in gebruik bij overige graasdierbedrijven, waaronder een TBO. De intensiteit van het grondgebruik (1.62 GVE/ha) van de melkveebedrijven is gemiddeld hoger dan de bedrijven van andere sectoren, maar iets lager dan het gemiddelde van de melkveebedrijven in de hier onderzochte deelgebieden (1.66 GVE/ha). Gemiddeld hebben de bedrijven 27 ha NNN in gebruik, voor de melkveebedrijven is dat 33 ha/bedrijf, gemiddeld een derde van het bedrijfsareaal.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de 24 bedrijven met agrarische grond in het NNN in Varkensland liggen er 17 ook in het gebied. Samen hebben deze bedrijven het grootste deel van het NNN in gebruik: 604 ha (93%). Totaal 14 ha van het NNN in Varkensland is in gebruik bij 3 bedrijven die buiten de polder liggen, waarvan 1 melkveebedrijf. Van 4 bedrijven die samen 31 ha NNN in de polder hebben, zijn gebruiksgegevens en locatie niet bekend.

3.10.4 Kaartjes veebezetting

Figuur 3.39 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.58. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.39 (L) NNN met/ zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Varkensland.

De linkerkaart laat zien dat het grootste deel van het NNN in Varkensland een (hoge) begrazingsdoelstelling heeft; NNN totaal is 787 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 8 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 606 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 614 ha NNN met begrazingsdoel in totaal 128 ha (21%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief laag percentage: voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.40 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.39. De linkerkaart van figuur 3.40 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.40 en tabel 3.60 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Varkensland.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		ha	%
	ha	%	ha	%		
< 0.0	240	39%	397	65%		0%
0.0 - 0.5	157	26%	121	20%	1	2%
0.5 - 1.0	121	20%	76	12%	33	96%
> 1.0	96	16%	20	3%	0	1%
Totaal	615	100%	615	100%	34	100%

Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 39% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt dit toe tot 65%.

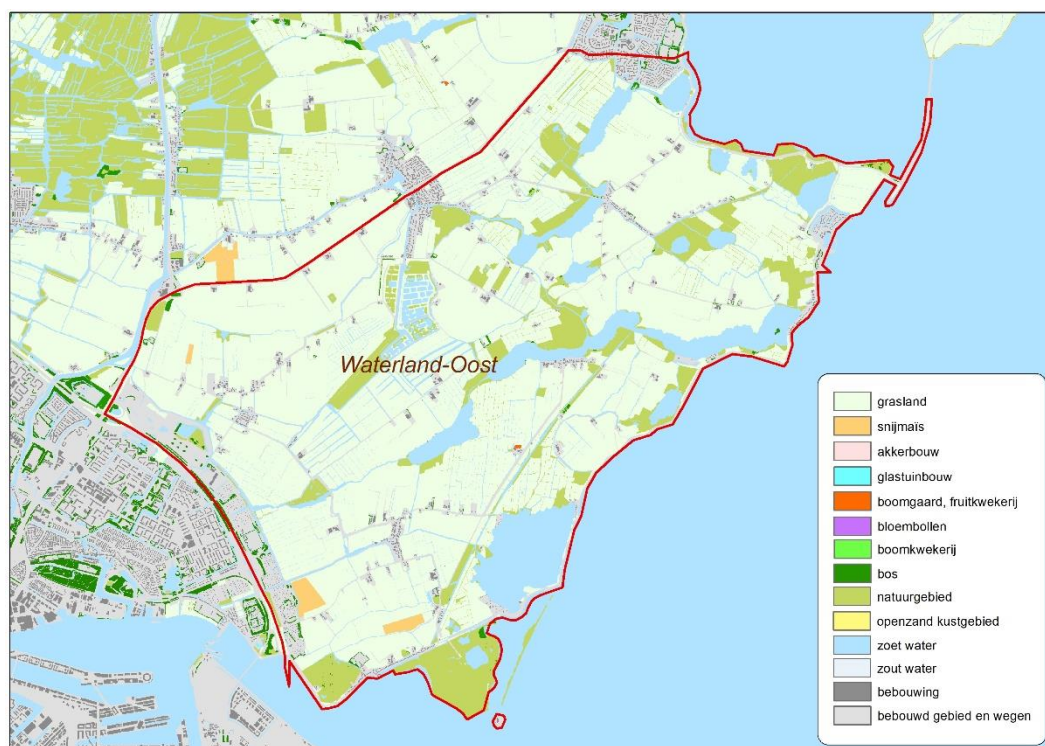
Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 36% van het NNN met begrazingsdoel en voor 15% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een norm (=0) niet het verschil bepaald. Maar voor deze gronden is wel de gemiddelde veebezetting bekend op basis van de gebruiksgegevens. Daaruit blijkt dat van de 34 ha NNN zonder begrazingsdoel minder dan 1 ha in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.11 Waterland-Oost

3.11.1 Grondgebruik

Figuur 3.41 en tabel 3.61 Grondgebruik Waterland-Oost (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Waterland-Oost		NH		NL	
	ha	%		%		%
Agrarisch gebied	2600	63%		47%		54%
Bos	12	0%		4%		9%
Natuurgebied	433	10%		9%		9%
Water	600	14%		8%		5%
Bebouwd gebied en wegen	508	12%		31%		23%
Totaal	4152	100%		100%		100%

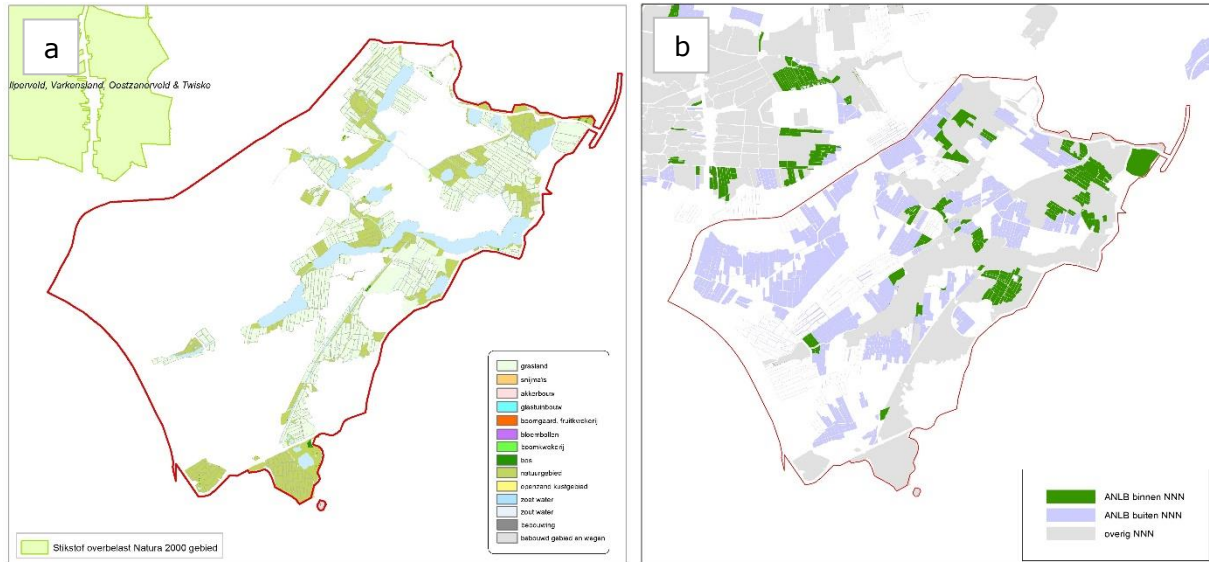
Agrarisch grondgebruik	ha	%	%	%
Grasland ¹³	2579	99%	57%	55%
Snijmais	21	1%	3%	11%
Totaal agrarisch	2600	100%	100%	100%

- Waterland-Oost heeft een gebiedsoppervlakte van 42 km² (=4.152 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied (63%) is relatief hoog.
- Het aandeel natuurgebied is met 10% vrij gemiddeld en het aandeel bebouwd gebied en wegen is met 12% relatief laag.
- Het agrarisch grondgebruik van Waterland-Oost bestaat voor 99% uit grasland.

¹³ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

3.11.2 Natuurnetwerk (NNN) Waterland-Oost

Het NNN heeft in Waterland-Oost een oppervlakte van 1262 ha (= 31% van het gebied) en bestaat overwegend uit natuurgebied plus water, maar ook voor bijna de helft uit agrarisch gebied. Tabel 3.62 geeft de verdeling van het grondgebruik binnen het NNN. Figuur 3.42 (kaart a) geeft het bijbehorende kaartje van grondgebruik en de begrenzing van Natura 2000-gebied. Kaart b geeft de percelen waarvoor de regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer van toepassing is (ANLB-percelen).

Figuur 3.42 Grondgebruik NNN en Natura 2000-gebied (a) en ANLB-percelen (b) Waterland-Oost.

Tabel 3.62 Grondgebruik NNN Waterland-Oost.

	ha	%
Agrarisch / grasland	603	48%
Natuurgebied	357	28%
Bos	6	0%
Water	285	23%
Bebouwd gebied en wegen	13	1%
Totaal	1262	100%

Kaart a toont aan dat binnen dit deelgebied geen Natura 2000-gebied ligt. Uit kaart b komt naar voren dat naast het NNN voor een groot deel van het agrarisch gebied ANLB van toepassing is. Tabel 3.57 geeft de arealen voor NNN en ANLB samen, daaruit blijkt dat aanvullend op het NNN voor 842 ha agrarisch gebied de ANLB-regeling van toepassing is.

Tabel 3.63 Oppervlakte NNN en ANLB Waterland-Oost.

	ha	%
Zowel NNN als ANLB	214	10%
Overig NNN	1048	50%
ANLB buiten NNN	842	40%
NNN + ANLB	2104	100%

3.11.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor Waterland-Oost bedraagt 735 ha, ofwel 58% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.64 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaalaantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.64 *Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT met begrazingsbeheer Waterland-Oost.*

1 BHT	2 Omschrijving	3 Areaal (ha)	4 Norm GVE/ha Min	5 Norm GVE/ha Max	6 Totaal GVE Min	7 Totaal GVE Max	8 GVE totaal berekend	9 Verschil min (GVE)	10 Verschil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	4	0.4	0.7	2	3	1	-1	-2
N12.04	Zilt grasland	22	0.8	1.2	18	26	9	-8	-17
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	697	0.8	1.2	558	837	824	+266	-13
Overig	NNN z. begrazingsdoelstelling	11	0	0	0	0	8	+8	+8
Totaal	NNN - BRP	735			577	866	841	+264	-25

Vochtig weidevogelgrasland is ruimschoots het belangrijkste begrazingsbeheertype in Waterland-Oost. Het berekende aantal GVE voor deze BHT overschrijdt de minimale begrazingsnorm (+266 GVE), maar blijft onder de maximale norm (-13 GVE). Voor de andere BHT's, Vochtig hooiland en Zilt grasland, blijft het berekende aantal GVE onder zowel de minimale als de maximale begrazingsnorm. Voor NNN zonder begrazing (11 ha) levert de berekening (op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond beheren) een waarde op van 8 GVE. Het is onduidelijk of deze gronden zonder begrazingsdoel in de praktijk worden begraasd en in welke mate.

Tabel 3.65 geeft de kenmerken van de bedrijven die in Waterland-Oost het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.65 *Kenmerken bedrijven en BHT-areaal naar bedrijfstype Waterland-Oost.*

	Melkvee- bedrijven	Schapen- bedrijven	Ov. graasdier- bedrijven	Overige bedrijfstypen	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	20	4	13	3	2	42
Gem. GVE/ha	1.70	0.90	0.60	1.02	-	1.15
Gem. ha /bedrijf (a)	60	32	470	52	-	184
Gem. ha NNN bedrijf (b)	17	17	18	24	-	17
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	29%	55%	4%	46%	-	10%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	346	69	229	73	8	724
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	0	0	4	0	0	4
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	346	68	225	73	8	719
ha NNN - BRP z. begrazingsdoelstelling	3	1	7	0	0	11
ha NNN - BRP totaal	349	69	236	73	8	735

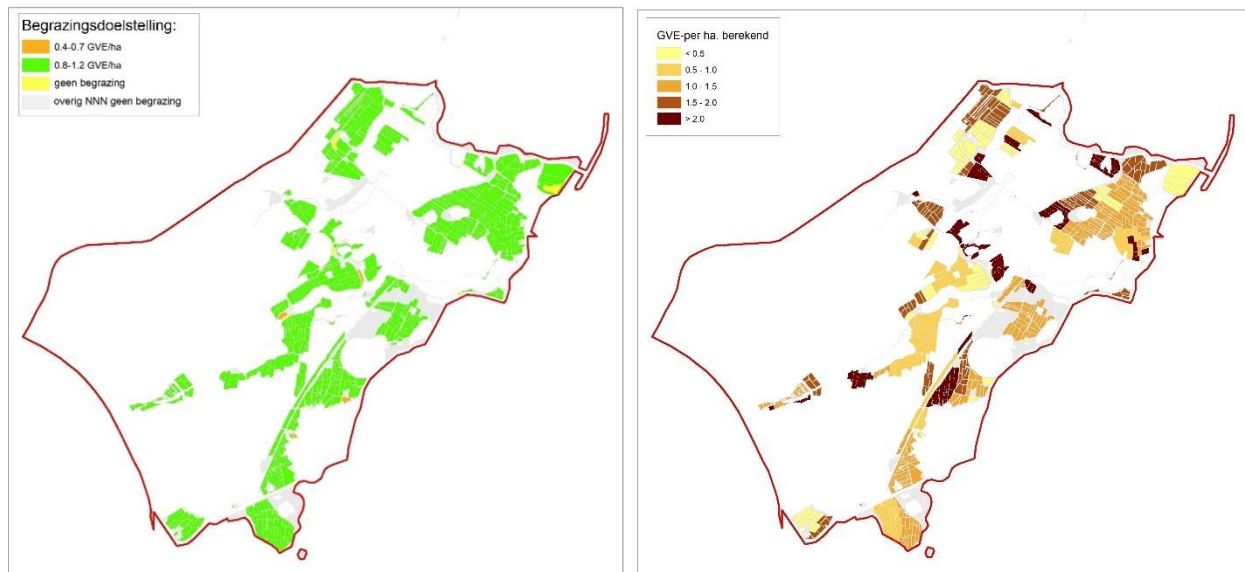
Volgens BRP is de 735 ha BHT grond in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 42 bedrijven, waarvan 20 melkveebedrijven. Het grootste deel van het NNN, ongeveer de helft, is in gebruik bij melkveebedrijven. Deze hebben een gemiddeld hoge veebezetting (GVE/ha) ten opzichte van de andere sectoren. De gemiddelde intensiteit van het grondgebruik is ook hoger dan het gemiddelde van de melkveebedrijven in de deelgebieden die in deze studie zijn onderzocht (1,66 GVE/ha). Gemiddeld hebben de bedrijven 17 ha NNN in Waterland-Oost en bepaalt het voor veel bedrijven meer dan een kwart van het bedrijf.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de 42 bedrijven met agrarische grond in het NNN in Waterland-Oost liggen er 35 ook in het gebied. Samen hebben deze bedrijven er het grootste deel van het NNN in gebruik: 661 ha (90%). In totaal 66 ha van het NNN in Waterland-Oost is in gebruik bij 5 bedrijven die buiten de polder liggen, 2 daarvan zijn melkveebedrijven. Van 2 bedrijven die samen 8 ha NNN in de polder hebben, zijn gebruiksgegevens en locatie niet bekend.

3.11.4 Kaartjes veebezetting

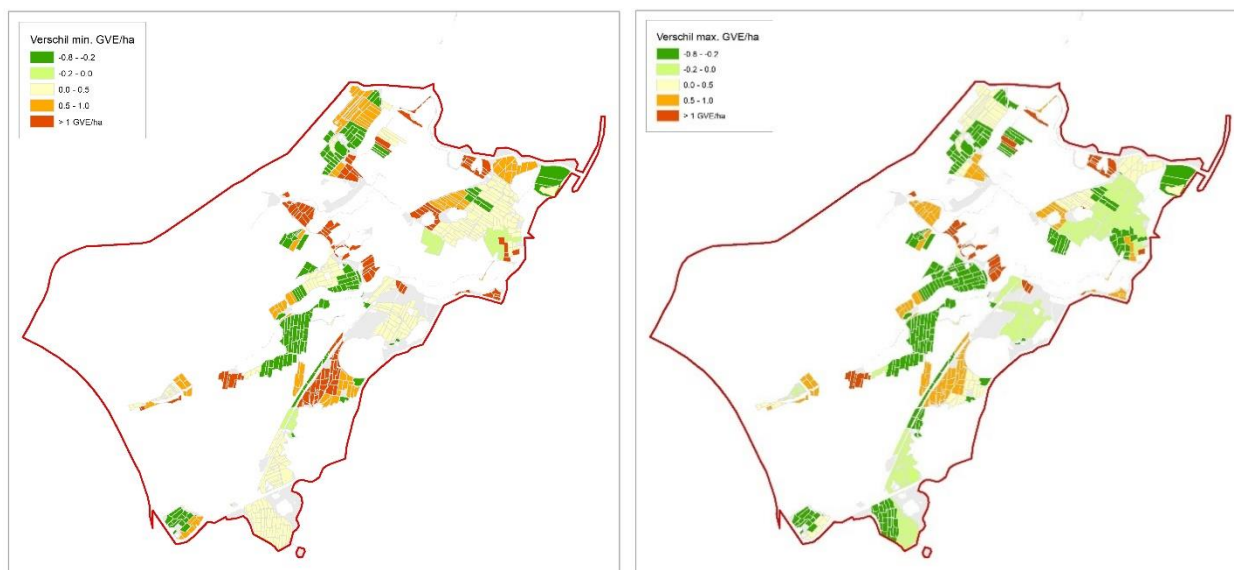
Figuur 3.43 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.64. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.43 (L) Overzicht NNN met en zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Waterland-Oost.

De linkerkaart laat zien dat het grootste deel van het NNN in Waterland-Oost een (hoge) begrazingsdoelstelling heeft; NNN-totaal is 1262 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 4 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 719 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 723 ha NNN met begrazingsdoel in totaal 240 ha (33%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1,5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief hoog percentage: voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1,5 GVE/ha.

Figuur 3.44 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.43. De linkerkaart van figuur 3.44 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.44 en tabel 3.66 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Waterland-Oost.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		ha	%
	ha	%	ha	%		
< 0.0	221	31%	464	64%		0%
0.0 - 0.5	244	34%	100	14%	7	64%
0.5 - 1.0	126	17%	108	15%	1	8%
> 1.0	132	18%	52	7%	3	28%
Totaal	724	100%	724	100%	11	100%

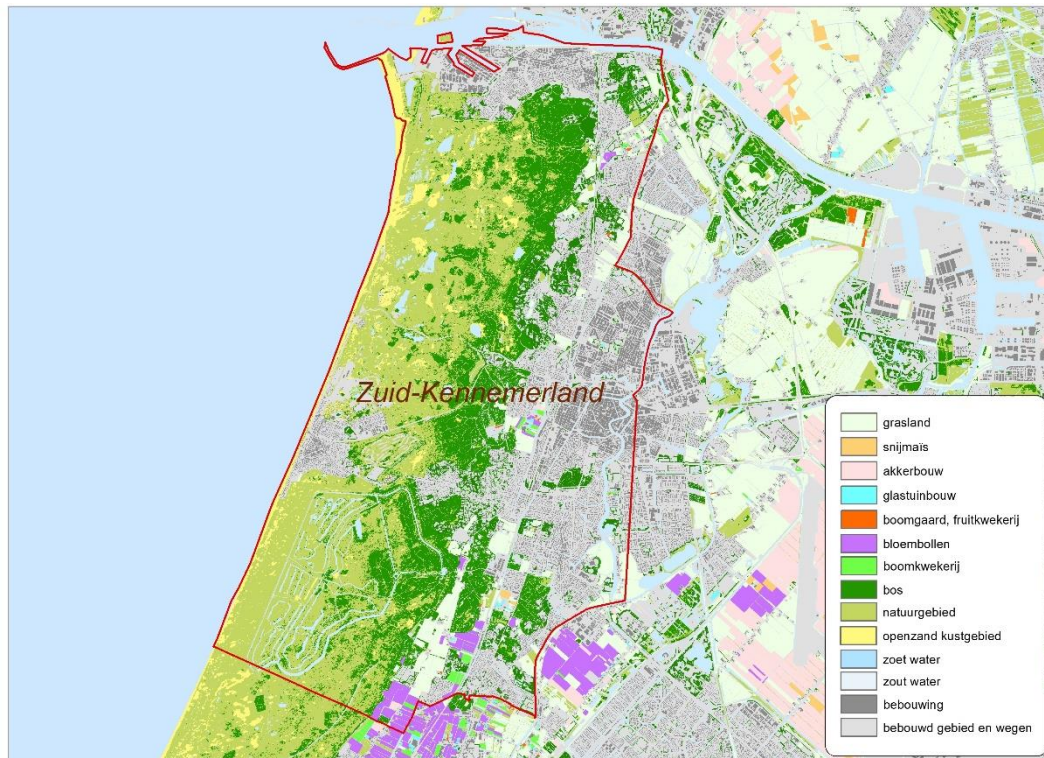
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 31% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt dit toe tot 64% van het areaal.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 35% van het NNN met begrazingsdoel en voor 22% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een begrazingsnorm (=0) geen verschil te bepalen. Maar voor deze gronden is wel de gemiddelde veebezetting bekend op basis van de gebruiksgegevens. Daaruit blijkt dat van 11 ha NNN zonder begrazingsdoel 3 ha in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.12 Zuid-Kennemerland

3.12.1 Grondgebruik

Figuur 3.45 en tabel 3.67 Grondgebruik Zuid-Kennemerland (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Zuid-Kennemerland		NH		NL	
	Ha	%		%		%
Agrarisch gebied	683	5%		47%		54%
Bos	2117	17%		4%		9%
Natuurgebied, open zand	3938	32%		9%		9%
Water, zoet	588	5%		8%		5%
Bebouwd gebied & wegen	5095	41%		31%		23%
Totaal	12422	100%		100%		100%

Agrarisch grondgebruik						
Grasland ¹⁴	503	74%		57%		55%
Snijmais	6	1%		3%		11%
Akkerbouw	9	1%		28%		29%
Bloembollen	124	18%		9%		2%
Fruiteelt	4	1%		1%		1%
Boomkwekerijen	30	4%		0%		1%
Glastuinbouw	7	1%		1%		1%
Totaal agrarisch	683	100%		100%		100%

- Zuid-Kennemerland heeft een gebiedsoppervlakte van 124 km² (=12.422 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied is met 5% zeer laag.
- Het aandeel bos- en natuurgebied is met 49% hoog, terwijl ook het aandeel bebouwd gebied en wegen (41%) relatief hoog is.
- Het agrarisch grondgebruik van Zuid-Kennemerland bestaat voor 74% uit grasland, een relatief hoog aandeel van de landbouwgrond is in gebruik voor bollen (18%).

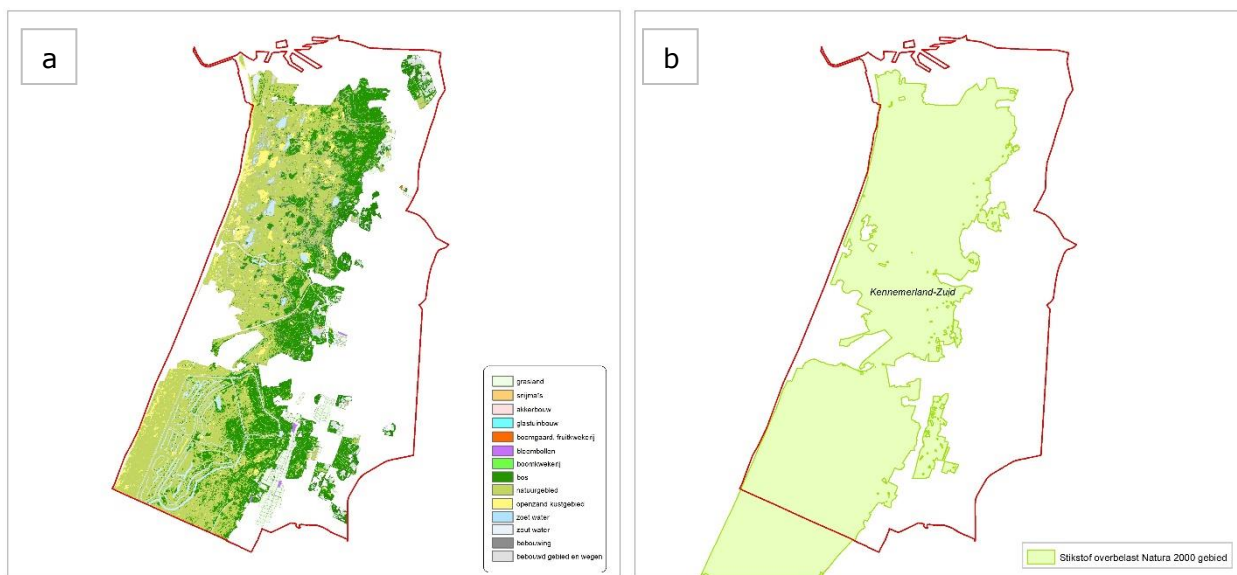
¹⁴ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

3.12.2 Natuurnetwerk (NNN) Zuid-Kennemerland

Het NNN heeft van Zuid-Kennemerland heeft een totale oppervlakte van 6810 ha (=55% van het gebied). Het NNN bestaat overwegend uit natuurgebied (inclusief bos en water), maar ook bebouwd gebied en wegen en een klein deel agrarisch gebied. Tabel 3.68 geeft de verdeling van het grondgebruik binnen het NNN. Figuur 3.46 geeft links het bijbehorende kaartje en rechts de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Voor dit gebied is geen ANLB-kaartje gemaakt, omdat binnen het deelgebied geen ANLB-percelen zijn.

Tabel 3.68 Grondgebruik NNN Zuid-Kennemerland.

	ha	%
Agrarisch / grasland	279/267	4%
Natuurgebied	3652	54%
Bos	2017	30%
Water	336	5%
Bebouwd gebied en wegen	526	8%
Totaal	6810	100%

Figuur 3.46 Grondgebruik NNN (a) en Natura 2000-gebied (b) Zuid-Kennemerland.

Vergelijking van de kaarten toont aan dat het NNN van Zuid-Kennemerland nagenoeg samenvalt met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Aan de westkant is wel wat NNN dat geen Natura 2000-gebied is. Tabel 3.69 geeft de arealen voor NNN en ANLB. Als aangegeven, zijn hier aanvullend op het NNN geen ANLB-percelen.

Tabel 3.69 Oppervlakte NNN en ANLB Zuid-Kennemerland.

	Areaal (ha)	%
Zowel NNN als ANLB	0	0%
Overig NNN	6810	100%
ANLB buiten NNN	0	0%
NNN + ANLB	6810	100%

3.12.3 Berekenende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor Zuid-Kennemerland bedraagt 2902 ha, ofwel 43% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.70 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaal aantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.70 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT van het NNN Zuid-Kennemerland.

1 BHT	2 Omschrijving	3 Areaal (ha)	4 Norm GVE/ha Min	5 Norm GVE/ha Max	6 Totaal GVE Min	7 Totaal GVE Max	8 GVE totaal berekend	9 Verschil min (GVE)	10 Verschil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	35	0.4	0.7	14	25	40	+26	+15
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	195	0.8	1.2	156	234	295	+139	+61
Overig	NNN z. begrazingsdoelstelling	2638	0	0	0	0	155	+155	+155
N00.01	nog te realiseren natuur	33	-	-	-	-	10	-	-
Totaal	NNN-BRP overlap	2902			0	0	499	+319	+231

In Zuid-Kennemerland heeft NNN zonder begrazingsdoelstelling de overhand: van de in totaal 2902 ha NNN heeft slechts 230 ha een begrazingsdoelstelling. Kruiden- en faunarijk grasland is het belangrijkste begrazingsbeheertype. Het berekende aantal GVE voor dit BHT overschrijdt zowel de minimale (+ 139 GVE) als de maximale begrazingsnorm (+61 GVE). Ook voor Vochtig hooiland geldt een overschrijding van de minimale (+26 GVE) en maximale norm (+15 GVE). Voor het NNN zonder begrazing (2671 ha) levert de berekening (op basis van de veebezetting van de bedrijven die deze grond in gebruik hebben) een waarde op van 165 GVE. Het is de vraag of op deze gronden daadwerkelijk beweiding plaatsvindt en/of in welke mate. Zuid-Kennemerland heeft in tegenstelling tot de ander deelgebieden nog een te realiseren NNN-ambitie van 33 ha.

Tabel 3.71 geeft de kenmerken van de bedrijven die in Zuid-Kennemerland het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.71 Kenmerken bedrijven en NNN-BRP-areaal naar bedrijfstype Zuid-Kennemerland.

	Melkvee- bedrijven	Schape- bedrijven	Ov. graasdier- bedrijven	Overige bedrijfstypen	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	7	3	7	6	2	25
Gem. GVE/ha	2.04	0.76	0.78	0	-	0.31
Gem. ha /bedrijf (a)	89	117	609	43	-	220
Gem. ha NNN bedrijf (b)	23	109	339	3	-	116
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	26%	93%	56%	6%	-	53%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	140	4	65	11	11	230
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	19	0	9	7	0	35
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	121	4	56	4	11	195
ha NNN - BRP z. begrazingsdoelstelling	21	320	2283	5	8	2638
ha nog te realiseren natuur	3	4	26	0	0	33
ha NNN - BRP totaal	164	328	2374	16	19	2902

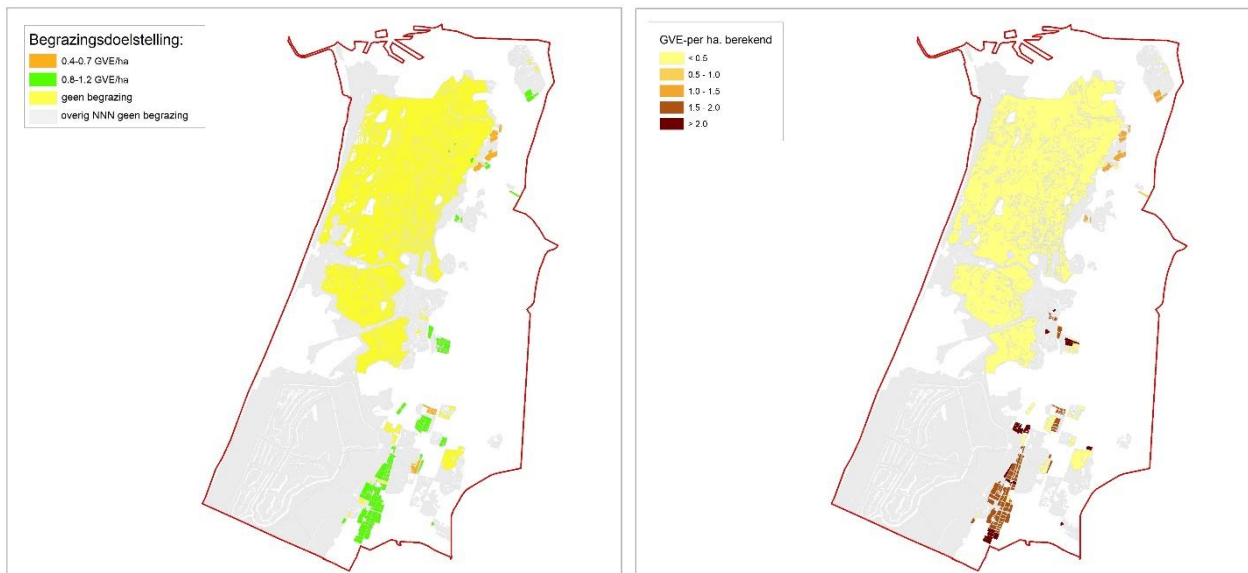
Volgens BRP is de 2902 ha BHT grond in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 25 bedrijven, waarvan 7 melkveebedrijven. De melkveebedrijven hebben met een aandeel van ca. 60% ook het grootste deel van het NNN-BRP areaal. De gemiddelde veebezetting van deze melkveebedrijven is relatief hoog (2.04 GVE/ha). Van alle onderzochte deelgebieden (met een gemiddelde van 1.66 GVE/ha) is dat zelfs de hoogste waarde. Opvallend is dat de melkveebedrijven gemiddeld 23 ha NNN per bedrijf in gebruik hebben en dat het gemiddelde voor de schapen- en overige graasdierbedrijven veel hoger is. Opmerkelijk is bovendien dat deze bedrijven vooral NNN gronden zonder begrazingsdoelstelling hebben. Het is onduidelijk of deze gronden zonder begrazingsdoel in de praktijk worden begrast en in welke mate? Vooral als het gaat om een grote TBO met relatief veel grond en weinig dieren – zoals hier het geval is onder de overige graasdierbedrijven – is het lastig hier iets over te zeggen. Op basis van de geraadpleegde gegevens kan geen onderscheid worden gemaakt naar het gebruik van afzonderlijke percelen per bedrijf.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de 25 bedrijven met agrarische grond in het NNN in Zuid-Kennemerland liggen er 14 ook in het gebied. Samen hebben deze bedrijven een betrekkelijk klein deel van het NNN: 180 ha. In totaal 2703 ha van het NNN in Zuid-Kennemerland is in gebruik bij 9 bedrijven die buiten de polder liggen, waarvan 4 melkveebedrijven. Het grootste deel van dit areaal is in gebruik bij 2 TBO's, die samen 2633 ha NNN in dit gebied hebben. Van 19 ha NNN in gebruik bij 2 bedrijven zijn gebruiksgegevens en locatie niet bekend.

3.12.4 Kaartjes veebezetting

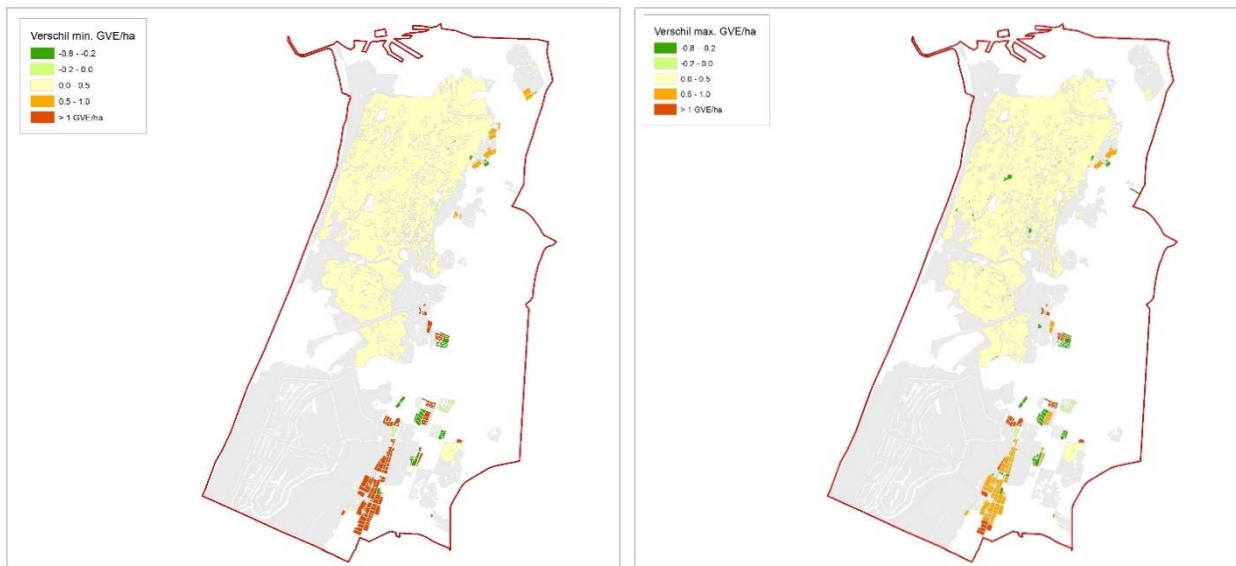
Figuur 3.47 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.70. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.47 (L) NNN met en zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Zuid-Kennemerland.

De linkerkaart laat zien dat een gering deel van het NNN in Zuid-Kennemerland een begrazingsdoelstelling heeft; NNN totaal is 6810 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 35 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 195 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 230 ha NNN met begrazingsdoel in totaal 149 ha (65%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief hoog aandeel: voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.48 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.47. De linkerkaart van figuur 3.48 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.48 en tabel 3.72 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Zuid-Kennemerland.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel		NNN z. begrazingsdoel			
	Min. norm	Max. norm	(incl. te realiseren natuur)			
	ha	%	ha.	%	ha.	%
< 0.0	44	19%	47	20%		0%
0.0 - 0.5	2	1%	13	5%	2644	99%
0.5 - 1.0	35	15%	142	62%	0	0%
> 1.0	149	65%	29	13%	27	1%
Totaal	230	100%	230	100%	2671	100%

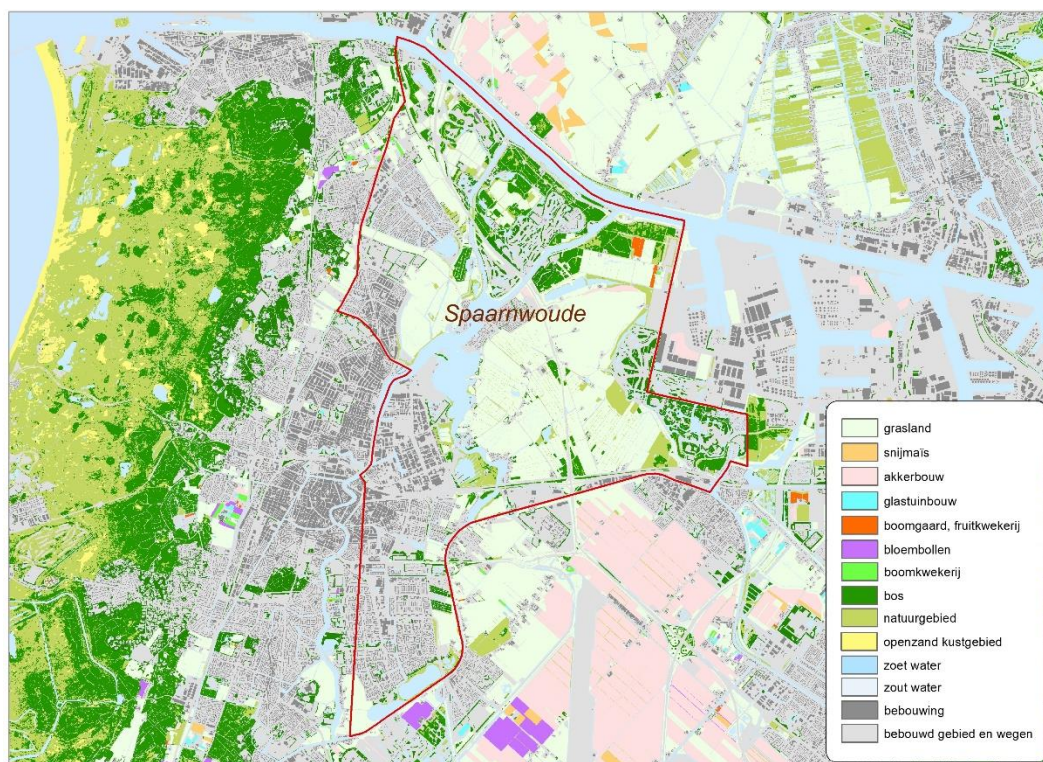
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 19% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt dit toe tot 20% van het areaal.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 80% van het NNN met begrazingsdoel en voor 75% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun NNN-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een begrazingsnorm (=0) geen verschil te bepalen. Maar voor deze gronden is wel de gemiddelde veebezetting bekend op basis van de gebruiksgegevens. Daaruit blijkt dat van 2671 ha NNN zonder begrazingsdoel 27 ha in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.13 Spaarnwoude

3.13.1 Grondgebruik

Figuur 3.49 en tabel 3.73 Grondgebruik Spaarnwoude (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Spaarnwoude		NH		NL	
	ha	%	%	%		
Agrarisch gebied	1473	29%	47%	54%		
Bos	307	6%	4%	9%		
Natuurgebied, open zand	250	5%	9%	9%		
Water, zoet	681	13%	8%	5%		
Bebouwd gebied en wegen	2400	47%	31%	23%		
Totaal	5111	100%	100%	100%		

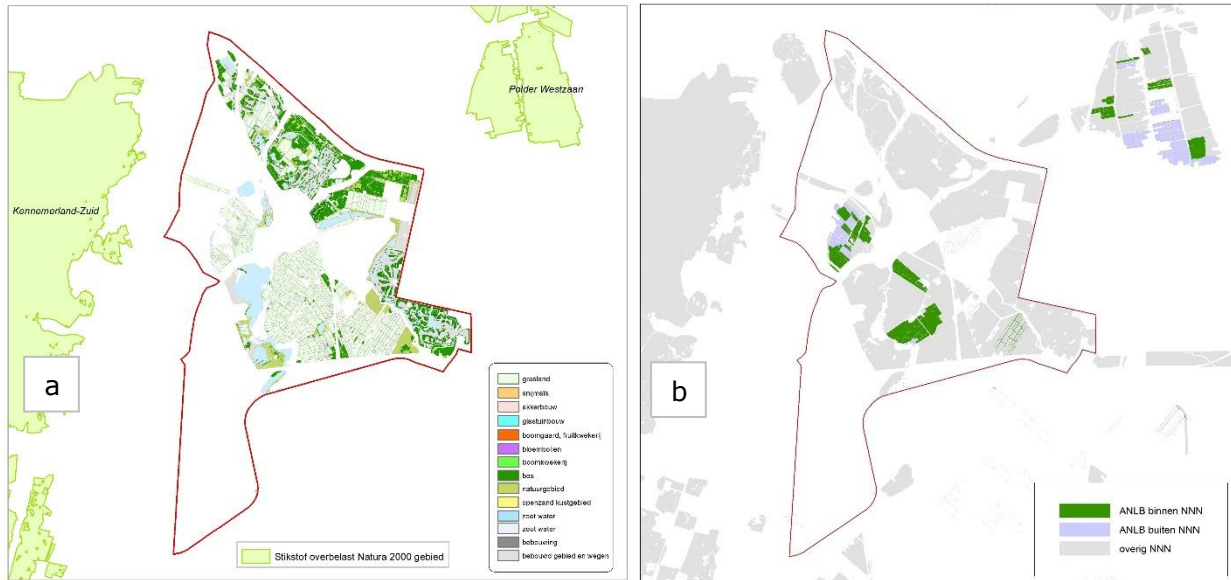
Agrarisch grondgebruik	ha	%	%	%
Grasland ¹⁵	1452	99%	57%	55%
Akkerbouw	9	1%	28%	29%
Fruitteelt	10	1%	1%	1%
Boomkwekerijen	3	0%	0%	1%
Totaal agrarisch	1473	100%	100%	100%

- Spaarnwoude heeft een gebiedsoppervlakte van 51 km² (= 5.111 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied is met 29% relatief laag.
- Het aandeel natuurgebied is met 5% ook relatief laag, terwijl het aandeel bebouwd gebied en wegen (47%) hoger is dan gemiddeld in Noord-Holland en landelijk.
- Het agrarisch grondgebruik van Spaarnwoude bestaat voor 99% uit grasland.

¹⁵ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

3.13.2 Natuurnetwerk (NNN) Spaarnwoude

Figuur 3.50 geeft het grondgebruik van het NNN van Spaarnwoude en tabel 3.74 de daarbij behorende arealen per grondgebruikstype. Kaart a laat ook zien dat binnen het deelgebied geen Natura 2000-gebied ligt, maar wel op enige afstand aan de oost- en westkant. Kaart b geeft de begrenzing van de ANLB-percelen en tabel 3.75 de arealen voor NNN en ANLB samen.

Figuur 3.50 Grondgebruik NNN en Natura 2000-gebied (a) en ANLB-percelen Spaarnwoude (b).

Tabel 3.74 Grondgebruik NNN Spaarnwoude.

	Areaal (ha)	%
Agrarisch / grasland	806	40%
Natuurgebied	200	10%
Bos	263	13%
Water	278	14%
Bebouwd gebied en wegen	467	23%
Totaal	2014	100%

Het NNN van Spaarnwoude bestaat voor ongeveer 40% uit natuurgebied, bos en water (samen) eenzelfde deel agrarisch gebied.

Tabel 3.75 Oppervlakte NNN en ANLB Spaarnwoude.

	Areaal (ha)	%
Zowel NNN als ANLB	152	7%
Overig NNN	1861	90%
ANLB buiten NNN	51	2%
NNN + ANLB	2065	100%

Naast het NNN heeft Spaarnwoude aanvullend 51 ha agrarisch gebied waar ANLB van toepassing is.

3.13.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor Spaarnwoude bedraagt 808 ha, ofwel 40% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.76 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3); de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaal aantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.76 *Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE per BHT van het NNN Spaarnwoude.*

1 BHT	2 Omschrijving	3 Areaal (ha)	4 Norm GVE/ha Min	5 Norm GVE/ha Max	6 Totaal GVE Min	7 Totaal GVE Max	8 GVE totaal berekend	9 Verschil min (GVE)	10 Verschil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	5	0.4	0.7	2	3	5	+3	+1
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	198	0.8	1.2	159	238	153	-6	-85
N12.04	Zilt grasland	43	0.8	1.2	34	51	43	+9	-8
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	363	0.8	1.2	291	436	373	+82	-63
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	54	0	0	0	0	34	+34	+34
N00.01	nog te realiseren natuur	144	-	-	-	-	249	-	-
Totaal	NNN-BRP overlap	808			0	0	856	+122	-121

Vochtig weidevogelgrasland is het belangrijkste begrazingsbeheertype in Spaarnwoude. Het berekende aantal GVE voor deze BHT overschrijdt de minimale begrazingsnorm (+82 GVE), maar blijft binnen de maximale norm (-63 GVE). Voor Kruiden- en faunarijk grasland, de tweede BHT qua areaal, blijft de veebezetting zowel binnen de minimale (-6 GVE) als de maximale begrazingsnorm (-85GVE). Voor de NNN zonder begraasdoelstelling (54 ha) levert de berekening (op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond beheren) een waarde op van 34 GVE. Daarnaast heeft Spaarnwoude een behoorlijk areaal (144 ha) nog te realiseren natuur met een berekende GVE-bezetting van 249 GVE.

Tabel 3.77 geeft de kenmerken van de bedrijven die in Spaarnwoude het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.77 *Kenmerken bedrijven en NNN-BRP areaal naar bedrijfstype Spaarnwoude.*

	Melkvee- bedrijven	Schapen- bedrijven	Ov. graasdier- bedrijven	Overige bedrijfstypen	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	8	1	9	2	3	23
Gem. GVE/ha	1.62	--	0.55	--	-	0.79
Gem. ha /bedrijf (a)	61	--	1153	--	-	477
Gem. ha NNN bedrijf (b)	30	-	60	-	-	35
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	49%	--	5%	--	-	7%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	128	6	463	3	8	609
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	0	0	5	0	0	5
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	128	6	459	3	8	604
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	5	0	43	1	6	54
ha nog te realiseren natuur	106	0	34	3	2	144
ha NNN - BRP totaal	239	6	541	7	16	808

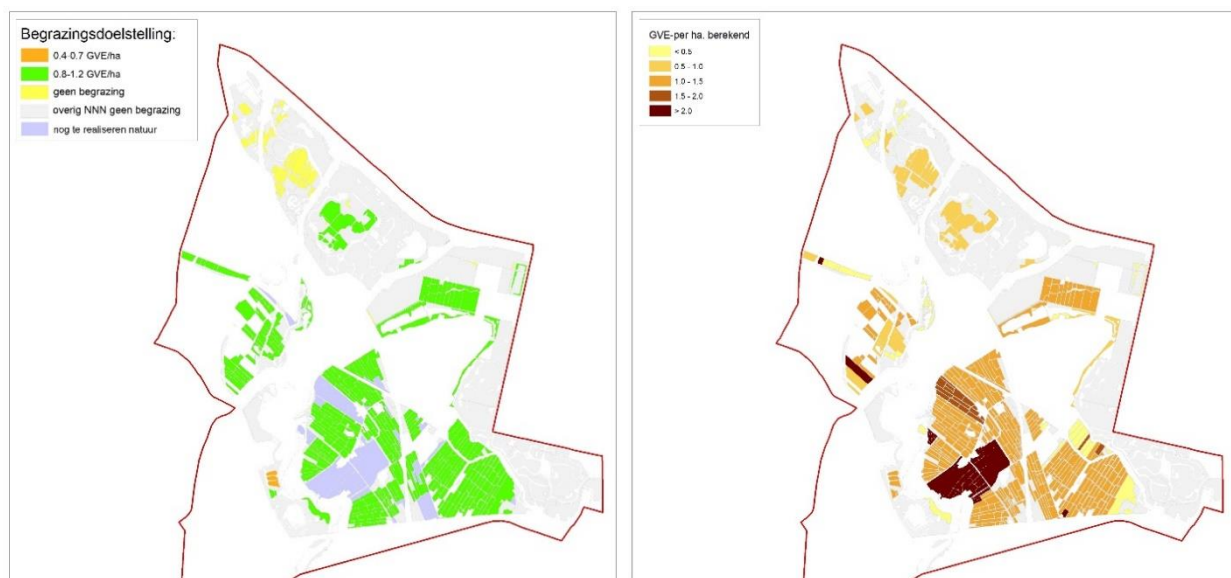
Volgens BRP is de 808 ha NNN in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 23 bedrijven, waarvan 8 melkveebedrijven. Het grootste deel van het NNN is in gebruik bij de overige graasdierbedrijven, waaronder ook 2 TBO's. Voor de melkveebedrijven valt op dat het NNN de helft van het bedrijfsareaal vormt, dat is een relatief hoog aandeel. Met een gemiddelde veebezetting van 1.62 GVE/ g=ha zijn de bedrijven iets minder intensief dan het gemiddelde van de melkveebedrijven in de gebieden die in deze studie zijn onderzocht (1.66 GVE/ha). De overige graasdierbedrijven met een gemiddelde van 0.55 GVE/ha zijn als extensief aan te duiden.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de 23 bedrijven met agrarische grond in het NNN in Spaarnwoude liggen er 12 ook in het gebied. Samen hebben deze bedrijven het grootste deel van het NNN: 729 ha. In totaal 63 ha van het NNN in Spaarnwoude is in gebruik bij 8 bedrijven die buiten de polder liggen, waarvan 2 melkveebedrijven. Van 16 ha NNN in gebruik bij 3 bedrijven zijn gebruiksgegevens en locatie niet bekend.

3.13.4 Kaartjes veebezetting

Figuur 3.51 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.78. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Voor Spaarnwoude is ook de begrenzing van nog te realiseren natuur aangegeven, omdat het voor dit deelgebied een substantieel aandeel vormt. Bovendien is deze grond momenteel vaak nog in agrarisch gebruik met een relatief hoge veebezetting. Dit blijkt ook uit het rechterkaartje dat de intensiteit van het grondgebruik geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat het in gebruik heeft.

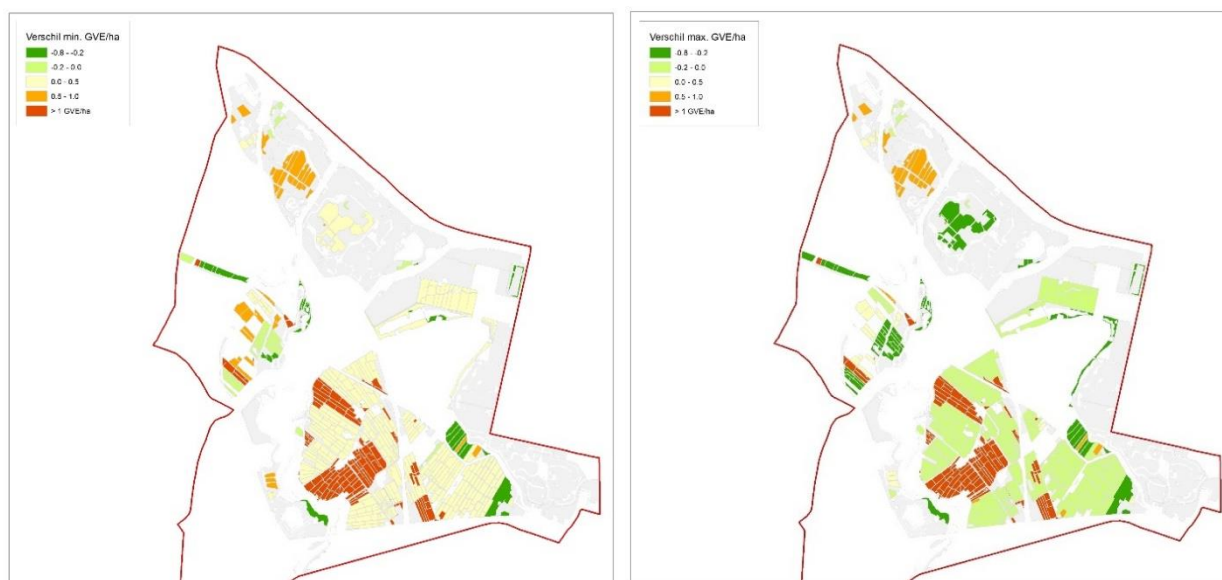

Figuur 3.51 (L) NNN met en zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Spaarnwoude.

De linkerkaart laat zien dat een betrekkelijk klein deel van het NNN in Spaarnwoude een begrazingsdoelstelling heeft; NNN totaal is 2041 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 5 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 604 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat in totaal 117 ha van het NNN-BRP-areaal in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Daarvan is echter 103 ha nog te realiseren natuur (paars op de

linkerkaart). De overig 14 ha is NNN met begrazingsdoel. Van de in totaal 609 ha NNN met begrazingsdoel in dit deelgebied is dat 2% en een relatief laag percentage. Voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.52 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.51. De linkerkaart van figuur 3.52 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting). Voor de nog te realiseren natuur geeft de kaart een enigszins vertekend beeld. Omdat hiervoor geen begrazingsnorm geldt (=0), hebben deze percelen hoge waarden die in beide kaarten rood kleuren.

Figuur 3.52 en tabel 3.78 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Spaarnwoude.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	93	15%	561	92%	-	-
0.0 - 0.5	475	78%	33	5%	15	7%
0.5 - 1.0	30	5%	6	1%	44	22%
> 1.0	11	2%	9	1%	140	71%
Totaal	609	100%	609	100%	198	100%

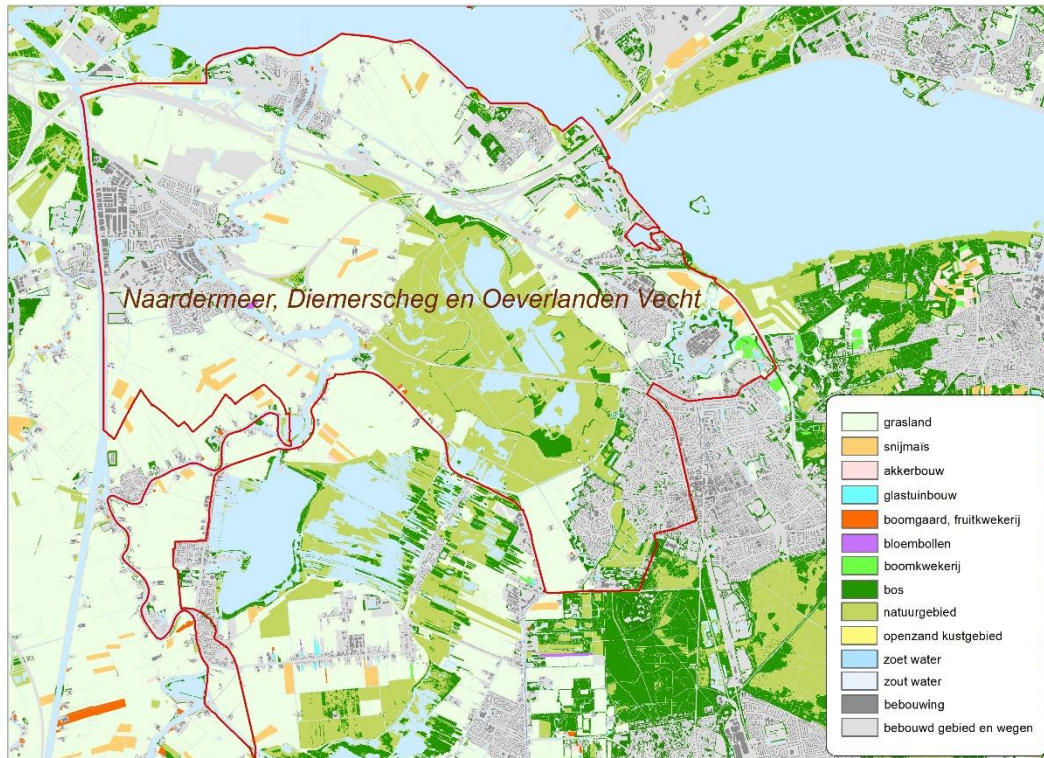
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 15% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting, bij de maximale norm neemt dit toe tot 92%.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 7% van het NNN met begrazingsdoel en voor 2% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun BHT-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel en de nog te realiseren natuur is wegens het ontbreken van een norm (=0) geen verschil te bepalen. Voor deze percelen is op basis van de gebruiksgegevens wel de gemiddelde veebezetting bekend. Van de 198 ha NNN zonder begrazingsdoel (inclusief 144 ha nog te realiseren natuur) is 140 ha (waarvan 135 ha nog te realiseren natuur) in gebruik bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.14 Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht

3.14.1 Grondgebruik

Figuur 3.53 en tabel 3.79 Grondgebruik Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Naarden, Diemer etc		NH		NL	
	Areaal (ha)	%		%		%
Agrarisch gebied	2461	40%		47%		54%
Bos	374	6%		4%		9%
Natuurgebied, open zand	631	10%		9%		9%
Water, zoet	704	11%		8%		5%
Bebouwd gebied & wegen	1975	32%		31%		23%
Totaal	6145	100%		100%		100%

Agrarisch grondgebruik	Areaal (ha)	%	%	%
Grasland ¹⁶	2380	97%	57%	55%
Snijmais	65	3%	3%	11%
Akkerbouw	3	0%	28%	29%
Bloembollen	2	0%	9%	2%
Fruitteelt	2	0%	1%	1%
Boomkwekerijen	8	0%	0%	1%
Glastuinbouw	2	0%	1%	1%
Totaal agrarisch	2461	100%	100%	100%

- Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht heeft een oppervlakte van 61 km² (=6.145 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied ligt met 40% onder het provinciaal en landelijk gemiddelde.
- Het aandeel natuurgebied is met 10% ongeveer gelijk aan het landelijk en provinciaal gemiddelde; het aandeel bebouwd gebied en wegen (32%) ligt 1% boven het NH-gemiddelde.
- Het agrarisch grondgebruik van Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht bestaat voor 97% uit grasland.

¹⁶ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

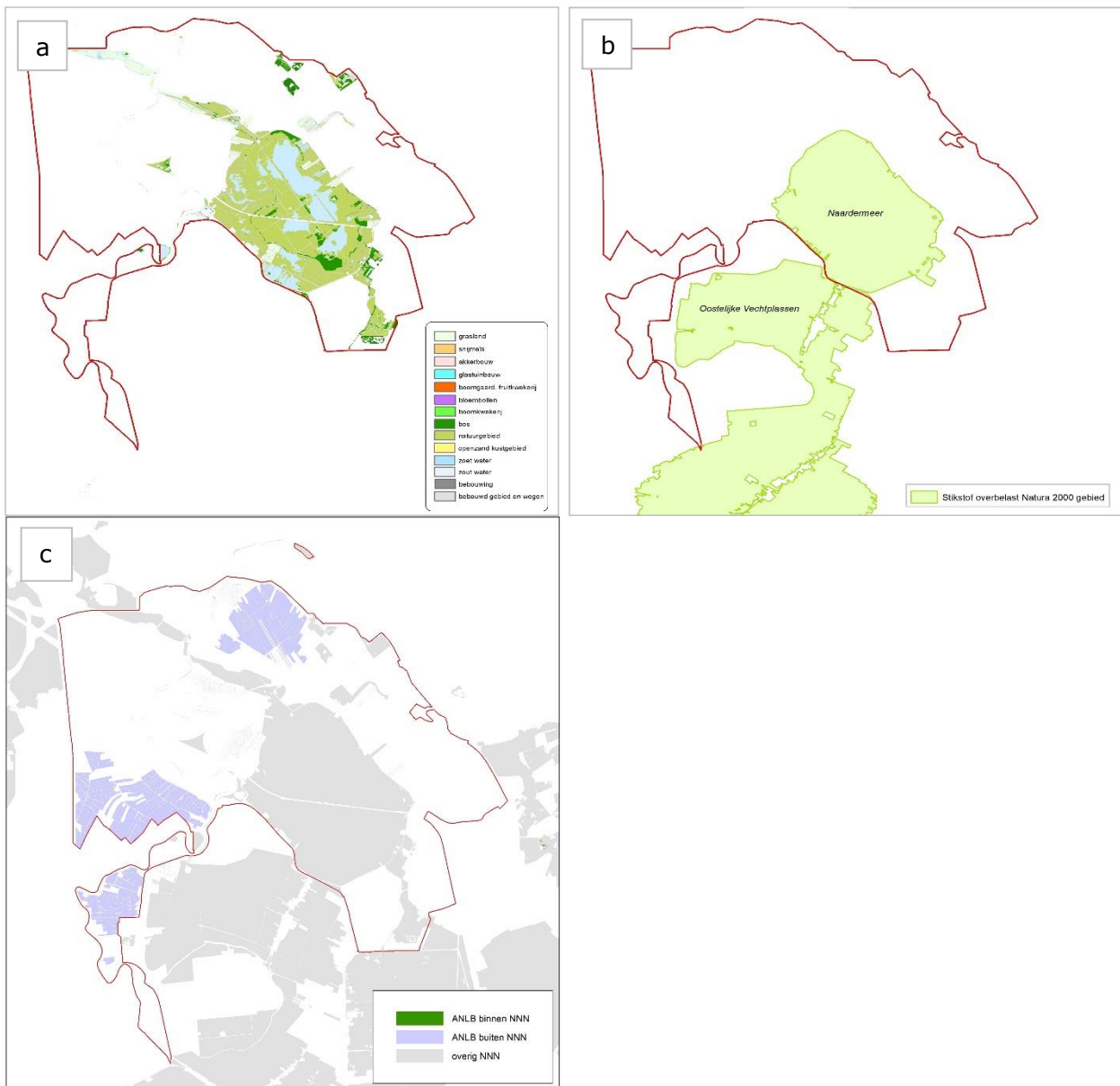

3.14.2 Natuurnetwerk (NNN) Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht

Het NNN heeft in Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht een oppervlakte van 1468 ha (= 24% van het gebied). Het NNN bestaat overwegend uit natuurgebied, bos en water, een betrekkelijk klein deel is agrarisch gebied. Tabel 3.80 geeft de verdeling van het grondgebruik binnen het NNN en figuur 3.54 het bijbehorende kaartje (a). Kaartje b geeft de begrenzing van het Natura 2000-gebied en kaartje c de begrenzing van de ANLB-percelen.

Tabel 3.80 Grondgebruik NNN Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht (LGN 2021).

	Areaal (ha)	%
Agrarisch / grasland	142	10%
Natuurgebied	609	41%
Bos	330	22%
Water	330	23%
Bebouwd gebied en wegen	57	4%
Totaal	1468	100%

Figuur 3.54 Grondgebruik NNN (a) Natura 2000-gebied (b) en ANLB-percelen (c) Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht.

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het grootste deel van het NNN in dit deelgebied ook Natura 2000-gebied is. Kaart c laat zien dat naast het NNN voor een behoorlijk deel van het (agrarisch) gebied ANLB van toepassing is. Tabel 3.81 geeft de arealen van NNN en ANLB samen.

Tabel 3.81 Oppervlakte NNN en ANLB Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht.

	Areaal (ha)	%
Zowel NNN als ANLB	0	0%
Overig NNN	1468	69%
ANLB buiten NNN	658	31%
NNN + ANLB	2126	100%

Aanvullend op het NNN blijkt 658 ha agrarisch gebied onder het ANLB te vallen.

3.14.3 Berekenende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht bedraagt 367 ha, ofwel 25% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.82 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaalaantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.82 Vergelijking gewenste en berekende aantal GVE NNN-BRP Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht.

1 BHT	2 Omschrijving	3 Areaal (ha)	4 Norm GVE/ha Min	5 Norm GVE/ha Max	6 Totaal GVE Min	7 Totaal GVE Max	8 GVE totaal berekend	9 Verschil min (GVE)	10 Verschil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	56	0.4	0.7	23	39	34	+11	-6
N12.02	Kruiden- en faunarijck grasland	67	0.8	1.2	54	80	72	+19	-8
N12.03	Glanshaverhooiland	1	0.8	1.2	1	1	0	-1	-1
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	243	0	0	0	0	171	+171	+171
Totaal	NNN - BRP	367			77	121	277	+200	+156

Vochtig hooiland en Kruiden- en faunarijck grasland zijn de belangrijkste BHT's met begrazingsdoel en zijn hier in ongeveer dezelfde mate aanwezig. Het berekende aantal GVE overschrijdt bij allebei de minimale begrazingsnorm, maar blijft binnen de maximale norm. Voor het NNN zonder begrazingsdoelstelling (243 ha) levert de berekening (op basis van de veebezetting van de bedrijven die deze grond in gebruik hebben) een waarde op van 171 GVE. Het is de vraag of hier daadwerkelijk beweiding plaatsvindt en/of in welke mate.

Tabel 3.83 geeft de kenmerken van de bedrijven die in dit deelgebied het NNN in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.83 Kenmerken bedrijven en NNN-BRP-areaal naar bedrijfstype Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht.

	Melkvee- bedrijven	Overige graasdier- bedrijven	Totaal bedrijven
# bedrijven met NNN	11	7	18
Gem. GVE/ha	1.66	1.13	1.46
Gem. ha/bedrijf (a)	74	455	222
Gem. ha NNN bedrijf (b)	12	34	20
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	16%	7%	9%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	61	63	124
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	24	32	56
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	37	31	68
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	70	173	243
ha NNN - BRP totaal	131	236	367

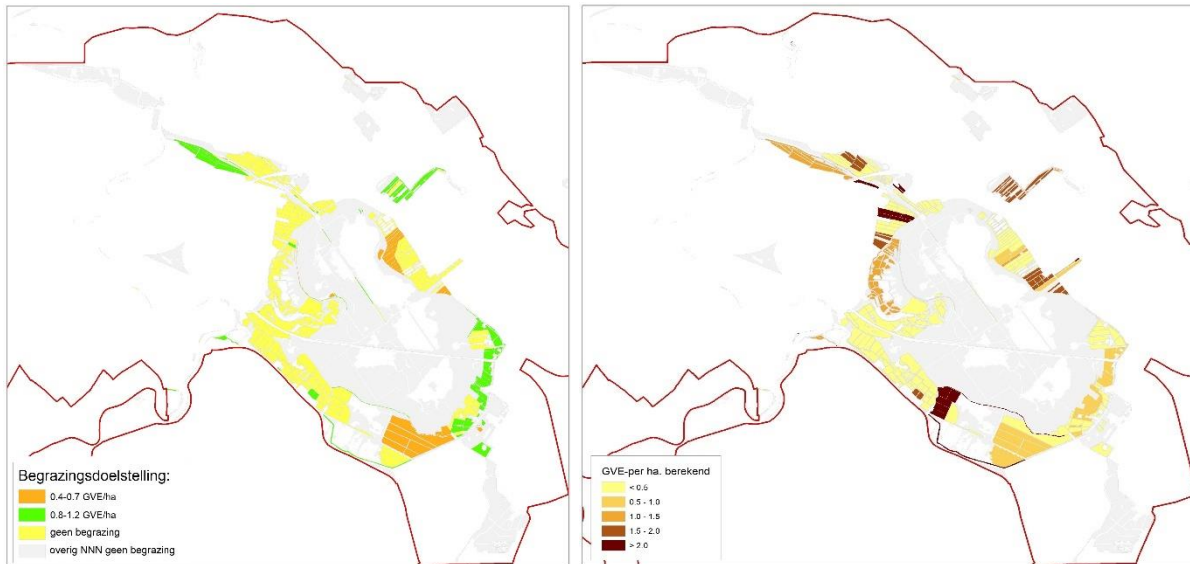
Volgens BRP is de 367 ha BHT grond in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 18 bedrijven, waarvan 11 melkveebedrijven. Gemiddeld hebben de bedrijven 20 ha. NNN in dit deelgebied, voor de melkveebedrijven is dat gemiddeld 12 ha bedrijf, een relatief laag aandeel in vergelijking met de andere deelgebieden. Het kan overigens ook zo zijn dat de bedrijven nog NNN hebben buiten dit deelgebied, maar daar is niet naar gekeken in deze analyse.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de achttien bedrijven met agrarische grond in het NNN in Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht liggen er veertien ook in het gebied. Samen hebben deze bedrijven er 145 ha van het NNN in gebruik. In totaal 222 ha van het NNN in Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht is in gebruik bij vier bedrijven die buiten de polder liggen, één daarvan is een melkveebedrijf. Een ander bedrijf (type Overig graasdierbedrijf en waarschijnlijk een TBO) beheert 184 ha NNN in dit deelgebied.

3.14.4 Kaartjes veebezetting

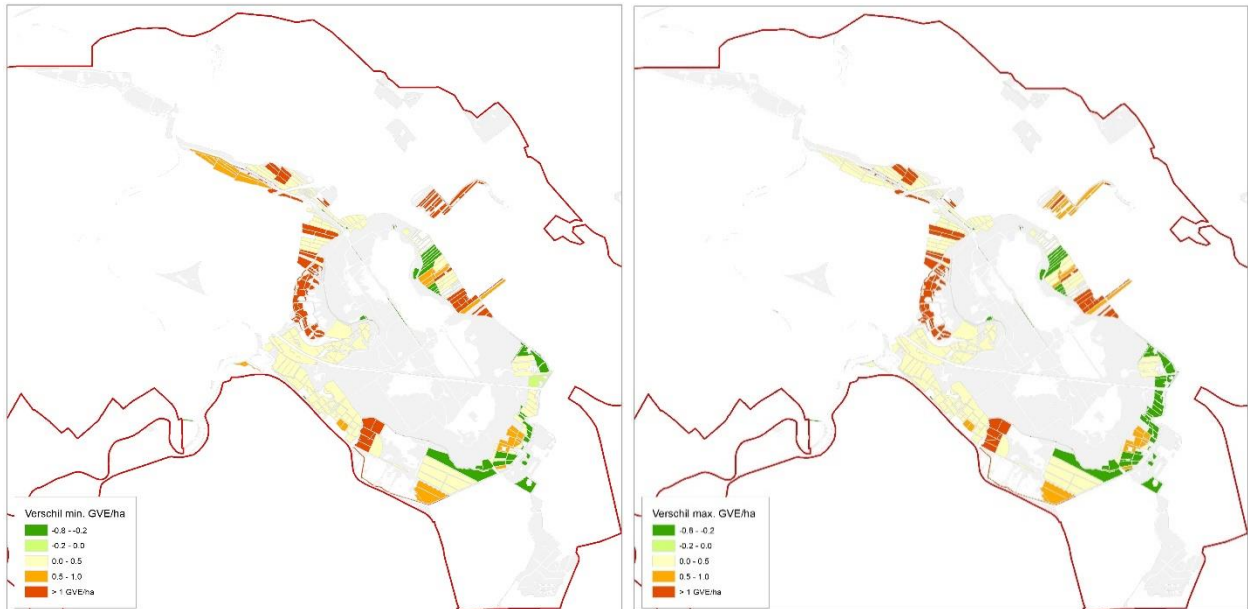
Figuur 3.55 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.82. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.55 (L) NNN met/zonder begrazingsdoelstelling en (R) berekende gemiddelde veebezetting NNN Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht.

De linkerkaart laat zien dat maar een klein deel van het NNN een begrazingsdoel heeft; NNN totaal is 1468 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 56 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 68 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 104 ha NNN met begrazingsdoel in totaal 19 ha (15%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief laag percentage: voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.56 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.55. De linkerkaart van figuur 3.56 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.56 en tabel 3.84 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	52	42%	62	49%		0%
0.0 - 0.5	33	26%	44	35%	152	63%
0.5 - 1.0	23	18%	13	10%	25	10%
> 1.0	17	14%	6	5%	66	27%
Totaal	124	100%	124	100%	243	100%

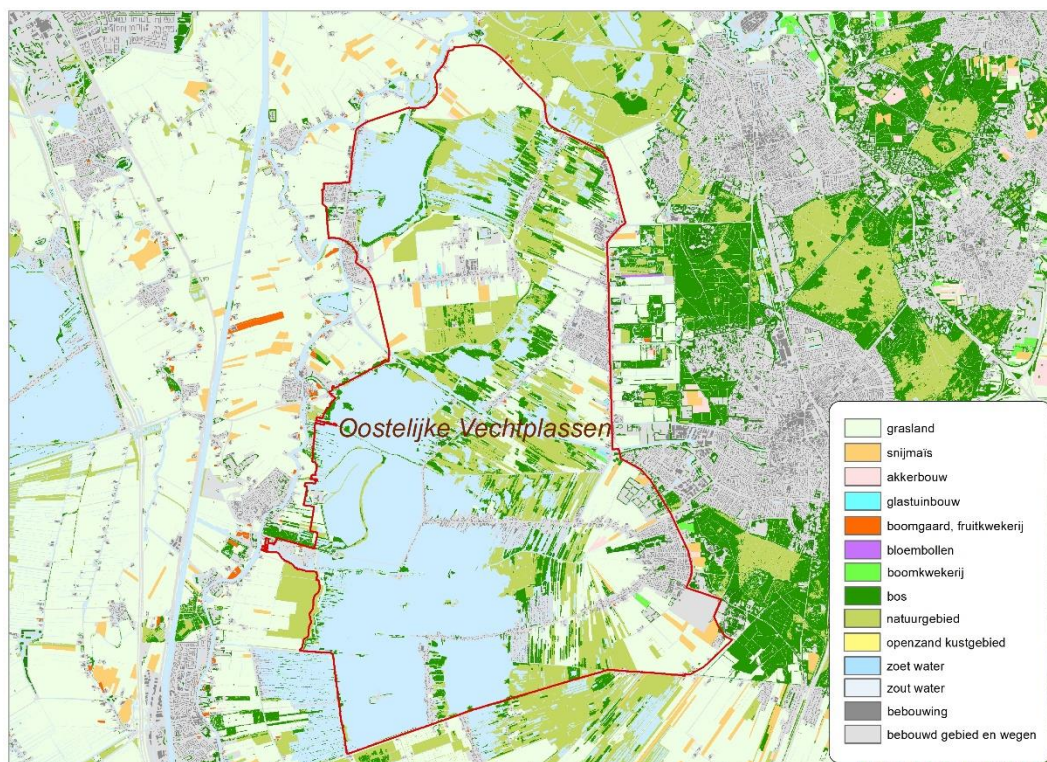
Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 42% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <math>< 0.0</math> GVE/ha), bij de maximale norm neemt dit toe tot 49% van het areaal.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 32% van het NNN met begrazingsdoel en voor 15% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun BHT-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is wegens het ontbreken van een norm (=0) geen verschil te bepalen. Voor deze gronden is op basis van de gebruiksgegevens wel de gemiddelde veebezetting bekend. Van de 243 ha NNN zonder begrazingsdoel is 66 ha (27%) in gebruik bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

3.15 Oostelijke Vechtplassen

3.15.1 Grondgebruik

Figuur 3.57 en tabel 3.85 Grondgebruik Oostelijke Vechtplassen (LGN 2021).

Hoofdgrondgebruik	Oostelijke Vechtplassen		NH		NL	
	ha	%		%		%
Agrarisch gebied	1567	22%		47%		54%
Bos	780	11%		4%		9%
Natuurgebied, open zand	847	12%		9%		9%
Water, zoet	2874	40%		8%		5%
Bebouwd gebied & wegen	1102	15%		31%		23%
Totaal	7170	100%		100%		100%

Agrarisch grondgebruik	ha	%	%	%
Grasland ¹⁷	1467	94%	57%	55%
Snijmais	76	5%	3%	11%
Akkerbouw	7	0%	28%	29%
Fruitteelt	1	0%	1%	1%
Boomkwekerijen	10	1%	0%	1%
Glastuinbouw	5	0%	1%	1%
Totaal agrarisch	1567	100%	100%	100%

- Oostelijke Vechtplassen heeft een oppervlakte van 71 km² (=7.170 ha).
- Het aandeel agrarisch gebied ligt met 22% ruim onder het provinciaal en landelijk gemiddelde.
- Het aandeel natuurgebied ligt met 12% rond het landelijk gemiddelde; het aandeel water is met 40% bijzonder hoog en mede daardoor is het aandeel bebouwd gebied en wegen relatief laag (15%).
- Het agrarisch grondgebruik van Oostelijke Vechtplassen bestaat voor 94% uit grasland.

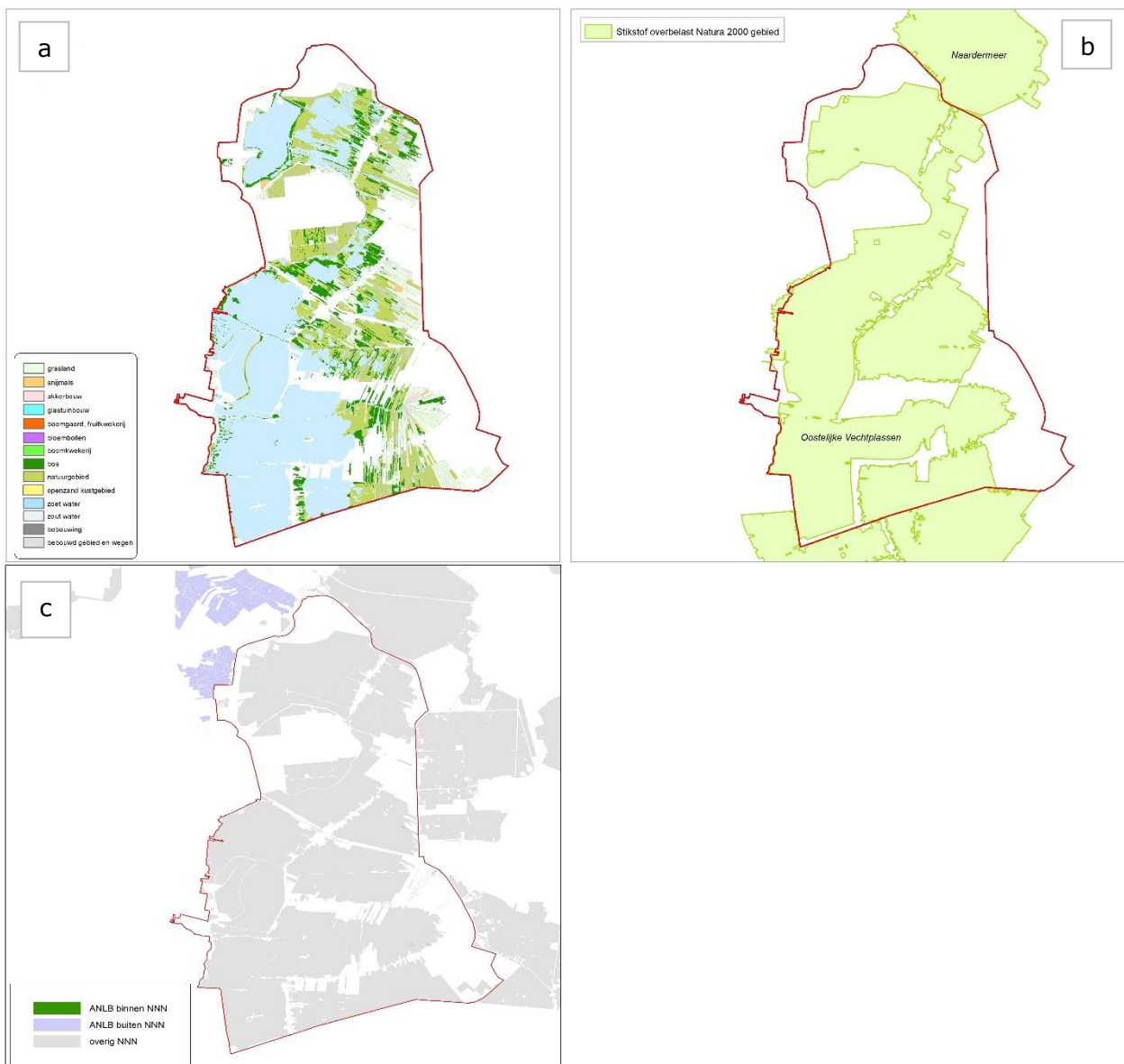
¹⁷ Onder (agrarisch) grasland wordt op basis van BRP gerekend: blijvend grasland (code: 265) en tijdelijk grasland (266). Natuurlijk grasland, hoofdfunctie landbouw (331) en natuurlijk grasland, hoofdfunctie natuur (332) vallen onder natuurgebied.

3.15.2 Natuurnetwerk (NNN) Oostelijke Vechtplassen

Het NNN van Oostelijke Vechtplassen heeft een oppervlakte van 4819 ha (= 67% van het gebied) en bestaat overwegend uit natuurgebied (plus bos en water) en voor een gering deel uit agrarisch gebied. Tabel 3.86 geeft de verdeling van het grondgebruik binnen het NNN en figuur 3.58 het bijbehorende kaartje (a). Kaartje b geeft de begrenzing van het Natura 2000-gebied en kaartje c de begrenzing van de ANLB-percelen.

Tabel 3.86 Grondgebruik NNN Oostelijke Vechtplassen (LGN 2021).

	Areaal (ha)	%
Agrarisch / grasland	616/596	13%/12%
Natuurgebied	815	17%
Bos	744	15%
Water	2575	53%
Bebouwd gebied en wegen	69	1%
Totaal	4819	100%

Figuur 3.58 Grondgebruik NNN (a) Natura 2000-gebied(b) en ANLB-percelen (c) Oostelijke Vechtplassen.

Vergelijking van de kaarten laat zien dat het NNN in dit deelgebied nagenoeg volledig Natura 2000-gebied is. Kaart c geeft aan dat naast het NNN maar weinig ANLB-gebied is. Tabel 3.81 geeft de arealen van NNN en ANLB samen. Aanvullend op het NNN is er slechts 4 ha in dit deelgebied waar ANLB van toepassing is.

Tabel 3.87 Oppervlakte NNN en ANLB Oostelijke Vechtplassen.

	Areaal (ha)	%
Zowel NNN als ANLB	1	0%
Overig NNN	4819	100%
ANLB buiten NNN	4	0%
NNN + ANLB	4823	100%

3.15.3 Berekende veebezetting per beheertype

De overlap NNN-BRP voor Oostelijke Vechtplassen bedraagt 741 ha, ofwel 15% van het NNN is in gebruik bij agrarische bedrijven en TBO's. Tabel 3.88 geeft in de kolommen achtereenvolgens het areaal BHT met begrazing (per beheertype) en het totaalareaal BHT zonder begrazing (kolom 3), de minimale en maximale begrazingsnorm per ha die van toepassing is (k4 en k5) en het overeenkomstige product: het aantal GVE dat minimaal/maximaal op deze oppervlakte gehouden kan worden (k6 en k7). Kolom 8 geeft het totaal aantal GVE berekend op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die het beheer uitoefenen. De twee laatste kolommen geven het verschil van het berekende aantal GVE met de minimum en maximum GVE begrazingsnorm (waarde k9 = k8 - k6 en waarde k10 = k8 - k7). Een positieve waarde in kolom 9 en 10 geeft het aantal GVE waarmee de berekende waarde de (minimale of maximale) norm overschrijdt; een negatieve waarde het aantal GVE onder de norm, dus de ruimte die er nog is ten opzichte van de (minimale of maximale) norm.

Tabel 3.88 Vergelijking gewenst en berekend aantal GVE per BHT van het NNN in Oostelijke Vechtplassen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BHT	Omschrijving	Totaal ha	Norm GVE/ha Min	Norm GVE/ha Max	Totaal GVE Min	Totaal GVE Max	GVE tot. bedrijf berekend	Verskil min (GVE)	Verskil max (GVE)
N10.02	Vochtig hooiland	252	0.4	0.7	101	176	231	+131	+55
N12.02	Kruiden- en faunarijck grasland	231	0.8	1.2	185	277	232	+47	-45
Overig	NNN z. begrazingdoelstelling	251	0	0	0	0	316	+316	+316
N00.01	nog te realiseren natuur	7	-	-	-	-	8	-	-
Totaal	NNN - BRP	741	-	-	285	453	787	+493	+326

In dit deelgebied hebben Vochtig hooiland, Kruiden- en faunarijck grasland en de BHT's zonder begrazingsdoelstelling ongeveer eenzelfde areaal. Het berekende aantal GVE overschrijdt bij Vochtig hooiland zowel de minimale (+131 GVE) als de maximale begrazingsnorm (+55 GVE). Bij het Kruiden- en faunarijck grasland overschrijdt het berekende aantal GVE de minimale norm (+47 GVE), maar blijft binnen maximale norm (-45 GVE). Voor het NNN zonder begrazingsdoel (251 ha) levert de berekening (op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die deze grond in gebruik hebben) een waarde op van 316 GVE en voor de nog te realiseren natuur (7 ha) een berekende waarde van 8 GVE.

Tabel 3.89 geeft de kenmerken van de bedrijven die het NNN van Oostelijke Vechtplassen in gebruik hebben. Het bovenste deel van de tabel geeft per bedrijfstype informatie over het aantal betrokken bedrijven, de gemiddelde veebezetting, de gemiddelde bedrijfsgrootte en het aandeel van het NNN-areaal in de totale bedrijfsoppervlakte. Het onderste deel van de tabel geeft de verdeling van het NNN-BRP-areaal met en zonder begrazingsdoelstelling over de bedrijfstypen.

Tabel 3.89 Kenmerken bedrijven en NNN-BRP-areaal naar bedrijfstype Oostelijke Vechtplassen.

	Melkvee- bedrijven	Schape- bedrijven	Ov. graasdier- bedrijven	Andere bedrijfstypen	Niet bekend	Totaal bedrijven
# bedrijven met	27	4	19	2	7	59
Gem. GVE/ha	1.67	0.89	1.10	3.35	-	1.30
Gem. ha /bedrijf (a)	71	13	156	22	-	84
Gem. ha NNN bedrijf (b)	15	13	12	1	-	13
Gem. % NNN per bedrijf (b/a)	21%	100%	8%	5%	-	15%
ha NNN - BRP met begrazingsdoel	229	33	183	1	36	482
waarvan 0.4-0.7 GVE/ha	123	25	94	1	8	252
waarvan 0.8-1.2 GVE/ha	106	8	89	0	28	231
ha NNN - BRP z. begrazingdoelstelling	169	19	46	1	17	251
ha nog te realiseren natuur	4	0	3	0	0	7
ha NNN - BRP totaal	402	52	232	2	53	741

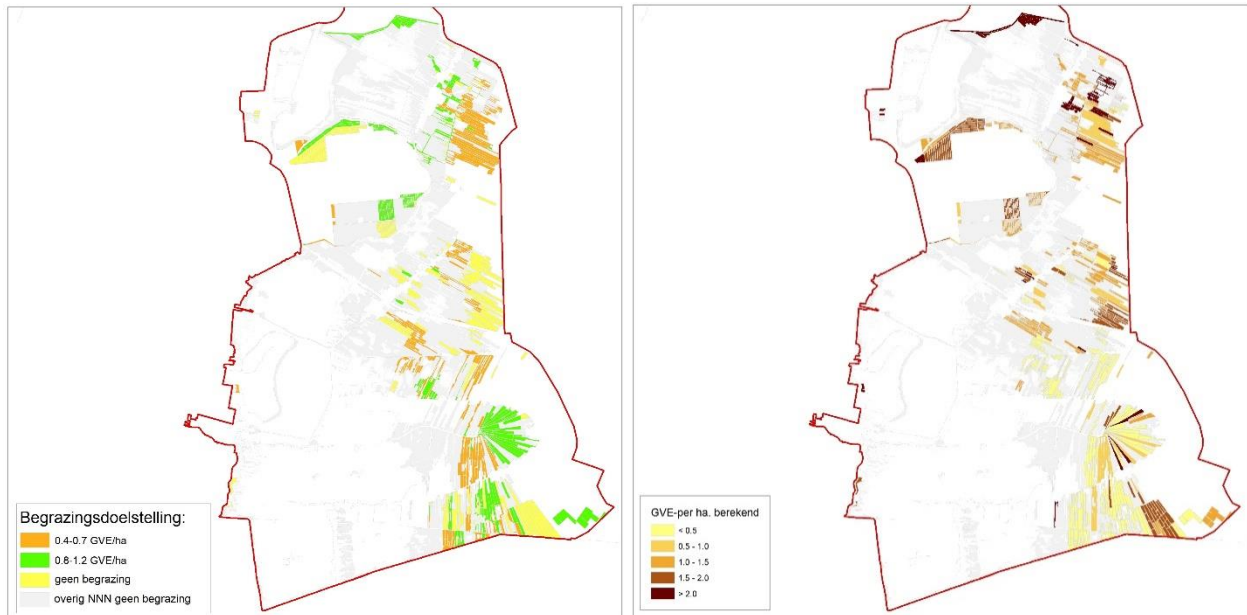
Volgens BRP is de 741 ha BHT grond in dit deelgebied in gebruik bij in totaal 59 bedrijven, waarvan 27 melkveebedrijven. Deze bedrijven hebben ca. de helft van het NNN-areaal van het deelgebied in gebruik. Gemiddeld hebben de bedrijven 13 ha NNN in gebruik, voor de melkveebedrijven is dat 15 ha/bedrijf en bepaalt het NNN gemiddeld 21% van het bedrijfsareaal.

Binnen-/buitenblokkers

Onder binnen- en buitenblokker wordt aangegeven welk deel van het areaal in gebruik is bij bedrijven die respectievelijk binnen en buiten het deelgebied liggen. Van de 59 bedrijven met agrarische grond in het NNN in Oostelijke Vechtplassen liggen er 26 ook in het gebied. Samen hebben deze bedrijven het grootste deel van het NNN, 468 ha. In totaal 220 ha van het NNN in Oostelijke Vechtplassen is in gebruik bij 26 bedrijven die buiten de polder liggen en 20 daarvan zijn melkveebedrijven, die samen 112 ha NNN in het gebied in gebruik hebben. Van 54 ha NNN in gebruik bij 7 bedrijven zijn gebruiksgegevens en locatie niet bekend.

3.15.4 Kaartjes veebezetting

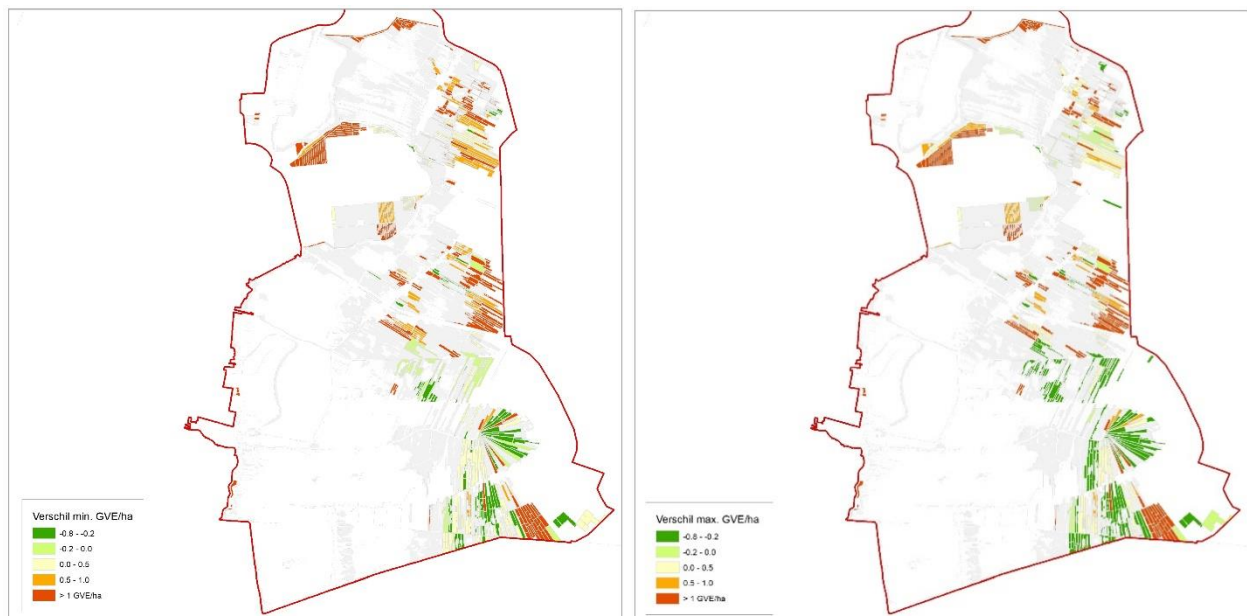
Figuur 3.59 geeft op het linkerkaartje het NNN met en zonder begrazingsdoel, overeenkomstig de arealen uit tabel 3.88. De percelen met de kleuren oranje, groen en geel representeren het NNN dat met BRP overlapt en waarvan gebruiksgegevens bekend zijn. Geel zijn de percelen van het NNN zonder begrazingsdoel of nog te realiseren natuur. Het grijze gebied is overig NNN waarvoor – op basis van de meldingsplicht voor het houden van vee – wordt aangenomen dat er geen begrazing plaatsvindt. Het rechterkaartje geeft op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven die de grond in gebruik hebben de berekende intensiteit van het grondgebruik. Hoe donkerder het perceel, hoe hoger de gemiddelde veebezetting van het bedrijf dat dit perceel in gebruik heeft.

Figuur 3.59 Overzicht NNN met/zonder begrazingsdoelstelling en berekende gemiddelde veebezetting NNN Oostelijke Vechtplassen.

De linkerkaart laat zien welk deel van het NNN in Oostelijke Vechtplassen een begrazingsdoel heeft; NNN totaal is 4819 ha, waarvan met begrazingsdoelstelling 0.4-0.7 GVE/ha: 252 ha en 0.8-1.2 GVE/ha: 231 ha. Het kaartje rechts met de berekende veebezetting laat zien dat van de 482 ha NNN met begrazingsdoel in totaal 87 ha (18%) in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha (de bruine en donkerbruine percelen). Een relatief laag percentage: voor Noord-Holland totaal geldt dat 27% van het NNN-areaal met begrazingsdoel in gebruik is bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.5 GVE/ha.

Figuur 3.60 geeft verschilkaarten tussen de volgens het beheerplan gewenste veedichtheid en de berekende veedichtheid als weergegeven op de rechterkaart van figuur 3.59. De linkerkaart van figuur 3.60 geeft het verschil met beweiding volgens de minimale norm (relatief lage veebezetting), de rechterkaart het verschil met beweiding volgens de maximale norm (relatief hoge veebezetting).

Figuur 3.60 en tabel 3.90 Berekende mogelijk overschrijding veebezetting NNN bij minimale en maximale begrazingsnorm Oostelijke Vechtplassen.

Verschil GVE/ha	NNN met begrazingsdoel				NNN z. begrazingsdoel	
	Min. norm		Max. norm		(incl. te realiseren natuur)	
	ha	%	ha	%	ha	%
< 0.0	175	36%	273	57%	0%	0%
0.0 - 0.5	128	27%	107	22%	49	19%
0.5 - 1.0	99	20%	48	10%	22	9%
> 1.0	80	17%	54	11%	187	72%
Totaal	482	100%	482	100%	258	100%

Bij de minimale begrazingsnorm (kaart links) blijft 36% van het NNN-areaal met begrazingsdoel onder de berekende veebezetting (verschil <0.0 GVE/ha), bij de maximale norm neemt dit toe tot 57%.

Mogelijke overbegrazing, met meer dan 0.5 GVE/ha, geldt bij de minimale begrazingsnorm voor 37% van het NNN met begrazingsdoel en voor 21% van deze oppervlakte bij de maximale norm. In de praktijk zal overbegrazing doorgaans niet plaatsvinden, omdat landbouwbedrijven hun BHT-percelen extensiever gebruiken; dit geeft aan dat er in principe voldoende vee is voor het beoogde begrazingsdoel.

Van het NNN zonder begrazingsdoel is vanwege het ontbreken van een norm (=0) geen verschil te bepalen. Voor deze gronden is wel het gemiddelde GVE/ha bepaald op basis van de gebruiksgegevens. Van de 258 ha NNN zonder begrazingsdoel (inclusief 7 ha nog te realiseren natuur) is 187 ha (waarvan 5 ha nog te realiseren natuur) in gebruik bij bedrijven met een gemiddelde veebezetting > 1.0 GVE/ha.

4 Samenvatting, synthese en conclusies

4.1 Samenvatting van analyse deelgebieden (H3)

In tabel 4.1 zijn vanuit de analyse in H3 de belangrijkste kengetallen van de deelgebieden naast elkaar gezet. De nadruk ligt daarbij op het NNN met begrazingsbeheer in gebruik bij landbouwbedrijven. In de tabel zijn dat met name de melkvee- en schapenbedrijven. Onder overige bedrijfstypen vallen ook terreinbeherende organisaties (TBO) en kleine, meer hobbymatige landbouwbedrijven. De context van het areaal met begrazingsbeheer bestaat uit de NNN-ambitiekaart van Noord-Holland. Ongeveer de helft van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in Noord-Holland (30.435 ha) is gesitueerd in de 15 deelgebieden die in deze studie zijn onderzocht. Van het NNN in de deelgebieden heeft 9.703 ha een BHT met een begrazingsdoelstelling, waarvan 7.604 ha is geregistreerd in BRP en dus in gebruik bij een agrariër of een TBO. Van het NNN zonder begrazingsdoel (de overige 20.703 ha) is in totaal 4.336 ha geregistreerd in BRP.

Tabel 4.1 neemt als vertrekpunt het NNN-areaal dat in BRP is opgenomen en geeft per deelgebied het NNN-BRP-areaal, de berekende veebezetting op basis van de grondgebruiksgegevens, het aandeel van het NNN met begrazingsdoel dat in gebruik is bij melkveebedrijven, schapenbedrijven en overige bedrijfstypen (samen 100%). De twee laatste kolommen geven op basis van de uitgevoerde berekeningen het areaal aandeel (%) dat de gestelde minimale of maximale norm overschrijdt met 0.5 GVE/ha.

Tabel 4.1 Samengevatte resultaten per onderzocht deelgebied in Noord-Holland.

	Areaal NNN-BRP		GVE/ha berekend		Aandeel van het NNN met begrazingsdoel in gebruik bij			% areaal NNN met begrazingsdoelstelling dat mogelijk met 0.5 GVE/ha wordt overschreden bij:	
	met begrazingsdoelstelling	zonder begrazingsdoelstelling	met begrazingsdoelstelling	zonder begrazingsdoelstelling	Melkveebedrijven	Schapenbedrijven	Overige bedrijfstypen	Minimale norm	Maximale norm
Texel	1085	550	0.71	0.27	21%	31%	48%	24%	10%
Weidse Polders	206	13	0.90	0.63	49%	30%	21%	37%	31%
Eilandspolder	883	13	1.07	1.14	64%	14%	22%	53%	13%
Polder Mijzen	276	2	1.54	--	95%	5%	0%	82%	39%
Wormer, Jisperveld etc.	1078	53	0.79	0.61	56%	9%	35%	22%	13%
Westzaan	545	42	1.14	0.99	78%	1%	21%	29%	18%
Oostzanerveld	302	97	0.78	0.72	20%	19%	61%	21%	7%
't Twiske	1	123	0.47	0.68	0%	20%	80%	0%	0%
Ilperveld	443	54	0.90	0.76	41%	2%	57%	40%	27%
Varkensland	615	34	1.04	0.63	48%	4%	48%	35%	16%
Waterland-Oost	724	11	1.15	0.65	48%	9%	43%	36%	22%
Zuid-Kennemerland	230	2671	1.45	0.06	61%	2%	37%	80%	74%
Spaarnwoude	609	199	0.94	0.63	21%	1%	78%	7%	2%
Naardermeer etc.	124	243	0.85	0.70	49%	0%	51%	32%	15%
Oostelijke Vechtplassen	482	259	0.96	1.26	48%	7%	45%	37%	21%
Totaal	7604	4363	0.97	0.27	48%	11%	41%	34%	17%

Uit de tabel valt af te lezen dat er binnen de deelgebieden een grote variatie bestaat aan areaal NNN met begrazingsbeheer: van 1 ha in 't Twiske tot 1085 ha op Texel. Opvallend is ook dat soms een grote oppervlakte NNN zonder begrazingsdoel toch in BRP is opgenomen. Het lijkt erop dat dit in belangrijke mate gronden betreft die bij TBO's in gebruik zijn (zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten), zoals de duingebieden van Texel en Zuid-Kennemerland.

De getallen GVE/ha-berekend zijn bepaald op basis van de gemiddelde veebezetting van de bedrijven naar rato van het NNN-areaal dat ze in gebruik hebben. Het is opmerkelijk dat NNN zonder begrazingsdoelstelling ook in gebruik is bij bedrijven met graasdieren en dat de berekende gemiddelde veebezetting ervan soms hoger is dan het NNN mét begrazingsdoel. Onduidelijk is in hoeverre erop deze NNN gebieden zonder begrazingsdoel in de praktijk dieren worden gehouden, dit is niet uit de beschikbare cijfers met alleen veebezetting op bedrijfsniveau, te destilleren.

Het aandeel van het NNN areaal met begrazingsdoel dat per deelgebied in gebruik is bij melkvee- en schapenbedrijven is een kenmerk van de mate van het agrarisch gebruik. Een hoog aandeel van het NNN in gebruik bij overige bedrijfstypen betekent dat er relatief veel grond in gebruik is bij TBO's en meer hobbymatige bedrijven, waarbij de laatste naar verwachting een ondergeschikte rol hebben. Over het algemeen kan gesteld worden dat melkveebedrijven gemiddeld een hogere veebezetting hebben dan de andere bedrijfstypen. Omdat we er in deze studie van uitgaan dat alle percelen die een bedrijf in gebruik heeft (dus zowel NNN als reguliere gronden) dezelfde gemiddelde veebezetting hebben, is de 'kans' op overbegrazing het grootst bij NNN-percelen die in gebruik zijn bij de melkveebedrijven. In de praktijk is hier nog veel op af te dingen, omdat melkveebedrijven hun NNN-gronden doorgaans minder intensief gebruiken dan de reguliere percelen. En daar hebben de melkveebedrijven ook de ruimte voor, omdat de NNN-percelen gemiddeld slechts 20-30% van hun areaal betreffen. Bij de andere, meer extensieve bedrijfstypen is het aandeel NNN-percelen meestal meer dan de helft of hoger. Als bij melkveebedrijven sprake is van meer dan 30% NNN-percelen kan wel een grotere aanpassing van de bedrijfsvoering nodig zijn (Westering et al., 2024).

Deelgebieden met relatief veel NNN in gebruik bij melkveebedrijven (> 60%) zijn: Polder Mijzen, Westzaan, Eilandspolder en Zuid-Kennemerland. Deze deelgebieden hebben de hoogste berekende veebezetting en ook een grotere kans dat de begrazingsnormen voor het NNN worden overschreden (zie bv. Polder Mijzen en Zuid-Kennemerland). Opvallend in de tabel is verder dat er veel deelgebieden zijn waar de melkveebedrijven een aandeel hebben van ca. 50%. Een relatief hoog aandeel van het NNN in gebruik bij schapenbedrijven (> 30%) vinden we voor Texel en Weidse Polders. De berekende veebezetting voor deze gebieden is lager dan gemiddeld. Hetzelfde geldt voor gebieden met relatief veel (> 50%) NNN in gebruik bij overige bedrijfstypen: 't Twiske, Spaarnwoude, Oostzanerveld, Ilperveld en Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht.

In tabel 4.2 is een overzicht gegeven van de ligging van de bedrijven ten opzichte van de gebieden met NNN-gronden. Het blijkt dat gebieden daarin behoorlijk verschillen. Deels heeft dat te maken met de omvang en de ligging van de gebieden, maar er zijn ook verschillen in structuur van de bedrijven en de verkaveling. Voor Texel geldt dat alle bedrijven die NNN-gronden gebruiken, in het gebied zelf liggen. Voor Eilandspolder, Polder Mijzen, gebied Wormer, Jisperveld en Kalverpolder, Ilperveld, Varkensland, Waterland-Oost en Spaarnwoude geldt dat 80% of meer van de NNN-gronden in het gebied ook in gebruik zijn bij bedrijven in het gebied. Voor de Weidse Polders, Westzaan en gebied Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht is dat ongeveer de helft. Voor 't Twiske en Zuid-Kennemerland worden nagenoeg alle NNN-gronden gebruikt door bedrijven buiten het gebied, het gaat hier vooral om terrein beherende organisaties. Alhoewel elke bedrijfssituatie natuurlijk anders is, mag verwacht worden dat voor de meeste bedrijven begrazing van NNN-gronden beter te realiseren is als deze gronden dicht bij de bedrijfslocatie liggen. Dit kan een aandachtspunt zijn als bedrijven binnen een gebiedsproces gezamenlijk aan de slag gaan om tot een duurzame beheersituatie te komen.

Tabel 4.2 Gebruik van NNN-gronden naar ligging van de bedrijven per onderzocht deelgebied in Noord-Holland.

Deelgebied	Bedrijven in het gebied		Bedrijven buiten gebied		Ligging onbekend		NNN-gronden bij bedrijven in het gebied Percentage
	Aantal	Oppervlak	Aantal	Oppervlak	Aantal	Oppervlak	
Texel	67	1.636	0	0	0	0	100%
Weidse Polders	6	102	6	117	0	0	47%
Eilandspolder	22	780	4	102	1	2	88%
Polder Mijzen	8	233	4	44	0	0	84%
Wormer, Jisperveld en Kalverpolder	27	908	7	73	11	150	80%
Westzaan	12	365	22	210	2	12	62%
't Twiske	0	0	5	124	0	0	0%
Ilperveld	13	438	1	59	0	0	88%
Varkensland	17	604	3	14	4	31	93%
Waterland-Oost	35	661	5	66	2	8	90%
Zuid-Kennemerland	14	180	9	2.633	2	19	6%
Spaarnwoude	12	729	8	63	3	16	90%
Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht	14	145	4	222	0	0	40%
Oostelijke Vechtplassen	26	468	26	220	7	54	63%
Totaal	273	7.249	104	3.947	32	292	63%

4.2 Aanzet voor landbouwontwikkelingen richting NPLG-doelen

Om te komen tot landbouwontwikkelingen richting de NPLG-doelen, kunnen grofweg de volgende ontwikkelingen worden onderscheiden, die hier al wel genoemd worden, maar nog niet echt zijn uitgewerkt, behalve de ontwikkeling van het aantal stoppers.

- a. **Stoppersaandeel** – jaarlijks stopt ongeveer 2% van de landbouwbedrijven (CBS Statline Landbouw). De grond en productierechten van deze bedrijven worden meestal grotendeels overgenomen door de blijvende bedrijven, waar een verdergaande schaalvergroting plaatsvindt. Als deze vrijkomende productierechten echter worden overgenomen door de overheid stopt de schaalvergroting en ontstaat ruimte voor de blijvende bedrijven om te extensiveren en een lagere veebezetting per ha. Ook gerichte uitkoop van veehouderijbedrijven door de overheid kan daaraan bijdragen, als alleen de stallen en productierechten worden opgekocht en de grond beschikbaar komt voor de blijvende bedrijven.
- b. **Extensivering** van blijvers – dit kan enerzijds plaatsvinden door bedrijfsvergroting met gronden van stoppers, zonder bijbehorende dierrechten. Aandachtspunt daarbij is de financiering – bij investeren in areaaluitbreiding zonder extra dierrechten kunnen de huidige grondprijzen meestal niet betaald worden. Anderzijds kan extensivering plaatsvinden door het gebruik van minder inputs (kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen); ook daarvoor geldt dat er momenteel alleen een verdienmodel is als een overstap gemaakt kan worden naar biologische productie, waarvan geldt dat het huidige marktpotentieel beperkt is (bij de meeste biologische verwerkers is een wachtlister voor nieuwe boeren om te gaan leveren).
- c. **Innovaties** – dit betreft de inzet van nieuwe technieken om emissies te verminderen. Voorbeelden daarvan zijn het zo veel mogelijk apart opvangen van mest en urine, in combinatie met afvoer naar gesloten opslagen en eventueel ook vergisting en verwerking tot mestproducten, die een meer gerichte bemesting mogelijk maken, met minder verliezen naar het milieu (Van Os et al., 2023).

In tabel 4.3 is een overzicht gegeven van het aantal mogelijke stoppers per deelgebied. Het betreft bedrijven met een leeftijd van het bedrijfshoofd van 55 jaar of ouder en waarbij in de landbouwtelling 2020 geen opvolger is gemeld.

Tabel 4.3 Aantal verwachte stoppende bedrijven en bijbehorend areaal beheertypen (met en zonder begrazing) per Veenweide deelgebied in Noord-Holland.

Deelgebied	# bedrijven	ha NNN	# stoppers	ha NNN stoppers	% # stoppers	% ha stoppers
Texel	66	1633	19	245	29%	15%
Weidse Polders	12	219	1	32	8%	15%
Eilandspolder	28	896	5	117	18%	13%
Polder Mijzen	12	277	1	25	8%	9%
Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder	46	1131	3	24	7%	2%
Westzaan	36	587	6	42	17%	7%
Oostzanerveld	28	399	7	45	25%	11%
't Twiske	7	124	1	1	14%	1%
Ilperveld	14	497	5	170	36%	34%
Varkensland	26	649	5	155	19%	24%
Waterland-Oost	41	734	13	165	32%	22%
Zuid-Kennemerland	25	2902	9	120	36%	4%
Spaarnwoude	23	808	4	53	17%	7%
Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht	20	367	3	29	15%	8%
Oostelijke Vechtplassen	58	740	18	167	31%	23%
Totaal	405	11.374	94	1348	23%	12%

Het blijkt dat over alle 15 gebieden in totaal 23% van de bedrijven die voor een deel NNN-gronden in gebruik hebben, als verwachte stopper aangemerkt kunnen worden. Meestal zijn het afbouwende bedrijven die kleiner zijn dan gemiddeld en dat is ook zichtbaar in het areaal met beheertypen dat deze stoppers in gebruik hebben. Dat aandeel is met gemiddeld 12% een stuk minder dan de 23% van het aantal bedrijven. Bovendien zijn er flinke verschillen tussen de gebieden: van 1% van het areaal in het 't Twiske tot 34% in het Ilperveld. Kanttekening is wel dat dit enkel een globale indicatie is. Enerzijds kunnen mogelijke stoppers tot hoge leeftijd doorgaan of er kan zich alsnog een opvolger aandienen; anderzijds kunnen bedrijven ook om andere redenen stoppen, bijvoorbeeld vanwege gezondheid, financiële situatie of gebrek aan perspectief.

NPLG Scenariostudie

Door Gies et al. (2023) zijn diverse scenario's doorgerekend waarin zowel krimp van de veehouderij als toepassing van diverse technische maatregelen zijn opgenomen om de milieubelasting van landbouwbedrijven verder te verminderen, zodat doelen voor natuur, waterkwaliteit en klimaat binnen bereik kunnen komen. Hierbij zijn de volgende maatregelen meegenomen: eiwitarmere rantsoenen, voeradditieven, meer weidegang, lagere stikstofbemesting, geen derogatie, meer blijvend grasland, meer rustgewassen, vangwassen, onbemeste bufferstroken, emissiearme stallen, emissiearme mesttoediening, verhoging waterpeil veenweidegebieden, 20% minder vee (al dan niet deels door extensivering in veenweidegebieden), natuurgebieden en brede beekdalen.

Bovenstaande maatregelen zijn bedoeld als indicatieve pakketten, om te verkennen of hiermee de doelen binnen bereik kunnen komen. Conclusie van het onderzoek is dat bijna alle provincies, waaronder ook Noord-Holland, met deze maatregelenpakketten gemiddeld aan de nitraatnorm voor grondwater kunnen voldoen. Noord-Holland kan met deze pakketten gemiddeld nog niet voldoen aan de doelen voor stikstof- en fosforuitspoeling naar oppervlaktewater. De doelen voor methaan- en lachgasemissies worden met de maatregelen (nagenoeg) bereikt. De doelen voor koolstofvastlegging in bodems worden nog niet gerealiseerd. Om deze wel te halen, zijn vergaande aanpassingen in de agrarische bedrijfsvoering in grondgebruik nodig (o.a. meer rustgewassen in de akkerbouw en meer bouwland omzetten in grasland in de veehouderij). Ook het doel van reductie van CO₂-emissie uit veengronden wordt niet gerealiseerd na

---

verhoging van de grondwaterstand tot gemiddeld 40 cm onder maaiveld. Het ammoniakemissiedoel in Noord-Holland wordt met de maatregelen wel gehaald. De landelijke doelstelling van vermindering van de stikstofdepositie op de stikstofgevoelige natuur wordt eveneens gehaald.

Bovenstaand onderzoek is een eerste integrale verkenning van maatregelen uit de stikstof-, klimaat- en waterkwaliteitsdossiers op regioniveau. Daarbij kan sprake zijn van verschillende soorten onzekerheden; in de data en modellen, bij de effectiviteit van (nieuwe) maatregelen, bij de toepassing in de praktijk en bij het integrale effect van het pakket aan maatregelen. De indicatieve maatregelenpakketten in beide scenario's zijn omvangrijk en zullen een grote impact hebben op alle onderdelen van de agrarische bedrijfsvoering als ze worden geïmplementeerd. De haalbaarheid en kosten van deze maatregelen zijn in deze studie niet beoordeeld.

4.3 Conclusies en aanbevelingen

In het kader van het planproces om de natuur in Noord-Holland te versterken, beschermen en verbinden heeft de provincie in de verkennende fase behoefte aan een beeld van enerzijds de gewenste beheerdoelstellingen, en anderzijds het huidige grondgebruik binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarnaast heeft de provincie ook een flinke opgave als het gaat om het verbeteren van de natuurkwaliteit via het verlagen van stikstofemissies. Binnen het rijksbeleid is ingezet op normering van mesttoediening op landbouwgronden, inzet van emissiearme technieken en begrenzing en krimp van de veehouderij via productierechten en opkoopmaatregelen. Wat betreft de huidige veehouderij is Noord-Holland echter al een extensieve provincie; als dit nog een stuk extensiever wordt, is er dan nog wel voldoende vee om de vele weidevogel- en andere natuurgebieden te begrazen en beheren?

Uit de analyse van vijftien deelgebieden ('laag-Holland') van de provincie Noord-Holland blijkt dat er voor de meeste natuurbeheergronden, ook bij een verdergaande extensivering, nog voldoende vee voor het gewenste begrazingsbeheer aanwezig blijft. Ongeveer de helft van deze gronden is in gebruik bij melkveebedrijven, die gemiddeld een stuk hogere veebezetting hebben dan het begrazingsdoel van de NNN-gronden. In veel gevallen zullen deze bedrijven hun reguliere percelen intensiever gebruiken dan de NNN-gronden, vaak bestaat ongeveer een kwart tot 30% van het bedrijfsoppervlak uit NNN-percelen. De vraag is nog wel of melkveebedrijven bij verdergaande extensivering nog steeds behoefte hebben aan NNN-gronden met een beperkte begrazingsdoelstelling. Op het eerste gezicht lijkt dat wel te verwachten, omdat met het oog op het bereiken van milieudoelen ook veranderingen in het bedrijfsmanagement nodig zijn, zoals meer beweiding, een lagere bemesting en meer blijvend grasland waardoor de voeropbrengsten lager worden en een voeraanvulling vanuit beheerpercelen nog steeds goed bruikbaar lijkt. Het zou wel goed zijn om hier verder onderzoek naar te doen, om na te gaan of de inpassing van het beheer van NNN-percelen nog steeds werkt bij een extensievere bedrijfsvoering van melkvee bedrijven.

De andere helft van de NNN-gronden met een begrazingsdoelstelling is in gebruik bij terreinbeherende organisaties (TBO) en schapenbedrijven. Op deze bedrijven zie je dat de gemiddelde veebezetting vaak ongeveer in de range zit van het gewenste begrazingsbeheer vanuit het NNN. Een verdergaande extensivering van deze bedrijven is dan ook niet gewenst. Bij de melkveebedrijven is deze ruimte er wel, en past wellicht ook goed bij de maatregelen die nodig zijn om de emissies naar de lucht en grond en oppervlakte te verminderen. Zoals blijkt uit de verschillende kaartjes is voor alle gebieden sprake van verschillen, zowel in het gewenste beheertype met bijbehorende begrazingsintensiteit als in de aanwezige veebezetting van de huidige melkveebedrijven. Ook de ligging van de bedrijfsgebouwen ten opzichte van de betreffende percelen kan van belang zijn bij de mogelijkheden voor het toepassen van het gewenste beheer. Binnen de huidige registraties zijn geen data bekend over het daadwerkelijke gebruik dat landbouwbedrijven toepassen op hun verschillende percelen.

Dit alles betekent dat de aanpak binnen een gebiedsproces waarin alle betrokken partijen deelnemen, cruciaal is om goed aan te sluiten bij de daadwerkelijke situatie in het gebied en de mogelijkheden van de bedrijven en, waar nodig, belemmeringen uit de weg te ruimen. Dit is ook van belang omdat de cijfers in deze rapportage altijd wat gedateerd zijn. Het betreft de registraties bij RVO van enkele jaren geleden, waarbij de bedrijven niet stilstaan maar zich verder ontwikkelen. Dit gat tussen de werkelijkheid en deze

---

rapportage werd ook al duidelijk toen tijdens het onderzoek de cijfers van twee deelgebieden werden gepresenteerd aan kenners van de gebieden: in deze rapportage komen al snel 10 tot 20% meer bedrijven in beeld dan de huidige situatie, waarbij betrokkenen vaak meer gericht zijn op het komende jaar dan het voorgaande jaar.

Aanbevelingen

Momenteel is het Ministerie van LNV bezig met de aansturing van de provincies bij het uitwerken van het NPLG in een zogenaamd PPLG (Provinciaal Programma Landelijk Gebied), waarin per provincie een meer concreet plan gemaakt wordt om de gewenste milieudoelen te behalen. Uit de rapportage blijkt dat vanuit de ruimtelijke bestanden die binnen dit onderzoek gecombineerd zijn, informatie naar boven komt die provincies kunnen helpen om meer inzicht te krijgen en oplossingen te bedenken. Door deze informatie per gebiedsproces te presenteren, ontstaat een startpunt om binnen de gebieden het gesprek aan te gaan, waar nodig het beeld bij te stellen, en gezamenlijk mogelijke oplossingen te verkennen. Voor de provincie Noord-Holland is dit onderzoek daarmee een instrument om het juiste beleid te kunnen voeren; uiteraard worden daarbij ook andere onderzoeken gebruikt, zoals bijvoorbeeld een agrarische beheercheck, waarin de inpassing van het NNN-beheer binnen landbouwbedrijven wordt onderzocht en het gewenste beheer vanuit natuurdoelen gezien (Kuiper, 2023). Ook voor de betrokkenen van LNV blijkt deze rapportage meer kleur en inzicht te geven over de dilemma's waar provincies tegenaan lopen bij het opstellen en uitwerken van het PPLG en het operationaliseren daarvan binnen gebiedsprocessen.

Literatuur

Agricola, H., Schrijver, R., Westerink, J., & van Eldik, Z. (2021). Typering extensieve landbouw in Nederland. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3062). Wageningen Environmental Research. <https://doi.org/10.18174/541710>

Gies, E., Cals, T., Groenendijk, P., Kros, H., Hermans, T., Lesschen, J. P., Renaud, L., Velthof, G., & Voogd, J.-C. (2023). Scenariostudie naar doelen en doelrealisatie in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied: een integrale verkenning van regionale water-, klimaat- en stikstofdoelen en maatregelen in de landbouw. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3236). Wageningen Environmental Research. <https://doi.org/10.18174/587289>

Kuiper, M., 2023. Beheercheck Ecologie Laag-Holland. Natuurbeleven bv, december 2023.

Hazeu, G., Schuiling, R., Thomas, D., Vittek, M., Storm, M., & Bulens, J. D. (2023). Landelijk Grondgebruiksbestand Nederland 2021 (LGN2021): achtergronden, methodiek en validatie. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3235). Wageningen Environmental Research. <https://doi.org/10.18174/585714>

Os, J. van, H.J. Agricola, M. de Vries, L.M. Fuchs en J.J.L. Sluijsmans, 2023. Landbouwmilieumaatregelen voor akkerbouw en melkvee bedrijven. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 3241. <https://doi.org/10.18174/590299>

Provincie Noord-Holland, 2023. Programma Natuurnetwerk 2024, https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurversterking_Stikstof/Natuurnetwerk_Nederland_NNN/Beleidsdocumenten/Programma_Natuurnetwerk_2024.pdf

Westerink, J., Bufe, C., Ozinga, W., Geerts, R., Plomp, M., Klootwijk, C., Hassink, J., Visser, T., Massop, H., Dik, P., van Os, J., Bloem, J., Blokland, P. W., de Koeijer, T., Veraart, M., & de Wit, N. (2024). *Kruidenrijk grasland in het veenweidegebied: Wat is het en wat kun je ermee?* (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3359). Wageningen Environmental Research. <https://doi.org/10.18174/661749>

Bijlage 1 BRP-areaal in het NNN per deelgebied

Deelgebied	ha	%
3		
Texel	1635.74	100%
Cultuurgrond	1155.39	71%
Aardappelen, poot NAK	13.13	1%
Agrarisch natuurmengsel	3.03	0%
Bieten, suiker-	0.96	0%
Bieten, voeder-	0.01	0%
Bonen, veld- (onder andere duiven-, paarden-, wierbonen)	0.27	0%
Erwten (droog te oogsten)	1.98	0%
Gerst, zomer-	1.13	0%
Grasland, blijvend	437.53	27%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	657.85	40%
Grasland, tijdelijk	10.33	1%
Graszaad	0.01	0%
Haver	2.41	0%
Hoogstamboomgaard	0.08	0%
Kapucijners (en grauwe erwten)	2.07	0%
Luzerne	2.05	0%
Mais, snij-	2.96	0%
Narcis, bloembollen en -knollen	1.51	0%
Overige akkerbouwgewassen	0.00	0%
Overige niet genoemde groenten, productie	0.00	0%
Rand, liggend op bouwland en direct grenzend aan bos. Geen landbouwproductie.	0.00	0%
Spinazie, zaden en opweekmateriaal	0.15	0%
Tarwe, winter-	5.46	0%
Tarwe, zomer-	4.08	0%
Triticale	1.20	0%
Tulp, bloembollen en -knollen	0.93	0%
Uien, zaai-	6.27	0%
Niet cultuurgrond	480.35	29%
Bos, blijvend, met herplantplicht	0.50	0%
Bosje	2.84	0%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	179.73	11%
Natuurterreinen (incl. heide)	285.79	17%
Natuurvriendelijke oever	0.10	0%
Poel en klein historisch water	0.36	0%
Rietzoom en klein rietperceel	11.03	1%
4		
Weidse polders	219.27	100%
Cultuurgrond	219.27	100%
Grasland, blijvend	159.46	73%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	59.39	27%
Grasland, tijdelijk	0.00	0%
Hyacint, bloembollen en - knollen	0.27	0%
Krokus, bloembollen en - knollen	0.03	0%
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit een ander gewas dan gras. (EA: onbeheerd)	0.13	0%

Deelgebied	ha	%
5		
Eilandspolder	896.01	100%
Cultuurgrond	891.88	100%
Grasland, blijvend	470.78	53%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	421.10	47%
Niet cultuurgrond	4.13	0%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	1.49	0%
Rietzoom en klein rietperceel	2.64	0%
Water, overig	0.01	0%
6		
Polder Mijzen	277.07	100%
Cultuurgrond	275.87	100%
Grasland, blijvend	233.13	84%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	42.74	15%
Niet cultuurgrond	1.20	0%
Rietzoom en klein rietperceel	0.36	0%
Water, overig	0.84	0%
7		
Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder	1130.91	100%
Cultuurgrond	1075.73	95%
Grasland, blijvend	492.44	44%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	571.82	51%
Grasland, tijdelijk	11.41	1%
Hoogstamboomgaard	0.05	0%
Niet cultuurgrond	55.18	5%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	41.16	4%
Natuurterreinen (incl. heide)	10.30	1%
Rietzoom en klein rietperceel	3.60	0%
Water, overig	0.12	0%
2		
Westzaan	587.48	100%
Cultuurgrond	570.27	97%
Grasland, blijvend	256.50	44%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	313.77	53%
Niet cultuurgrond	17.21	3%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	15.77	3%
Natuurterreinen (incl. heide)	0.12	0%
Rietzoom en klein rietperceel	0.21	0%
Water, overig	1.12	0%
8		
IVOT Oostzanerveld	399.15	100%
Cultuurgrond	367.28	92%
Grasland, blijvend	290.00	73%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	77.28	19%
Niet cultuurgrond	31.88	8%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	6.73	2%
Natuurterreinen (incl. heide)	22.82	6%
Rietzoom en klein rietperceel	0.57	0%
Water, overig	1.76	0%

Deelgebied	ha	%
9		
IVOT 't Twiske	124.10	100%
Cultuurgrond	85.95	69%
Grasland, blijvend	58.53	47%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	27.21	22%
Hoogstamboomgaard	0.20	0%
Niet cultuurgrond	38.15	31%
Bos, blijvend, met herplantplicht	0.35	0%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	12.88	10%
Natuurterreinen (incl. heide)	24.92	20%
10		
IVOT Ilperveld	497.17	100%
Cultuurgrond	493.34	99%
Grasland, blijvend	241.53	49%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	251.81	51%
Niet cultuurgrond	3.83	1%
Rietzoom en klein rietperceel	1.44	0%
Water, overig	2.40	0%
11		
IVOT Varkensland	649.01	100%
Cultuurgrond	645.58	99%
Grasland, blijvend	367.44	57%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	263.54	41%
Grasland, tijdelijk	11.49	2%
Mais, snij-	3.10	0%
Niet cultuurgrond	3.43	1%
Natuurterreinen (incl. heide)	1.17	0%
Rietzoom en klein rietperceel	0.57	0%
Water, overig	1.70	0%
12		
Waterland-Oost	734.58	100%
Cultuurgrond	714.68	97%
Grasland, blijvend	535.92	73%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	178.76	24%
Niet cultuurgrond	19.90	3%
Natuurterreinen (incl. heide)	11.56	2%
Natuurvriendelijke oever	0.06	0%
Rietzoom en klein rietperceel	0.92	0%
Sloot, grenzend aan beheerde akkerrand	1.80	0%
Water, overig	5.57	1%
13		
Zuid-Kennemerland	2901.54	100%
Cultuurgrond	264.06	9%
Grasland, blijvend	236.54	8%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	12.85	0%
Grasland, tijdelijk	5.61	0%
Narcis, bloembollen en -knollen	1.89	0%
Overige bloemen, overige bloemkwekerijgewassen	1.71	0%
Overige niet genoemde groenten, productie	0.76	0%
Tulp, bloembollen en -knollen	3.48	0%
Tulp, overige bloemkwekerijgewassen	1.23	0%
Niet cultuurgrond	2637.47	91%
Bos, blijvend, met herplantplicht	2.13	0%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	5.38	0%
Natuurterreinen (incl. heide)	2629.96	91%

Deelgebied	ha	%
14		
Spaarnwoude	807.74	100%
Cultuurgrond	772.59	96%
Grasland, blijvend	727.24	90%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	32.28	4%
Grasland, tijdelijk	13.07	2%
Niet cultuurgrond	35.15	4%
Bos, blijvend, met herplantplicht	0.26	0%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	3.64	0%
Natuurterreinen (incl. heide)	23.91	3%
Rietzoom en klein rietperceel	0.23	0%
Water, overig	7.12	1%
15		
Naardermeer, Diemerscheg en oeverlanden Vecht	366.84	100%
Cultuurgrond	299.54	82%
Grasland, blijvend	72.72	20%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	226.82	62%
Mais, snij-	0.00	0%
Niet cultuurgrond	67.30	18%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	22.26	6%
Griendje	0.08	0%
Natuurterreinen (incl. heide)	44.97	12%
16		
Oostelijke Vechtplassen	741.01	100%
Cultuurgrond	730.27	99%
Gerst, zomer-	4.62	1%
Grasland, blijvend	410.08	55%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie landbouw.	297.66	40%
Grasland, tijdelijk	4.51	1%
Mais, snij-	13.05	2%
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit een ander gewas dan gras. (EA: beheer)	0.31	0%
Vaste planten, pot- en containerteelt	0.04	0%
Niet cultuurgrond	10.74	1%
Bos, blijvend, met herplantplicht	2.97	0%
Bosje	0.45	0%
Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	1.11	0%
Hakhoutbosje	1.58	0%
Lisdodde	0.44	0%
Natuurterreinen (incl. heide)	2.10	0%
Rietzoom en klein rietperceel	2.03	0%
Water, overig	0.06	0%

Wageningen Environmental Research
Postbus 47
6700 AA Wageningen
T 0317 48 07 00
wur.nl/environmental-research

Wageningen Environmental Research
Rapport 3364
ISSN 1566-7197

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 7.700 medewerkers (7.000 fte), 2.500 PhD- en EngD-kandidaten, 13.100 studenten en ruim 150.000 Leven Lang Leren-deelnemers behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

To explore
the potential
of nature to
improve the
quality of life

Wageningen Environmental Research
Postbus 47
6700 AB Wageningen
T 0317 48 07 00
wur.nl/environmental-research

Rapport 3364
ISSN 1566-7197

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 7.700 medewerkers (7.000 fte), 2.500 PhD- en EngD-kandidaten, 13.100 studenten en ruim 150.000 Leven Lang Leren-deelnemers behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

